

SABIEDRISKO
PAKALPOJUMU
REGULĒŠANAS
KOMISIJA

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU
REGULĒŠANAS KOMISIJAS

2019. GADA

P Ā R S K A T S

SATURS

1. PRIEKŠSĒDĒTĀJA ZIŅOJUMS	2
2. APZĪMĒJUMI UN SAĪSINĀJUMI	5
3. SPRK DARBĪBAS STRATĒĢIJAS PRIORITĀTES	9
4. SABIEDRISKO PAKALPOJUMU NOZARES TAUTSAIMNIECĪBAS KONTEKSTĀ	11
5. ELEKTROENERĢIJA	21
6. DABASGĀZE	36
7. SILTUMENERĢIJA	48
8. ŪDENSŠAIMNIECĪBA	58
9. SADZĪVES ATKRITUMU APGLABĀŠANA	66
10. ELEKTRONISKIE SAKARI	73
11. PASTS	86
12. TIESISKAIS REGULĒJUMS	92
13. STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA	94
14. SPRK PĀRVALDĪBA (STRUKTŪRA UN DARBA ORGANIZĀCIJA)	100
15. FINANCES UN SAIMNIECISKĀ DARBĪBA	103

1.

PRIEKŠSĒDĒTĀJA ZIŅOJUMS

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai (SPRK) 2019. gads bijis dinamisks ar būtiskām pārmaiņām. Tika pilnveidots regulējums un SPRK uzticēti jauni pienākumi.

Nozīmīgs notikums bija kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas pieejas maiņa, kas ietekmē lielāko daļu no regulējamajām nozarēm. Jaunā pieeja nodrošina komersantiem taisnīgāku atdevi atbilstoši to veiktajām investīcijām. Tas virknei komersantu nozīmē tarifā iekļautās peļņas samazinājumu, bet patērētājiem – mazākus tarifus.

Elektroenerģijas nozarē pirmo reizi Latvijā tika samazināts elektroenerģijas sadales tarifs. Pateicoties mūsu panāktajam kapitāla atdeves likmes samazinājumam un metodikas izmaiņām, kā arī AS "Sadales tīkls" efektivizācijas programmas īstenošanai, kopīgi tika panākts labākais iespējamais risinājums visiem elektrības galalietotājiem. Izmaiņas rēķinos jau no 2020. gada sākuma ir redzamas visiem lietotājiem.

Esam vienlaikus gandarīti par noslēdzošo Eiropas mēroga procesu vienotā dabasgāzes tirgus izveidei starp Somiju–Igauniju–Latviju, kas darbību sāk 2020. gadā. Pie šī projekta strādājām aptuveni trīs gadus. Transportējot dabasgāzi caur minēto valstu sistēmām, maksājums par robežu šķērsošanu no 2020. gada vairs netiek piemērots. Tas būtiski ļauj samazināt sistēmas pakalpojuma izmaksas.

Pagājušais gads attiecībā uz tirgus cenu izmaiņām arī bija lietotājiem labvēlīgs. Dabasgāzes tirgū bija vērojama strauja cenu lejupslīde, sasniedzot rekordzemas cenas pēdējo 10 gadu laikā. Pateicoties šīm izmaiņām, mazākas dabasgāzes izmaksas ir gan mājsaimniecībām, gan juridiskajiem lietotājiem. Zemajai dabasgāzes cenai sekoja arī augsts pieprasījums pēc dabasgāzes uzglabāšanas Inčukalna krātuvē, sasniedzot maksimālo pagājušajā gadā pieejamo piepildījumu.

Pateicoties kurināmā tirgus cenu lejupslīdei, lielai daļai regulēto siltumapgādes komersantu tarifi pērn ir samazinājušies. Izteiktāk tas bija redzams tiem, kuri izmantojuši iespēju saņemt atļauju pašiem noteikt tarifu kurināmā cenu izmaiņu gadījumā.

Izmaiņas notikušas arī ūdenssaimniecības nozarē. Daļa komersantu joprojām atsevišķās darbības teritorijās piemēro pašvaldību noteikto maksu. Tomēr vērojama pozitīva tendence – arvien aktīvāk notiek pāreja uz SPRK apstiprinātiem tarifiem. Tas ir pateicoties mūsu veiktajiem grozījumiem noteikumos, kas motivē iesniegt tarifu projektu SPRK.

Pērn vairākiem komersantiem sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojumu tarifi apstiprināti ar pieaugumu, ko ietekmēja ne vien dabas resursu nodokļa iekļaušana tarifā, bet arī izmaksu pieaugums, ko ietekmēja poligonos veiktās investīcijas saistībā ar nolietotās tehnikas nomaiņu. Tāpat Saeima pērn rudenī uzticēja SPRK pienākumu apstiprināt un uzraudzīt dzērienu iepakojuma depozīta sistēmas dalības maksu. Ar šādu pienākumu SPRK ir vienīgais regulators Eiropā. Depozīta iepakojuma sistēma darbību sāks no 2022. gada 1. februāra.

Elektronisko sakaru nozarē turpinājām darbu pie kvalitātes uzraudzības. Esam veikuši vairāk nekā 211 000 interneta kvalitātes sērijveida mērījumu. Pateicoties mērījumu rezultātiem, redzam, ka 4G pārklājums Latvijā ir uzlabojies. Tāpat maijā stājās spēkā mazumtirdzniecības tarifu griesti, ļaujot veikt starptautiskos zvanus uz Eiropu lētāk. Vienlaikus, ņemot vērā, ka numerācijas krāpniecības gadījumu skaits turpina pieaugt, darbs pie lietotāju aizsardzības turpinājās, izstrādājot regulējumu, kas paredz numerācijas resursiem, kas piešķirti komersantiem, piemērot maksu.

Pārmaiņas notika arī pasta nozarē. SPRK apstiprināja jaunus AS "Latvijas Pasts" universālā pasta pakalpojuma tarifus, kas nebija pārskatīti vairāk nekā 10 gadu. Lai arī tarifu projekta izvērtēšanas gaitā kopējas izmaksas samazinātas par 4,76 milj. EUR, vēstuļu izsūtīšanai tarifi pieauga, bet atsevišķiem pasta pakalpojumiem cena samazinājās.

Pērn SPRK un priekšsēdētāja darbs tika novērtēts arī starptautiskā līmenī. SPRK priekšsēdētājs tika ievēlēts par Eiropas Enerģētikas regulatoru padomes (CEER) viceprezidentu un Energoregulatoru sadarbības aģentūras (ACER) Regulatoru valdes priekšsēdētāja vietnieku. Tāpat sadarbībā ar Enerģētikas regulatoru reģionālo asociāciju (ERRA) tika organizēta nebijuša mēroga enerģētikas konference Latvijā, kurā piedalījās dalībnieki no 37 pasaules valstīm.

Cieņā
Rolands Irklis

2.

APZĪMĒJUMI UN SAĪSINĀJUMI

AAR – atkritumu apsaimniekošanas reģions

ACER (Agency for the Cooperation of Energy Regulators) – Energoregulatoru sadarbības aģentūra

AS – akciju sabiedrība

BaltReG – Baltijas Elektronisko sakaru un pasta regulators

BEREC (Body of European Regulators for Electronic Communications) – Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestāde

BNA – bioloģiski noārdāmie atkritumi

CAIDI – piegādes atjaunošanas laiks pēc neplānotiem pārtraukumiem

CEER – Eiropas Enerģētikas Regulatoru padome

CEREMP – Centralizētais Eiropas enerģētikas tirgus dalībnieku reģistrs

CERP – Eiropas Pasta regulēšanas komiteja

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

CO² – ogļskābā gāze

DRN – dabas resursu nodoklis

EaPeReg – Austrumu partnerības Elektronisko sakaru regulatoru kontakttīkls

EEZ – Eiropas Ekonomiskā zona

Eiropas Elektronisko sakaru kodekss – Kodekss

EK – Eiropas Komisija

ERGP – Eiropas regulatoru grupa pasta pakalpojumu jomā

ERRA – Enerģētikas Regulatoru Reģionālā asociācija

ES – Eiropas Savienība

EUR – eiro

EUR/m³ – eiro par kubikmetru

EUR/MWh – eiro par megavatstundu

FinEstLat – Somijas, Igaunijas un Latvijas vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēma

FKTK – Finanšu un kapitāla tirgus komisija

g – grami

GB – gigabaiti

gs. – gadsimts

HHI (Herfindahl–Hirschman Index) – Herfindāla–Hiršmana indekss

IKP – iekšzemes kopprodukts

IT – informāciju tehnoloģijas

Kbiti/s – kilobiti sekundē

kg – kilogrami

kWh – kilovatstundas

LMT – Latvijas Mobilais Telefons

m³ – kubikmetri

Mbiti/s – megabiti sekundē

MHz – megaherci

milj. – miljons

ms – milisekundes

MW – megavats

MWh – megavatstunda

NB Reg – Ziemeļvalstu un Baltijas Elektronisko sakaru regulatoru kontakttīkls

Nr. – numurs

Nr.p.k. – numurs pēc kārtas

OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development) –
Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija

OI – obligātais iepirkums

PESQ (Perceptual Evaluation of Speech Quality) – Perceptuālais (uztveres)
runas pārraides kvalitātes novērtējums

p.i. – pienākumu izpildītājs

PSIA – pašvaldības sabiedrība ar ierobežotu atbildību

PTAC – Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

POLQA (Perceptual Objective Listening Quality Analysis) – Perceptuālais
(uztveres) objektīvais klausīšanās kvalitātes novērtējums

REMIT (Regulation No 1227/2011 on wholesale energy market integrity and transparency) –
Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 25. oktobra Regula (ES) Nr. 1227/2011 par enerģijas
vairumtirgus integritāti un pārredzamību

SAIDI – plānoto piegādes pārtraukumu ilgums (minūtēs) uz vienu lietotāju

SAIFI – plānoto piegādes pārtraukumu skaits uz vienu lietotāju

SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību

SKDS – Tīrgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS

SMS – īsziņa

SPRK – Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija

TAIEX (Technical Assistance and Information Exchange Unit) – Tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas birojs

TEP – Tīrās enerģētikas pakotne

THD – barošanas sprieguma sinusoīdas kopējais kropļojuma koeficients

t.sk. – tai skaitā

tūkst. – tūkstotis

TWh – teravatstunda

TV – televīzija

u.c. – un citi

u.tml. – un tamlīdzīgi

UP – universālais pakalpojums

UPU – Pasaules Pasta savienība

UPP – universālais pasta pakalpojums

VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

VAS – valsts akciju sabiedrība

WAREG – Eiropas Ūdenssaimniecības nozares regulatoru asociācija

3G – trešās paaudzes mobilo sakaru tehnoloģija

4G – ceturtais paaudzes mobilo sakaru tehnoloģija

5G – piektās paaudzes mobilo sakaru tehnoloģija

€ – eiro

3.

SPRK DARBĪBAS STRATĒĢIJAS PRIORITĀTES

SPRK misija – neatkarīgi un uzticami nodrošināt lietotāju un komersantu interešu līdzsvarojumu, veicinot sabiedrisko pakalpojumu attīstību. **Vīzija** – viena no sabiedrībai uzticamākajām un atvērtākajām valsts iestādēm.

Nosakot prioritāros darbības virzienus 2019. gadam, SPRK organizēja diskusijas ar sadarbības partneriem, tostarp nozaru vadošajiem ekspertiem, uzklusot viedokļus un priekšlikumus. Tā rezultātā SPRK 2019. gadā izvirzīja trīs prioritāros darbības virzienus:

- administratīvā sloga samazināšana;
- efektivitātes stimuli metodikās;
- SPRK – objektīvs eksperts un padomdevējs.

Turpinot sadarbību, SPRK pagājušā gada nogalē organizēja atkārtotu diskusiju, lai noteiktu jaunās darbības prioritātes 2020. gadam.

SPRK vārdā lēmumus pieņem padome, kuras sastāvu veido Saeimas iecelts padomes priekšsēdētājs un četri padomes locekļi. 2019. gadā SPRK padomē strādāja tās priekšsēdētājs Rolands Irklis, padomes loceklis Gatis Ābele, padomes loceklis Intars Birziņš, padomes loceklis Imants Mantiņš un padomes locekle Rota Šņuka.

SPRK darbinieki 2019. gada 9. augustā

4.

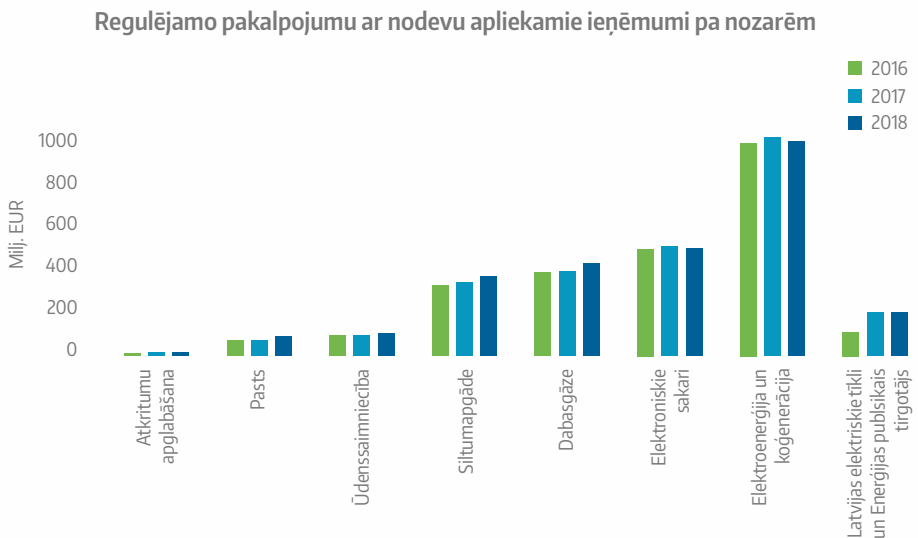
SABIEDRISKO PAKALPOJUMU NOZARES TAUTSAIMNIECĪBAS KONTEKSTĀ

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

Centrālās statistikas pārvaldes apkopotie dati liecina, ka pērn turpinājās ekonomikas augšupeja, iekšzemes kopproduktam (IKP) palielinoties par 2,2% salīdzinājumā ar 2018. gadu. IKP faktiskajās cenās pērn sasniedza 30,5 miljardus EUR. Regulējamie komersanti, kuru darbību uzrauga SPRK, 2019. gadā pārstāvēja elektroenerģijas, gāzes, siltumapgādes, ūdenssaimniecības, elektronisko sakaru, pasta, kā arī atkritumu apsaimniekošanas nozari. Regulējamo komersantu darbības īpatsvars katrā no šīm nozarēm ir atšķirīgs, tādēļ publicētie statistikas dati par nozaru sniegumu kopumā ne vienmēr atspoguļo tendences regulējamo komersantu darbā.

REGULĒJAMO NOZARU APGROZĪJUMS¹

Regulējamo pakalpojumu neto apgrozījums, kas aprēķināts no regulējamo komersantu iesniegtajiem pārskatu datiem, 2018. gadā bija 2 795 milj. EUR – par 5,3% lielāks nekā 2017. gadā. Regulējamo pakalpojumu neto apgrozījums 2018. gadā palielinājās vairākās regulējamās nozarēs, t.sk. atkritumu apsaimniekošanas nozarē par 10,2%, siltumapgādes nozarē par 6,0%, pasta nozarē par 20,9%, ūdenssaimniecības nozarē par 9,0% un dabasgāzes nozarē par 10,2%. Samazinājums bija vērojams elektroenerģijas un koģenerācijas nozarē par -2,4% un elektronisko sakaru nozarē par -2,1%.

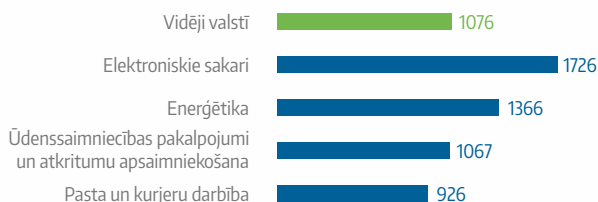

¹ Saskaņā ar 2009. gada 27. oktobra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 1227 "Noteikumi par regulējamajiem sabiedrisko pakalpojumu veidiem".

DARBA SAMAKSA REGULĒJAMĀS NOZARĒS

Atbilstoši Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) datiem mēneša vidējā bruto darba samaksa 2019. gadā elektronisko sakaru un enerģētikas nozarē bija daudz augstāka nekā vidējā bruto darba samaksa valstī. Savukārt ūdenssaimniecības pakalpojumu un atkritumu apsaimniekošanas, kā arī pasta un kurjeru darbības jomā tā bija zemāka. Salīdzinot ar 2018. gadu, vidējā bruto darba samaksa valstī palielinājās par 7,2%. Arī regulējamās nozarēs vidējā bruto darba samaksa pērn katrā no nozarēm pieauga. Vislielākais kāpums bija pasta un kurjeru darbības nozarē – par 24,5%, ūdenssaimniecības pakalpojumu un atkritumu apsaimniekošanas nozarē par 9,2%, enerģētikas nozarē par 7,1%, bet elektronisko sakaru nozarē par 9,6%.

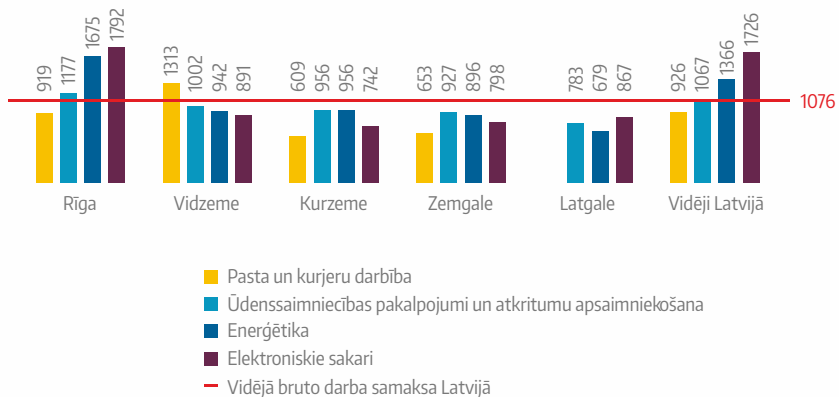
Mēneša vidējā bruto darba samaksa sabiedrisko pakalpojumu nozarēs 2019. gadā, EUR²

Mēneša vidējā bruto darba samaksa sabiedrisko pakalpojumu nozarēs katrā no reģioniem ir atšķirīga. Piemēram, Rīgas reģionā mēneša vidējā bruto darba samaksa ūdenssaimniecības pakalpojumu un atkritumu apsaimniekošanas, kā arī enerģētikas un elektronisko sakaru nozarē ir lielāka nekā mēneša vidējā bruto darba samaksa visās sabiedrisko pakalpojumu nozarēs Latvijā kopumā. Savukārt Latgales reģionā ir vērojami viszemākie bruto darba samaksas rādītāji enerģētikas, ūdenssaimniecības pakalpojumu un atkritumu apsaimniekošanas nozarēs. Elektronisko sakaru nozarē viszemākie bruto darba samaksas rādītāji ir Kurzemes reģionā. Mēneša vidējās bruto darba samaksas nozarē variācijas amplitūda, salīdzinot pa reģioniem, vislielākā ir elektronisko sakaru nozarē – 1050 EUR, enerģētikas nozarē tā ir 996 EUR, bet ūdenssaimniecības un atkritumu apsaimniekošanas nozarē vidējā bruto darba samaksa reģionos variē salīdzinoši mazāk – 394 EUR robežās.

² Datus par vidējo mēneša darba samaksu pasta un kurjeru darbības nozarē atsevišķos reģionos CSP nepublicē to konfidencialitātes dēļ.

Mēneša vidējā bruto darba samaksa sabiedrisko pakalpojumu nozarēs statistiskajos reģionos 2019. gadā, EUR³

Rīgas reģionā mēneša vidējā bruto darba samaksa gandrīz visās sabiedrisko pakalpojumu nozarēs pārsniedz mēneša vidējo bruto darba samaksu attiecīgajā nozarē valstī. Proti, elektronisko sakaru nozarē par 3,8%, enerģētikas nozarē par 22,6%, ūdenssaimniecības pakalpojumu un atkritumu apsaimniekošanas nozarē par 10,3%. Izņēmums ir pasta un kurjeru darbības joma, kur mēneša vidējā bruto darba samaksa attiecīgajā nozarē valstī ir par 7 EUR (0,8%) augstāka nekā Rīgas reģionā.

Pārējos Latvijas reģionos mēneša vidējā bruto darba samaksa elektronisko sakaru, enerģētikas, ūdenssaimniecības pakalpojumu un atkritumu apsaimniekošanas nozarēs ir zemāka nekā mēneša vidējā bruto darba samaksa valstī. Savukārt pasta un kurjeru darbības nozarē Vidzemes reģionā ir augstākais mēneša vidējās bruto darba samaksas rādītājs, salīdzinot gan ar mēneša vidējo bruto darba samaksu attiecīgajā nozarē valstī, gan ar pārējiem Latvijas reģioniem.

REGULĒJAMO CENU IETEKME UZ INFLĀCIJU

Atbilstoši CSP datiem 2019. gadā pakalpojumi par regulējamām cenām veidoja 11,04% no visiem iedzīvotāju izdevumiem (precēm un pakalpojumiem patēriņa cenu indeksa grozā). Šajā uzskaitījumā ietver gan SPRK regulējamās sabiedriskās pakalpojumus, gan citus regulētus pakalpojumus, kurus neuzrauga SPRK.

³ Datus par vidējo mēneša darba samaksu pasta un kurjeru darbības nozarē atsevišķos reģionos CSP nepublicē to konfidencialitātes dēļ.

Administratīvi regulējamās cenas un patēriņa cenu indekss 2019. gadā

	Īpatsvars iedzīvotāju izdevumos	Cenu pieaugums (2019 XII pret 2018 XII)	Inflācijas komponente (procentpunkti)
SPRK regulējamie sabiedriskie pakalpojumi (dabaszāze, siltumenerģija, vispārējie pasta pakalpojumi, ūdensapgāde, kanalizācijas pakalpojumi, atkritumu apsaimniekošana ⁴)	6,35%	2,4%	0,15
Citi regulētie pakalpojumi (kompensējamie medikamenti, pacienta iemaksa, pases nodeva, autostāvvietas, notāra pakalpojumi, pasažieru transports, pirmsskolas vecuma izglītība u.c.)	4,69%	-2,0%	-0,10
SPRK regulējamie sabiedriskie pakalpojumi un citi regulējamie pakalpojumi kopā	11,04%	0,5%	0,06
Kopā patēriņa cenu indekss (inflācija)	100%	2,8%	2,8

2019. gada laikā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu patēriņa cenas kopumā pieaugušas par 2,8%, savukārt administratīvi regulējamās cenas – par 0,5%. SPRK regulējamo sabiedrisko pakalpojumu cenas pieauga par 2,4%.

No SPRK regulējamām nozarēm pērn visstraujāk cenas palielinājās atkritumu apsaimniekošanas nozarē (par 18,7%), kā arī siltumenerģijas nozarē (par 3,7%), bet pasta, ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu cenas palika nemainīgas. Savukārt fiksētā tālruna un dabaszāzes cenas samazinājās, proti, fiksētajam tālrunim par -8,8%, bet dabaszāzei par -9,4%.

TIRGUS KONCENTRĀCIJAS LĪMENIS (HHI INDEKSI)

Tirgus koncentrācijas līmenis raksturo gan lietotāju iespējas izvēlēties pakalpojumu sniedzēju, gan savstarpējās konkurences samēru starp pakalpojumu sniedzējiem jeb tirgus varu. Tirgus koncentrāciju iespējams novērtēt, izmantojot datus par pakalpojumu sniedzēju apgrozījumu pa nozarēm un pakalpojumu veidiem. Indeksa veidā novērtētu tirgus koncentrāciju, kur kopējās indeksa vērtības iegūšanai summē katra tirgus dalībnieka tirgus daļu kāpinātu kvadrātā, apzīmē kā Herfindāla–Hiršmana indeksu (HHI). Ja HHI vērtība ir mazāka par 0,18, bet lielāka par 0,1, šādu tirgu var uzskatīt par mēreni koncentrētu. HHI vērtība virs 0,18 norāda, ka tirgus ir koncentrēts.

⁴ SPRK atkritumu apsaimniekošanas nozarē regulē tikai daļu – sadzīves atkritumu apglabāšanu poligonos.

Pēdējo gadu laikā tikai elektronisko sakaru jomā kopumā tirgus koncentrācija vērtējama kā mēreni koncentrēta – 2018. gadā 5 indeksa vērtība nedaudz palielinājās, sasniedzot 0,168. Pasta pakalpojumos tirgus koncentrācija ir samērā stabila ar tendenci nedaudz samazināties, un 2018. gadā tā sasniedza 0,232, tātad tirgus vērtējams kā koncentrēts. Elektroenerģijas apgādē 2018. gadā indeksa vērtība samazinājās līdz 0,428, tomēr elektroenerģijas tirdzniecība aizvien ir vērtējama kā ļoti koncentrēts tirgus. Dabāsgāzes tirdzniecības tirgus arī vērtējams kā ļoti koncentrēts – 2018. gadā indeksa vērtība sasniedza 0,767.

Nozare	2014	2015	2016	2017	2018
Elektroniskie sakari	0,163	0,156	0,160	0,164	0,168
Pasts	0,317	0,305	0,268	0,257	0,232
Elektroenerģijas tirdzniecība	0,685	0,670	0,609	0,532	0,428
Dabāsgāzes tirdzniecība	-	-	-	0,874	0,767

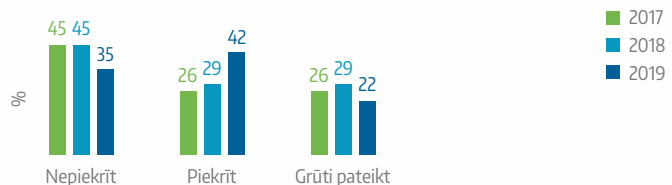
IEDZĪVOTĀJU VĒRTĒJUMS

Rūpējamies, lai sabiedrība sabiedriskos pakalpojumus saņemtu atbilstošā kvalitātē par ekonomiski pamatotu cenu

SPRK uzdevums ir ne tikai pieņemt lēmumus, bet arī tos skaidrot, kā arī izglīt lietotājus par jautājumiem, ar kuriem var vērsties SPRK. SPRK uzdevumi tostarp saskan ar Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra (SKDS) veiktā pētījuma rezultātiem⁵. Tie atspoguļo, ka 42% Latvijas iedzīvotāju piekrīt apgalvojumam – SPRK atklāti un saprotami skaidro norises regulētajās jomās. Tas ir daudz vairāk nekā 2018. gadā – 29% – un 2017. gadā – 26%. Redzams, ka sabiedrības uzticība SPRK par tās interešu aizstāvību katru gadu pieaug.

Regulators aizstāv sabiedrisko pakalpojumu lietotāju intereses

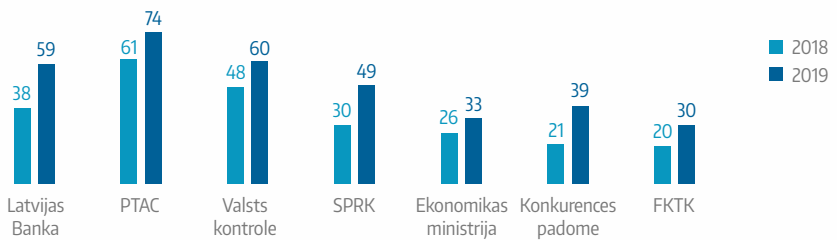
("Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā jūs piekrītat, ka SPRK aizstāv jūsu intereses!")

⁵ "Regulatora tēls sabiedrības vērtējumā", Latvijas iedzīvotāju aptauja, SKDS, 2019. gada aprīlis.

Tāpat novērtēta Latvijas iedzīvotāju uzticība SPRK, salīdzinot ar citām valsts iestādēm. Salīdzinājumā ar dažādām uzraugošajām institūcijām Latvijā, tostarp Latvijas Banku, Patērētāju tiesību aizsardzības centru (PTAC), Tiesībsarga biroju, Valsts kontroli, Konkurences padomi, Finanšu un kapitāla tirgus komisiju (FKTK), SPRK uzticas 49% iedzīvotāju, kam vērojams būtisks pieaugums salīdzinājumā pret 2018. gadu. Tas nozīmē, ka SPRK izvirzītie mērķi par pieņemto lēmumu skaidrošanu un sabiedrības iesaisti tiek sasniegti.

Uzticas SPRK salīdzinājumā ar citām uzraugošajām iestādēm Latvijā
("Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā jūs uzticaties šādām institūcijām Latvijā!")

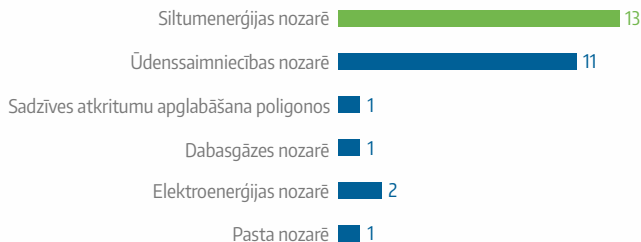
SABIEDRĪBAS IESAISTE

Būtisku lēmumu pieņemšanas procesā SPRK iesaista lietotājus, uzklusot viedokli un priekšlikumus; sabiedrības iesaiste katru gadu pieaug

Līdzīgi kā citus gadus, arī pērn sabiedrisko pakalpojumu tarifi bija visaktuālākā tēma sabiedrības vērtējumā. Viens no veidiem, kā SPRK informē un iesaista sabiedrību un citas iesaistītās puses tarifu projektu izvērtēšanas procesā, ir uzklusīšanas sanāksmju organizēšana. Uzklusīšanas sanāksmes par tarifu projektiem ir nozīmīga tarifu apstiprināšanas procesa sastāvdaļa, kas tiek organizētas tajā novadā, uz kuru tarifu projekts attiecas.

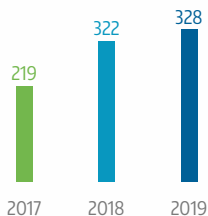
Kopumā 2019. gadā SPRK organizēja 29 uzklusīšanas sanāksmes, no kurām viena bija par elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plānu.

SPRK organizētās uzklauššanas sanāksmes par tarifu projektiem katrā nozarē 2019. gadā

Salīdzinot ar citiem gadiem, 2019. gadā pieaudzis sabiedrisko pakalpojumu lietotāju skaits, kuri piedalījās uzklauššanas sanāksmēs.

Dalībnieku skaits SPRK organizētajās uzklauššanas sanāksmēs pa gadiem

Lai veicinātu plašāku sabiedrības un nevalstisko organizāciju iesaisti, SPRK pērn sadarbojās ar dažādām nozaru asociācijām un organizēja informatīvas kampaņas.

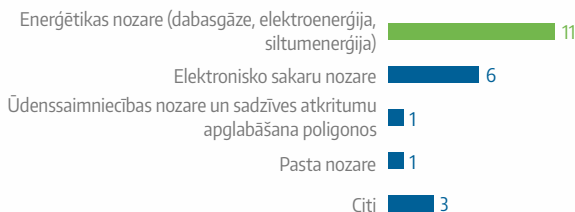
KOMERSANTU IESAISTE

Palielinās komersantu iesaiste regulēšanas procesā; komersantu novērtējumam par SPRK darbību ir tendence pieaugt

SPRK izstrādātais normatīvais regulējums ir saistošs sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, tādēļ SPRK aktīvi aicina komersantus piedalīties to izstrādē un lēmuma pieņemšanas procesā.

Komersantu iesaiste un viedokļu izzināšana notiek dažādās formās – publiskās konsultācijas, darba sanāksmes un nozaru diskusijas jeb informatīvi pasākumi. Pērn izsludinātas 22 publiskās konsultācijas par dažādiem normatīvajiem aktiem. Savukārt par kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodikas grozījumiem tika rīkota atkārtota publiskā konsultācija.

SPRK izsludinātās publiskās konsultācijas katrā nozarē

Lai veicinātu ciešāku sadarbību ar sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un klātienē risinātu neskaidros jautājumus, SPRK 2019. gadā organizēja dažādus pasākumus regulētajiem komersantiem. Tas ļauj nodrošināt diskusiju un viedokļu apmaiņu ar plašu iesaistīto personu loku.

Nozaru pasākumi	Nozare
Aktualitātes dabasgāzes nozarē, tostarp jaunie dabasgāzes pārvades pakalpojumu tarifi	Enerģētika
Diskusija "Par izmaiņām kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodikā"	Visas nozares, izņemot sadzīves atkritumu apglabāšanu
SPRK informē Latvijas siltumuzņēmumu asociācijas biedrus par aktuālo siltumenerģijas nozarē	Siltumenerģija
Diskusija par dabasgāzes pārvades sistēmas pieslēguma noteikumiem	Enerģētika
Diskusija par jaunajiem elektroenerģijas sadales pakalpojumu tarifiem	Elektroenerģija

Arī SKDS veiktās regulēto komersantu aptaujas rezultāti liecina, ka SPRK komunikācija ar komersantiem ir atbilstoša komersantu gaidām, jo pēdējos gados šis vērtējums iezīmē stabilitāti. Regulētie komersanti savu sadarbību ar SPRK pēdējā gada laikā novērtē kā labu. 40% respondentu uzskata, ka SPRK darbs pēdējā gada laikā ir uzlabojies. Salīdzinājumā ar 2018. gadu vērtējums samazinājies par 2%, bet joprojām ir stabils.

Komersanti, kuri apgalvo, ka SPRK darbs katru gadu uzlabojas

Tas apliecina – SPRK veiktie pasākumi sadarbības veicināšanai ar komersantiem ir attaisnojušies.

5.

ELEKTROENERGIJA

FAKTI UN SKAITĻI: ĪSUMĀ

58,58
EUR/MWh

elektroenerģijas cena
mājsaimniecībām

47,43
EUR/MWh

elektroenerģijas cena
juridiskajiem lietotājiem

16

jauni normatīvie akti,
lai izpildītu Tīkla
kodeksa prasības

7-20%

zemāka
AS "Sadales tīkls" tarifu
mainīgā daļa

135

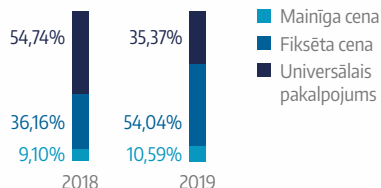
lietotājiem samazināts
sadales tarifs par
neatbilstošu sprieguma kvalitāti

Latvijai gaidāmie ieguvumi no infrastruktūras projektiem:

- tiks sekmēta elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecība
- reģionā pieaugs elektroapgādes drošums

Par populārāko mājsaimniecību izvēli kļūst fiksētas cenas produkti

45%

mazāk sūdzību

55

2018

30

2019

**Galvenais
domstarpību iemesls:**
elektroenerģijas patēriņa
rādījumu neziņošana

Elektroenerģijas piegādes pārtraukumu skaits un ilgums (uz vienu lietotāju 2019. gadā)

0,57 x 2h

plānotie

2 x 2h

neplānotie

Būtiskas izmaiņas nozares regulējumā;
 pirmo reizi Latvijā apstiprināti zemāki sadales tarifi;
 sūdzību skaits turpina samazināties

KOMERSANTU REĢISTRĀCIJA UN UZRAUDZĪBA

Pārvades un sadales sistēmas operators atbilst neatkarības prasībām;

Elektroenerģijas nozarē Latvijā tiek izšķirti četru veidu regulēti pakalpojumi:

PĀRVALDE

SADALE

RAŽOŠANA

TIRDZNIECĪBA

Elektroenerģijas pārvades un sadales pakalpojumu var sniegt tikai licencēti pakalpojuma sniedzēji. Pārvades pakalpojumu Latvijā sniedz viens sistēmas operators, kam noteikts SPRK apstiprināts tarifs, bet sadales pakalpojumu – 11 sistēmas operatori, no kuriem sešiem SPRK ir apstiprinājusi sadales sistēmas pakalpojuma tarifus.

Elektroenerģijas ražošanu un tirdzniecību var sniegt reģistrēti pakalpojumu sniedzēji, kuri pakalpojumu sniedz par tirgus, nevis regulētu cenu. Pērn SPRK ražotāju reģistrā bija iekļauti 68 aktīvi elektroenerģijas ražotāji, savukārt gada laikā no tā izslēgti deviņi un nav reģistrēts neviens jauns komersants. Tirgotāju reģistrā bija iekļauti 37 elektroenerģijas tirgotāji, no kuriem 27 bija sākuši elektroenerģijas tirdzniecību.

Pārvades sistēmas operatora uzraudzība

Elektroenerģijas pārvadi Latvijā veic pārvades sistēmas operators AS “Augstsprieguma tīkls”. SPRK 2013. gadā sertificēja un apstiprināja AS “Augstsprieguma tīkls” kā neatkarīgu pārvades sistēmas operatoru. Tā pienākums ir katru gadu SPRK iesniegt ziņojumu par atbilstību sertificēšanas prasībām, savukārt elektroenerģijas sistēmas īpašnieks katru gadu iesniedz ziņojumu par tā atbilstību Elektroenerģijas tirgus likumā noteiktajām prasībām. SPRK pēc šo ziņojumu izvērtēšanas lemj par to, vai pārvades sistēmas operators turpina pildīt sertificēšanas priekšnoteikumus.

SPRK izvērtēja sagatavoto ziņojumu par AS “Augstsprieguma tīkls” atbilstību sertificēšanas, tostarp neatkarības, prasībām 2018. gadā un secināja, ka tā atbilst prasībām:

1. AS "Augstsprieguma tīkls" kapitāla daļu turētājs Finanšu ministrija nav ne tiešā, ne netiešā veidā elektroenerģijas sistēmas īpašnieka AS "Latvijas elektriskie tīkli" kapitāla daļu turētājs vai tādu komersantu kapitāla daļu turētājs, kas veic elektroenerģijas ražošanas, tirdzniecības un sadales darbības.
2. Persona, kas iecēl AS "Augstsprieguma tīkls" padomes vai valdes locekļus, nevar tiešā vai netiešā veidā iecelt AS "Latvijas elektriskie tīkli" padomes vai valdes locekļus vai tāda komersanta padomes vai valdes locekļus, kurš veic elektroenerģijas ražošanas, tirdzniecības un sadales darbības.
3. Viena un tā pati persona nevar vienlaikus ieņemt padomes vai valdes locekļa amatu AS "Augstsprieguma tīkls" un kapitālsabiedrībā, kas veic elektroenerģijas ražošanas, tirdzniecības vai sadales darbības.

Vienlaikus SPRK izvērtēja elektroenerģijas sistēmas īpašnieka AS "Latvijas elektriskie tīkli" sagatavoto ziņojumu, nolēmjot, ka AS "Latvijas elektriskie tīkli" veiktie pasākumi neatkarības nodrošināšanai 2018. gadā ir bijuši pietiekami.

AS "Augstsprieguma tīkls" attīstības plāns – kādi ieguvumi Latvijai gaidāmi?

SPRK katru gadu apstiprina AS "Augstsprieguma tīkls" attīstības 10 gadu plānu un uzrauga tā izpildi. Attīstības plānā iekļauti vairāki Latvijai nozīmīgi projekti, kas nodrošinās Latvijas turpmāko integrāciju Eiropas Savienības (ES) tirgū, veidojot spēcīgu elektroenerģijas tranzīta koridoru caur Baltijas valstīm. Tā rezultātā reģionā pieaugs elektroapgādes drošums un tiks sekmēta elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecība.

Nozīmīgākie attīstības plānā ietvertie pasākumi:

- „Latvijas–Igaunijas trešā starpsavienojuma izbūve”;
- „Iekšējā līnija starp Rīgas TEC-2 un Rīgas HES (LV)”;
- „Baltijas valstu elektroenerģijas pārvades sistēmas integrācija un sinhronizēšana ar Eiropas tīkliem. 1. un 2. posms”;
- 330 kV pārvades tīkla pastiprināšanas projekti – elektropārvades līnijas Tartu (EE) – Valmiera (LV), Tsirgulina (EE) – Valmiera (LV).

Plānā ir iekļauti arī projekti, lai apturētu pārvades tīklu novecošanos, nodrošinot pārvades sistēmas stabilu darbību, un projekti, kas vērsti uz pārvades sistēmas darba spēju uzturēšanu.

Sadales sistēmas operatora uzraudzība

Latvijā elektroenerģijas sadales pakalpojumus nodrošina 11 sadales sistēmas operatori katrs savā darbības teritorijā, kuriem SPRK ir izsniegusi licences. AS "Sadales tīkls" nodrošina 99% elektroenerģijas lietotāju elektroapgādi ar licences darbības termiņu līdz 2027. gada 30. jūnijam.

AS "Sadales tīkls" ir pienākums katru gadu līdz 1. aprīlim iesniegt SPRK ziņojumu par tās atbilstību neatkarības prasībām un atbilstības programmas izpildi iepriekšējā kalendārā gādā. AS "Sadales tīkls" darbībai ir jābūt nošķirtai no elektroenerģijas ražošanas, pārvades un tirdzniecības. SPRK secināja, ka 2018. gadā sistēmas operators ir veicis nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu savu neatkarību no elektroenerģijas ražošanas, pārvades un tirdzniecības darbībām, kā arī nodrošinājis visiem elektroenerģijas tirgus dalībniekiem vienlīdzīgus nosacījumus piekļuvei sadales sistēmai.

Latvijā elektroenerģijas tirgū darbojas vertikāli integrēts elektroapgādes komersants – AS "Latvenergo" koncerns, kurā ietilpstošie meitasuzņēmumi nodarbojas ar elektroenerģijas ražošanu, tirdzniecību un sadales pakalpojuma sniegšanu. SPRK secināja, ka AS "Sadales tīkls" valdes locekļi nav iesaistījušies AS "Latvenergo" koncerna struktūrās.

AS "Sadales tīkls" valdes locekļiem tiek nodrošinātas tiesības neatkarīgi no AS "Latvenergo" pieņemt lēmumus attiecībā uz aktīviem, kas nepieciešami sadales sistēmas ekspluatācijai, uzturēšanai un attīstībai. AS "Sadales tīkls" ir vienīgais sadales sistēmas operators Latvijā, uz kuru attiecas šīs prasības, jo tam ir vairāk nekā 100 000 lietotāju.

Ņemot vērā, ka lielu daļu no sadales tarifā iekļautajām izmaksām veido kapitāla izmaksas, SPRK 2018. gada rudenī iesniedza Ekonomikas ministrijai priekšlikumu grozījumiem Elektroenerģijas tirgus likumā. Tas paredzēja SPRK kompetenci katru gadu apstiprināt AS "Sadales tīkls" izstrādāto sadales sistēmas attīstības 10 gadu plānu un uzraudzīt tā izpildi. Izmaiņas likumā tika iekļautas 2020. gada sākumā un dod SPRK iespēju iesaistīties kapitāla izmaksu izvērtēšanā, nepieciešamības gadījumā novēršot nepamatotu izmaksu pieaugumu.

PĀRROBEŽU INTEGRĀCIJA UN ATTĪSTĪBA

SPRK turpina darbu pie tirgus integrācijas – pieņemti

16 jauni normatīvie akti nacionālā mērogā, lai izpildītu Tīkla kodeksu prasības

Tīrās enerģijas pakotne (TEP)

Lai nodrošinātu sekmīgu Eiropas elektroenerģijas tirgus harmonizāciju, apstiprināti četri jauni tiesību akti no TEP, kas paredz šādas būtiskas izmaiņas:

- Noteikti ierobežojumi dalībvalstīm uzturēt regulētu elektroenerģijas cenu (Latvijā ietvertās prasības līdz ar tirgus atvēršanu jau ir izpildītas).
- Tarifos ir ietverami cenu signāli gan elektroenerģijas patērētājiem, gan ražotājiem, kas veicina ilgtermiņa sistēmas efektivitāti un nodrošina nediskriminējošu stāvokli starp pārvades un sadales sistēmas lietotājiem.
- Pārrobežu tirdzniecības veicināšana, nosakot pienākumu piedāvāt tirdzniecībai starpvalstu pārvades jaudu, kas nav mazāka par 70% no elektrolīnijas pārvades jaudas.

- Veicami pasākumi, lai novērstu pārslogdes pārvades tīklā. 2014. gadā Igaunijas–Latvijas starsavienojumā izveidojās ierobežojums 70% stundu un Igaunijas–Latvijas elektroenerģijas vairumtirgus cenas gadā vidēji atšķīrās par 12,5 EUR/MWh, turpretī 2018. gadā izveidojās ierobežojums tikai 26% stundu un cenu starpība samazinājās līdz 2,8 EUR/MWh. Izbūvējot elektropārvades līniju starp Igauniju un Latviju, kas tiks nodota ekspluatācijā 2020. gada beigās, strukturālais ierobežojums uz Igaunijas–Latvijas robežas tiks likvidēts.
- Jaudas maksājumu ierobežošana. Dalībvalstīm ir iespēja ieviest jaudas mehānismu, ja tiek konstatētas bažas par resursu nepietiekamību. Tām dalībvalstīm, kurām ir raksturīga šī problēma, ir jāizstrādā īstenošanas plāns, kas paredz likvidēt konstatētās tirgus nepilnības, un jāsaskaņo tas ar Eiropas Komisiju (EK). Papildus tam regulējums paredz arī citus ierobežojumus – jaudas maksu var piešķirt tikai tiem ražotājiem, kam CO² emisijas par saražoto kWh nepārsniedz 550 g. Tas nozīmē, ka ogļu elektrostacijas, kuras neražo elektroenerģiju koģenerācijas režīmā, nevarēs saņemt jaudas maksājumus. Šāds ierobežojums ir īpaši nozīmīgs Polijai.

Elektroenerģijas Tīkla kodeksi un vadlīnijas

Pērn SPRK sadarbībā ar pārvades sistēmas operatoru, kaimiņvalstu regulatīvajām iestādēm un ACER turpināja strādāt pie ES elektroenerģijas Tīkla kodeksu un vadlīniju prasību ieviešanas Latvijā un Baltijas jaudas aprēķināšanas reģionā. Kopumā EK ir izdevusi astoņus Tīkla kodeksus un vadlīnijas, kas iedalīti trīs grupās – pieslēgumu regulējums, sistēmas darbības regulējums un tirgus regulējums. Tā rezultātā saistībā ar EK Tīkla kodeksu un vadlīniju prasību ieviešanu pērn SPRK nacionālā līmenī ir pieņēmusi kopumā 16 lēmumus.

Baltijas pievienošanās Eiropas kontinentālajai sinhronajai zonai

2019. gada maijā stājās spēkā Vienošanās par nosacījumiem attiecībā uz Baltijas valstu pievienošanos Eiropas sistēmai⁶. Vienlaikus 2019. gadā turpinājās aktīvs starptautisks darbs pie Baltijas valstu sinhronizācijas ar kontinentālo Eiropu, izstrādājot atbalsta finansējuma pieteikumu 2. fāzei. SPRK finansējuma pieteikumu apstiprināja 2020. gada maijā.

PAKALPOJUMU CENAS UN TARIFI

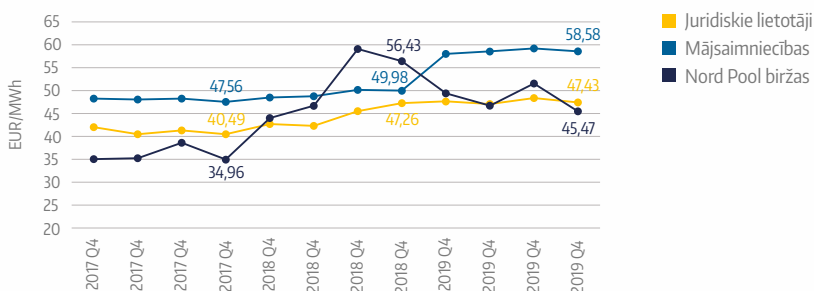
Būtiski samazinās interese par universālo pakalpojumu, bet pakāpeniski pieaug – par mainīgas cenas līgumiem

⁶ Agreement on the Conditions for a Future Synchronous Interconnection of the power system of the Baltic States and the power system of Continental Europe.

Elektroenerģijas mazumtirgus: cenas un līgumi

Elektroenerģijas cenas 2019. gadā salīdzinājumā ar 2018. gadu ir pieaugušas. 2018. gada nogalē mājāsaimniecībām vidējā svērtā cena bija 49,98 EUR/MWh, bet 2019. gadā cena sasniedza gandrīz 59 EUR/MWh. Tas saistāms ar būtisku cenu kāpumu biržā 2018. gada nogalē, kas ietekmēja līgumu pārslēgšanas brīdī aktuālās cenu prognozes. Cenu kāpums salīdzinājumā ar 2018. gadu novērojams arī juridiskajiem lietotājiem, taču tas ir daudz lēzenāks, jo šajā segmentā novērojama lielāka konkurence, kā arī ir lielāks mainīgas cenas līgumu īpatsvars.

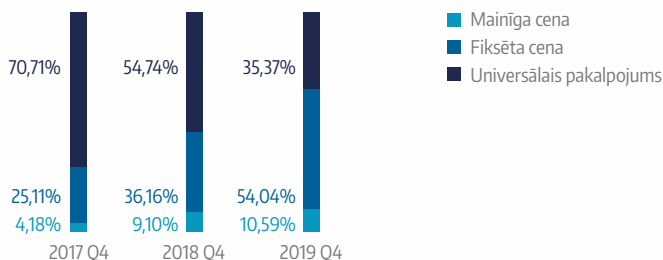
Elektroenerģijas cenu dinamika

Līgumu struktūra mājāsaimniecību lietotājiem

Mājāsaimniecību lietotājiem izšķir trīs galvenos elektroenerģijas tirdzniecības līgumu veidus – universālais pakalpojums, fiksētas cenas līgumi, kas paredz noteiktu cenu uz vienu vai vairākiem gadiem, un mainīgas cenas līgumi, kas piesaista elektroenerģijas cenu pie biržas cenas.

Pērn būtiski pieaudzis fiksēto līgumu īpatsvars un pirmo reizi kopš tirgus atvēršanas (2015. gadā) fiksētas cenas līgumu skaits pārsniedz universālā pakalpojuma līgumu skaitu. Pakāpeniski pieaudzis arī mainīgas cenas līgumu īpatsvars.

TARIFI, TARIFU APRĒĶINĀŠANAS METODIKAS UN TARIFU IZMAIŅAS

Apstiprināti jauni AS "Sadales tīkls" tarifi;
būtiskas izmaiņas nozares regulējumā

2019. gads elektroenerģijas nozarē bija nozīmīgs ar divām būtiskām izmaiņām normatīvajā regulējumā – grozījumiem kapitāla atdeves likmes noteikšanas metodikā un elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikā. Vienlaikus tika apstiprinātas jaunas obligātā iepirkuma (OI) komponentes 2020. gadam, kā arī apstiprināti AS "Sadales tīkls" tarifi, kas stājās spēkā 2020. gada 1. janvārī.

Kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodika

Metodikas grozījumi paredz, ka regulējamiem komersantiem, kas līdz šim kapitāla atdeves likmi piemēroja pārvērtētiem pamatlīdzekļiem, samazinās atļautā peļņa. Proti, turpmāk, nosakot kapitāla atdevi reālā izteiksmē, tiks ņemtas vērā cenu izmaiņas, tādējādi kapitāla atdeve samazināsies.

Komersanti, veicot pamatlīdzekļu pārvērtēšanu, līdz šim guvuši atdevi jeb peļņu arī attiecībā uz pārvērtēto vērtības daļu. Jaunā SPRK pieeja nodrošina taisnīgāku atdevi pret veiktajām investīcijām. Metodika tika papildināta ar reālās kapitāla atdeves likmes aprēķina formulu, kurā tiek ņemtas vērā cenu izmaiņas. Tas nozīmē, ka daļai regulēto pakalpojumu sniedzēju tiek samazināts tarifu izmaksās iekļaujama peļņas apmērs. Grozījumi metodikā stājās spēkā 2019. gada 22. augustā.

Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika

Būtiskākās izmaiņas – regulatīvā režīma maiņa, efektivitātes stimuli un ražotāju tarifs.

Regulatīvā režīma maiņa saistīta ar pakāpenisku pāreju uz tarifu noteikšanu, ievērojot "ieņēmumu griestu" pieeju. Pirms izmaiņām metodikā tarifu metodikā iekļautā tarifu noteikšanas pieeja bija "hibrīda pieeja". Tā primāri tika balstīta uz "izmaksas plus" tarifu noteikšanas pieeju, papildus iestrādājot vienkāršus efektivitātes stimulus attiecībā uz izmaksu samazināšanu. "Ieņēmumu griestu" pieeju raksturo paredzams un stabils tarifs, uz darbības optimizāciju vērsta uzņēmumu pārvaldība un plašākas iespējas uz stimuliem balstītas regulācijas piemērošana.

"Ieņēmumu griestu" pieeja ir viena no biežāk piemērotajām tarifu noteikšanas pieejām sistēmas operatoriem Eiropā. Grozījumi metodikā arī paredz, ka, līdzīgi kā šobrīd elektrības patērētājiem, turpmāk visiem sistēmas lietotājiem, tostarp arī elektroenerģijas ražotājiem, būs pienākums piedalīties elektrotīkla uzturēšanas izmaksu segšanā. Metodikas grozījumi stājās spēkā 2019. gada 3. oktobrī.

AS “Sadales tīkls” tarifs

2019. gadā jaunu tarifu projektu atbilstoši izstrādātajai tarifu metodikai iesniedza AS “Sadales tīkls”. Tarifs tika apstiprināts 2019. gada 27. novembrī un ir spēkā no 2020. gada 1. janvāra. Tas ir pirmais elektroenerģijas sadales tarifs, ko raksturo kopējo izmaksu samazinājums. Kopumā gala tarifu elektroenerģijas lietotājiem, salīdzinot ar iepriekš apstiprināto tarifu, bija iespējams samazināt, pateicoties trīs būtiskām pozīcijām – SPRK kapitāla atdeves samazinājuma par 26 milj. EUR, ekspluatācijas izmaksu samazinājuma par 13,5 milj. EUR un samazinājuma par 7 milj. EUR no nākotnē plānotajiem efektivitātes pasākumiem dēļ. Mazāku iespaidu uz gala lietotāju tarifa samazinājumu atstāj papildu ieņēmumi no elektroenerģijas ražotājiem 0,6 milj. EUR apmērā.

Apstiprinātais tarifs paredz, ka no 2020. gada 1. janvāra sadales tarifa mainīgā daļa lietotājiem samazinās vidēji robežās no 7% līdz 20%, savukārt fiksētā daļa paliek nemainīga. Samazinājuma apmērs atkarīgs no lietotāja pieprasītajām jaudām un elektroenerģijas patēriņa. Līdz ar to sadales sistēmas pakalpojumu tarifu izmaiņu ietekme uz katru gala lietotāju ir atšķirīga.

Tarifu vērtēšanas laikā plašas diskusijas izraisīja fiksētās maksas ieviešana elektroenerģijas ražotājiem. Gan lietotāji, gan ražotāji sedz pieslēguma izmaksas, taču līdz šim ražotāji nepiedalījās pārējās sistēmas uzturēšanas izmaksās. Ražotāju tarifs pie sadales sistēmas pieslēgtiem ražotājiem tiks piemērots no 2021. gada, kad plānots tādu pašu tarifu noteikt arī pie pārvades sistēmas pieslēgtajiem ražotājiem. Vienlaikus, nosakot ražotāju tarifu sadales līmenī, ņemts vērā maksimālais izmaksu sliekšnis, ko Eiropas tiesību normas paredz ražotājiem, kas pieslēgti pie pārvades sistēmas. Tādējādi nodrošināts, ka nepastāv ne pozitīvas, ne negatīvas diskriminācijas starp ražošanu, kas pieslēgta sadales līmenī, un ražošanu, kas pieslēgta pārvades līmenī.

Obligātā iepirkuma komponente

AS “Enerģijas publiskais tirgotājs” iesniegtās aprēķinātās elektroenerģijas OI komponentes SPRK izvērtē kopš 2008. gada. AS “Enerģijas publiskais tirgotājs” atbilstoši SPRK metodikai aprēķina un iesniedz SPRK apstiprināšanai OI komponentes. Tendences liecina, ka, sākot no 2014. gada, kad sāka piemērot valsts budžeta dotāciju, OI komponentes vērtība bijusi stabila. Straujākais kritums vērojams 2018. gadā, kad stājās spēkā valdības lēmums par OI un jaudas komponenteņu zemāku vidējo vērtību.

OI komponenteņu vērtības 2020. gadam SPRK apstiprināja 2019. gada 27. novembrī. OI un jaudas komponenteņu vidējā vērtība nākamajā gadā tiek saglabāta līdzšinējā līmenī – 22,68 EUR/MWh jeb 0,02268 EUR/kWh. Jaudas komponentes, kuras SPRK apstiprināja 2018. gadā, paliek nemainīgas līdz 2021. gadam. Savukārt OI komponente, par ko maksā proporcionāli patēriņam, no 2020. gada ir 14,76 EUR/MWh jeb 0,01476 EUR/kWh.

Pēc SPRK rīcībā esošajiem datiem, valsts budžeta dotācija OI izmaksu segšanai 2020. gadā bija plānota līdz šim zemākā – 13,53 milj. EUR. Augstākā bija 2016. gadā – 78,92 milj. EUR. Samazinājums saistāms ar vairāku elektrostaciju valsts atbalsta perioda beigšanos vai valsts atbalsta atcelšanu. Šo darbību ietekmi uz OI komponentu vērtībām būs iespējams novērot, kad OI izmaksu segšanai vairs netiks izmantota valsts dotācija.

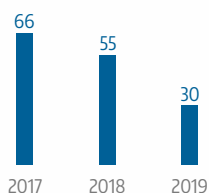
PAKALPOJUMU KVALITĀTES UZRAUDZĪBA

Sūdzību skaits triju gadu laikā samazinājies par vairāk nekā 50%;
135 lietotājiem samazināts sadales tarifs par neatbilstošu sprieguma kvalitāti

Lietotāju aizsardzība

Pērn SPRK saņēmusi 30 sūdzības, kas ir par 45% mazāk, salīdzinot ar 2018. gadu. SPRK nav saņemta neviena lietotāja sūdzība par tarifiem. No iesniegtajām sūdzībām 23 bijušas nepamatotas, četras neatbilst SPRK kompetencei, bet trīs sūdzības bija pamatotas un saistītas ar SPRK kompetenci.

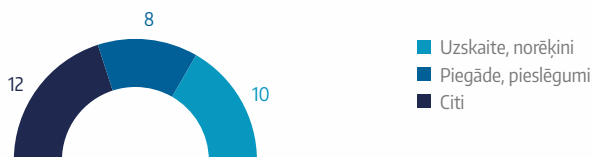
Sūdzību skaita dinamika elektroenerģijas nozarē

Vērtējot iesniegumu saturu, arī 2019. gadā galvenokārt domstarpību iemesls ir saistīts ar elektroenerģijas patēriņa rādījumu neziņošanu. Ir bijuši arī gadījumi, ka lietotāja objektā uzstādīts viedais skaitītājs, taču radušās datu pārraides komunikācijas problēmas. Sadales sistēmas operators šādos gadījumos aprēķina datus saskaņā ar lietotāja vēsturisko patēriņu, tādēļ radušās domstarpības par lietotāja fiksētajiem un sadales sistēmas operatora sniegtajiem patēriņa datiem.

Ja datu pārraides komunikācijas problēmu dēļ uzskaites datu nolasīšanas sistēma no viedā skaitītāja nav varējusi saņemt visu objekta diennakts patēriņa grafika informāciju, trūkstošā patēriņa grafika informācija tiek nolasīta nākamajā veiksmīgajā datu nolasīšanas reizē un attiecīgi patēriņš tiek koriģēts.

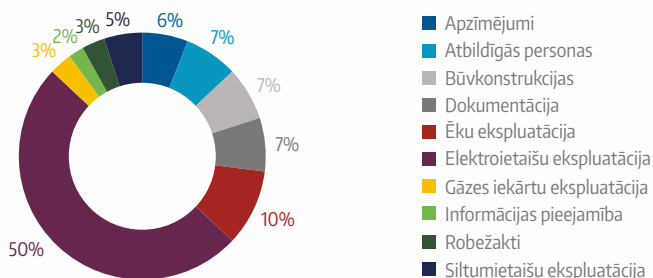
Saņemtās sūdzības pēc to veida

Energoapgādes objektu uzraudzība

Elektroapgādes komersantu pārbaudes

SPRK pienākums ir veikt kontroles elektroapgādes komersantu (sistēmas operatoru un elektroenerģijas ražotāju) objektos, lai pārbaudītu objekta ietekmi uz elektroapgādes drošumu. Kopumā pērn veiktas 26 komersanta objektu ekspluatācijas atbilstības kontroles, kuru laikā pārbaudīti 75 objekti. Pārbaūu laikā konstatētas 68 neatbilstības 21 pārbaudē (80% no pārbaudēm kopā). 73 neatbilstības novērstas pērn, pārējās neatbilstības atbilstoši SPRK norādījumiem ir novērstas 2020. gada pirmajā ceturksnī vai tiks novērstas 2020. gada laikā.

Lielākais neatbilstību skaits – 34 gadījumi – konstatēts elektroietaišu ekspluatācijā. Astoņos gadījumos konstatētas neatbilstības saistībā ar iekārtu zemējumu, sešos gadījumos fiksēta elektroietaišu profilaktisko mērījumu periodiskuma neievērošana. Pārējās neatbilstības saistītas ar iekārtu un telpu vispārējo stāvokli, nepareizi izbūvētu iekārtas daļu un informatīvajiem apzīmējumiem.

Lielākā daļa no pārbaudēs konstatētajiem trūkumiem objektu ekspluatācijā tiešā veidā neietekmē elektroapgādes drošumu, tomēr attiecīgos apstākļos var radīt būtiskus ražošanas procesa traucējumus un ietaišu bojājumus. Būtiskākie no trūkumiem ir novērsti SPRK norādītajos termiņos.

Pakalpojumu kvalitāte

2019. gadā, salīdzinot ar 2018. gadu, būtiski nav mainījies plānoto un neplānoto elektroenerģijas piegādes pārtraukumu ilgums un skaits. Elektroapgādes drošums ir atkarīgs no elektroenerģijas apgādes pārtraukumiem un sprieguma iekritumiem. Lietotāji sagaida augstu elektroapgādes drošumu par iespējami mazāku tarifu, mazu sprieguma pārtraukumu skaitu un īsāku pārtraukumu laiku. Līdz ar to sistēmas operatoru uzdevums ir samazināt šos pārtraukumus ar pēc iespējas mazākām investīcijām. SPRK pienākums ir šo procesu uzraudzīt, lai sistēmas operators nodrošinātu lietotāju elektroapgādes drošumu par ekonomiski pamatotām izmaksām.

Elektroapgādes drošumu mēra pēc elektroenerģijas piegādes pārtraukumu skaita un ilguma. 2019. gadā novērots vidēji mazāk nekā viens plānveida atslēgums uz vienu lietotāju un vidēji divas stundas ilgš.

Plānoto elektroenerģijas piegādes pārtraukumu skaits uz lietotāju (SAIFI)

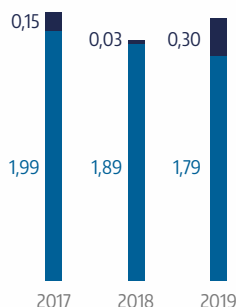

Plānoto elektroenerģijas piegādes pārtraukumu ilgums (minūtēs) uz vienu lietotāju (SAIDI)

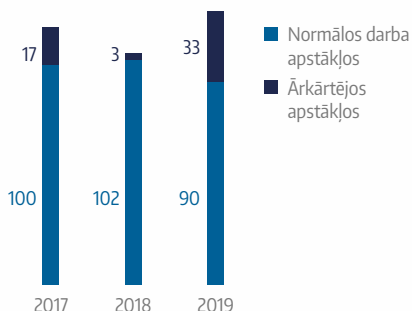

Neplānotie elektroapgādes pārtraukumi vienam lietotājam bijuši vidēji divas reizes un divu stundu garumā.

Neplānoto elektroenerģijas piegādes pārtraukumu skaits (SAIFI)

Neplānoto elektroenerģijas piegādes pārtraukumu ilgums (minūtes) uz vienu lietotāju (SAIDI)

Neplānoto pārtraukumu ilguma rādītāji ir stabilizējušies, kas liecina, ka sistēmas operatora ieguldītie līdzekļi sadales tīklu infrastruktūras rekonstrukcijā un uzturēšanā ir atbilstoši, lai uzturētu sasniegto elektroapgādes drošumu un neplānoto elektroapgādes pārtraukumu ilgumu. Turklāt rādītājs nostabilizējas Eiropas valstu noteiktajam vidējam līmenim. Tas nozīmē, ka komersants nodrošina arvien kvalitatīvāku pakalpojumu saviem lietotājiem.

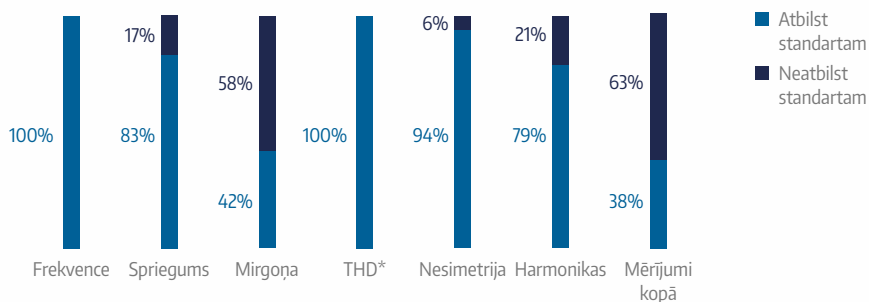
Sprieguma un elektroapgādes kvalitāte

SPRK 2019. gadā veica 48 mērījumus pārsvarā lauku apvidos. Neatbilstības Standartā⁷ noteiktajiem elektroapgādes tīklu sprieguma raksturlielumiem konstatētas 30 gadījumos – raksturlielumiem “Mirgoņa” (28 gadījumi), harmoniskie kropļojumi atsevišķām harmonikām (10 gadījumi) un sprieguma vērtībai (astoņi gadījumi).

Lielākā daļa minēto neatbilstību konstatētas tieši lauku apvidos. Tas saistīts ar to, ka lauku apvidos joprojām tiek izmantotas garās elektroapgādes līnijas, kuras izbūvētas 20. gs. 70. gados un bija projektētas nelielām slodzēm (~1 kW), kas tajos laikos bija pietiekami. Mūsdienā elektroiekārtu jaudām šo līniju vadu šķēsgriezums ir nepietiekams.

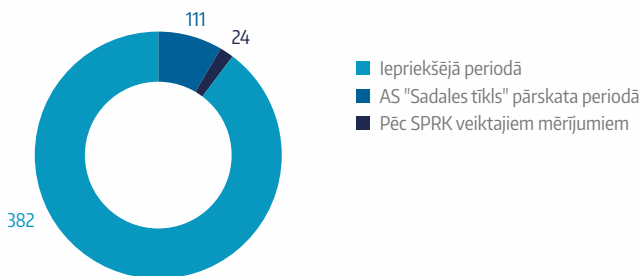
⁷ Standarts LVS EN 50160:2010 “Publisko elektroapgādes tīklu sprieguma raksturlielumi”, kuru kā obligāti piemērojamu nosaka Ministru kabineta 2011. gada 4. oktobra noteikumi Nr. 759 “Noteikumi par publisko elektroapgādes tīklu sprieguma prasībām”.

Neatbilstību īpatsvars mērījumos

Visos neatbilstību gadījumos operatori ir iesnieguši SPRK rīcības plānu neatbilstību novēršanai.

Par neatbilstošu sprieguma kvalitāti lietotājiem ir tiesības maksāt uz pusi mazāku sadales sistēmas pakalpojuma tarifu. 2019. gada laikā samazināts tarifs piemērots 135 lietotājiem, viņu vidū 24 lietotājiem, kuriem veikti sprieguma kvalitātes mērījumi. Savukārt kopumā pārskata perioda beigās pazemināts tarifs piemērots 517 lietotājiem.

* Barošanas sprieguma sinusoidas kopējais kropļojuma koeficients.

NOZARES ATTĪSTĪBAS TENDENCES UN IZAICINĀJUMI 2020. GADĀ

Līga Kurevska, departamenta direktore

2020. gads elektroenerģijas nozarē plānots izstrādāt vairākus nozīmīgus normatīvo aktu projektus, piemēram, elektroenerģijas sadales sistēmas operatora investīciju attīstības plāna izstrādes noteikumi. Minētie grozījumi atspoguļos plašāku tendenci ES, kur arī sadales sistēmas operatoru uzraudzībā lielāks uzsvars tiek likts uz ilgtermiņa izmaksu optimizāciju un mērķtiecīgām inovācijām. Tieši tāpēc arī noteikumos papildu investīciju uzraudzībai esam likuši lielu uzvaru uz esošās infrastruktūras novērtējumu un konkrētiem vajadzībās pamatotiem ilgtermiņa mērķiem.

SPRK plāno izstrādāt arī jaunu elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodiku. Izmaiņu tvērumā ietilpst gan pāreja uz "ieņēmumu griestu" regulatīvo režīmu, gan tarifu struktūras izmaiņas, iekļaujot ražotāju tarifu un stingrāk nodalot fiksētās un mainīgās izmaksas. 2021. gada janvārī sagaidāms arī jauns AS "Augstsprieguma tīkls" pārvades sistēmas pakalpojumu tarifs. Saistībā ar AS "Augstsprieguma tīkls" arī turpmāk SPRK aktīvi strādās pie sinhronizācijas projekta ar kontinentālo Eiropu, gan vērtējot finansējuma piesaistes iespējas, gan uzraugot projekta attīstību kopumā.

Vienlaikus plānots arī strādāt pie pakalpojumu kvalitātes regulējuma attīstības, gan iestrādājot regulējumā kompensācijas mehānismus lietotājiem, gan pārskatot pieslēguma un efektīva pieslēguma noteikumus.

6.

DABASGĀZE

FAKTI UN SKAITĻI: ĪSUMĀ

20,33
EUR/MWh

→ **-28%**
gada laikā

dabasgāzes cena
mājsaimniecībām

15,53
EUR/MWh

dabasgāzes cena,
kas iekļauta mājsaimniecību tarifā
2019. gada II pusgadā

21,64
EUR/MWh

→ **-16,7%**
gada laikā

dabasgāzes cena
juridiskajiem lietotājiem

-16,6%

zemāki pārvades sistēmas pakalpojumu
tarifi Latvijas lietotāju apgādei

Inčukalna krātuves piepildījums (TWh)

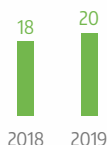
* Nav pieejams tehnisku ierobežojumu dēļ.

Noslēdzies process reģionālā
dabasgāzes tirgus izveidei

Dabasgāzes transportēšanai
starp sistēmā ietilpstošām
valstīm* pārvades tarifs
netiek piemērots

* (Latvija, Igaunija, Somija)

SAŅEMTĀS SŪDZĪBAS

Galvenais domstarpību iemesls:
saņemtajā ikgadējā izlīdzinātā
maksājuma pārskatā ietvertā informācija

DABASGĀZES PIEGĀDES PĀRTRAUKUMU SKAITS UN ILGUMS

plānotie pārtraukumi
(uz vienu lietotāju):

0,48 reizes → **56 min.**

neplānotie pārtraukumi
(uz visiem lietotājiem):

425 reizes → **0,09 min.**

Zemāks dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifs Latvijas lietotāju apgādei;
būtiski samazinās dabasgāzes cena māsaimniecībām un juridiskajiem lietotājiem

KOMERSANTU REĢISTRĀCIJA UN UZRAUDZĪBA

Pārvades un sadales sistēmas operators
atbilst neatkarības prasībām;
tirgotāju skaits pieaug

Dabasgāzes nozarē Latvijā tiek izšķirti četru veidu regulēti pakalpojumi:

PĀRVALDE

SADALE

UZGLABĀŠANA

TIRDZNICĪBA

Dabasgāzes pārvades, uzglabāšanas un sadales pakalpojumu var sniegt tikai licencēti pakalpojuma sniedzēji. Latvijā ir viens sistēmas operators, kas sniedz gan pārvades, gan uzglabāšanas pakalpojumu, un viens sistēmas operators, kas ir atbildīgs par sadales pakalpojuma sniegšanu. Abiem komersantiem noteikts SPRK apstiprināts tarifs.

Ar dabasgāzes tirdzniecību var nodarboties reģistrēti pakalpojumu sniedzēji, kuri pakalpojumu sniedz par tirgus, nevis regulētu cenu, bet māsaimniecību lietotājiem ir pieejama regulēta dabasgāzes cena – saistīto lietotāju tarifs.

Pērn SPRK tirgotāju reģistrā bija iekļauti 22 dabasgāzes tirgotāji, no kuriem 16 bija sākuši dabasgāzes tirdzniecību. 2019. gada laikā no jauna reģistrēti pieci komersanti, savukārt no reģistra izslēgti 12.

Pārvades sistēmas operatora uzraudzība

ES prasības un Enerģētikas likums paredz, ka dabasgāzes pārvades sistēmas operatoriem jābūt neatkarīgiem no dabasgāzes tirgotājiem un ražotājiem.

Sertificēšanas procesā SPRK uzdeva AS "Conexus Baltic Grid" līdz 2020. gada 1. janvārim nodrošināt, ka AS "Gazprom" nav iespējas īstenot tiešu vai netiešu kontroli pār AS "Conexus Baltic Grid". Tāpat novēršami arī interešu konflikta riski, ko rada "Marguerite Gas I" un "Marguerite Gas II" vienlaicīga dalība gan AS "Conexus Baltic Grid", gan AS "Latvijas Gāze".

AS "Conexus Baltic Grid" nepiekrīta SPRK lēmumam, lai gan EK sniedza atzinumu, kas apstiprināja SPRK pozīciju.

AS "Conexus Baltic Grid", uzskatot Sertificēšanas lēmumā minētos nosacījumus par tiesiski neizpildāmiem, pārsūdzēja to Administratīvajā apgabaltiesā. 2019. gada septembrī ar tiesas spriedumu AS "Conexus Baltic Grid" pieteikums tika noraidīts, bet AS "Conexus Baltic Grid" iesniedza kasācijas sūdzību Augstākajā tiesā.

2019. gadā, veicot ikgadējo izvērtējumu par atbilstību sertificēšanas prasībām, SPRK papildus izvirzīja jaunu nosacījumu – nodrošināt, ka Inčukalna pazemes gāzes krātuves autoruzraudzību no 2020. gada 1. janvāra īsteno komersants, kas nav tiešā vai netiešā veidā saistīts ar AS "Gazprom" un tā saistītajiem komersantiem.

2019. gada 12. decembrī SPRK saņēma AS "Conexus Baltic Grid" iesniegumu ar lūgumu pagarināt termiņu Sertificēšanas lēmuma nosacījumu izpildei. SPRK 2019. gadā pieprasīja papildu informāciju un pagarināja termiņu iesnieguma izskatīšanai, savukārt 2020. gadā pieņēma lēmumu par termiņa pagarinājuma lūguma noraidīšanu.

Sadales sistēmas operatora neatkarības uzraudzība

AS "Latvijas Gāzes" reorganizācija noritēja vairākos posmos un tika sākta jau 2017. gada vasarā. Tā rezultātā tika nodibināta AS "Gasco", kas nodrošina sadales sistēmas pakalpojumu. Atbilstoši Enerģētikas likumam AS "Gasco" ir pienākums sagatavot⁸ un iesniegt SPRK ziņojums atbilstoši SPRK noteikumiem.

Izvērtējot AS "Gasco" juridisko nodalīšanu neatkarības nodrošināšanai no AS "Latvijas Gāze", SPRK secināja, ka AS "Gasco" atbilst Enerģētikas likumā noteiktajām prasībām. Vienlaikus AS "Gasco" padomes un valdes locekļi nav iesaistījušies AS "Latvijas Gāze" struktūrās, kas tieši vai netieši ir atbildīgas par dabasgāzes ražošanu, pārvadi un uzglabāšanu, sašķidrinātās dabasgāzes pakalpojumu sniegšanu un tirdzniecību. AS "Gasco" padomes un valdes locekļiem tiek nodrošinātas tiesības neatkarīgi pieņemt lēmumus attiecībā uz aktīviem, kas vajadzīgi dabasgāzes sadales tīkla ekspluatācijai, uzturēšanai vai attīstībai.

Izvērtējot AS "Gasco" noslēgto ārpakalpojumu līgumu sarakstu, SPRK konstatēja, ka AS "Latvijas Gāze" nevar ietekmēt AS "Gasco" darbību un nepastāv interešu konflikts attiecībā uz pakalpojumu izmantošanu. AS "Gasco" ir veikusi visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu tās komerciālās informācijas konfidencialitāti, ko tā guvusi, pildot dabasgāzes sadales sistēmas operatora pienākumus.

⁸ 2017. gada 26. janvāra lēmums Nr. 1/3 "Noteikumi par prasībām dabasgāzes sadales sistēmas operatora neatkarībai".

PĀRROBEŽU INTEGRĀCIJA UN SISTĒMU ATTĪSTĪBA

Noslēdzies unikāls Eiropas mēroga process vienota dabasgāzes tirgus izveidei, kas darbību sāk 2020. gada 1. janvārī

Par vienu no būtiskākajiem SPRK sasniegumiem uzskatāma kopīgi panāktā vienošanās starp reģiona politikas veidotājiem, regulatoriem un dabasgāzes pārvades sistēmas operatoriem par Somijas, Igaunijas un Latvijas (FinEstLat) vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas izveidi.

Vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas izveidošanas rezultātā dabasgāzes transportēšanai starp Latviju, Igauniju un Somiju no 2020. gada netiek piemēroti pārvades tarifi. Tas nozīmē, ka tarifs tiek piemērots tikai vienu reizi, kad dabasgāze šķērso vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas robežu. Turklāt visos vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas ieejas punktos tarifs ir vienāds.

Vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas izveide aktivizē reģionālā dabasgāzes tirgus darbību, stiprina Latvijas enerģētisko neatkarību, tostarp arī samazinot vēsturiskā piegādātāja AS "Gazprom" dominanti reģionā, veicina konkurenci dabasgāzes tirgū un sekmē reģiona dabasgāzes infrastruktūras, t.sk. Inčukalna pazemes gāzes krātuves, efektīvāku izmantošanu. Tas savukārt rezultējas konkurētspējīgākās dabasgāzes cenās un augstas kvalitātes pakalpojums, sniedzot labumu dabasgāzes lietotājiem.

Pirms vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas darbības sākšanas Baltijā, tāpat kā citur Eiropā, piemērojamā ieejas-izejas pārvades tarifu sistēma radīja barjeras dabasgāzes tirdzniecībai starp dalībvalstīm un bieži rezultējās neefektīvā infrastruktūras izmantošanā. Proti, "tarifi uzkrājas", ja dabasgāzes transportēšana tiek veikta caur vairāku zonu robežām, tādējādi sadārdzinot dabasgāzi un kavējot dabasgāzes tirdzniecību. Šāda vienota trīs valstu dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēma izveidota ES pirmo reizi un tāpēc guvusi lielu ES dalībvalstu uzmanību un atzinību.

Būtisks vienotās dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmas darbības uzsākšanas priekšnosacījums bija vienotās sistēmas lietošanas un balansēšanas regulējuma esamība. 2019. gada rudenī tika veikti grozījumi Enerģētikas likumā, ar kuriem noteikts reģionālā dabasgāzes tirgus regulējums. Pamatojoties uz Enerģētikas likumā noteikto un vienojoties ar Igaunijas regulatoru, tika saskaņoti Vienotie dabasgāzes pārvades sistēmas lietošanas noteikumi un Vienotie noteikumi dabasgāzes balansēšanai pārvades sistēmā, kā arī apstiprināti grozījumi Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumos. Otrs būtisks priekšnosacījums bija atbilstošas dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikas veiksmīga konsultēšana Eiropas mērogā un uz tās balstītu tarifu izvērtēšana un apstiprināšana.

PAKALPOJUMU CENAS

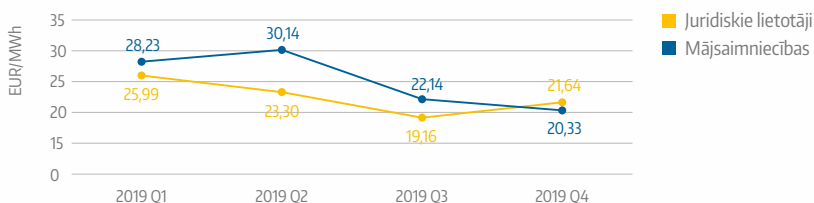
Būtiski samazinās dabasgāzes cena gan mājsaimniecībām, gan juridiskajiem lietotājiem

Dabasgāzes mazumtirgus: cenas

2019. gada laikā ir vērojams salīdzinoši būtisks izmaksu kritums. Ja 2018. gada nogalē mājsaimniecībām vidējā svērtā dabasgāzes cena bija 26,43 EUR/MWh, 2019. gada beigās – 21,64 EUR/MWh. 2019. gada nogalē 98,58% no mājsaimniecību lietotājiem izmantoja fiksētas cenas līgumus, tai skaitā par gāzi norēķinoties par saistīto lietotāju dabasgāzes cenu, kas tiek pārskatīta reizi pusgadā.

Juridisko lietotāju vidū novērojama lielāka cenu dinamika, kas tuvāk seko notikumiem biržā. Šajā segmentā izmaiņas biržas cenā atspoguļojas ātrāk, jo lielāko daļu veido mainīgas cenas līgumi – 74,22%. Arī šajā segmentā novērojams būtisks dabasgāzes cenu kritums – salīdzinājumā ar 2018. gadu 2019. gada pēdējā ceturksnī cena samazinājusies par 8 EUR/MWh, sasniedzot salīdzinoši zemu cenu līmeni – 20,33 EUR/MWh.

Dabasgāzes cenu izmaiņas 2019. gadā

TARIFI, TARIFU APRĒĶINĀŠANAS METODIKAS UN TARIFU IZMAIŅAS

Dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojumu tarifs Latvijas lietotāju apgādei samazinās

Izmaiņas tarifu aprēķināšanas metodikās

Būtiskākās izmaiņas attiecībā uz dabasgāzes nozares regulēto pakalpojumu tarifiem – grozījumi kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodikā (skat. Elektroenerģijas sadaļu) un atbilstoši – dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodikā.

Dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika

Būtiskākās izmaiņas ir saistītas ar regulatīvā režīma maiņu, pāreja uz “ieņēmumu griestu” pieeju un prasību iekļaušanu attiecībā uz noteikumiem par ieejas-izejas sistēmu, kas aptver vairākas dalībvalstis, kurās darbojas vairāki dabasgāzes pārvades sistēmas operatori, un efektivitātes stimulu iestrādāšanu.

Regulatīvā režīma maiņa saistīta ar SPRK izvirzīto mērķi enerģētikas nozarē pakāpeniski pāriet uz tarifu noteikšanu, ievērojot “ieņēmumu griestu” pieeju. Pirms izmaiņām metodikā ietvertā tarifu noteikšanas pieeja bija raksturojama kā “hibrīda pieeja”, primāri balstoties uz “izmaksas plus” tarifu noteikšanas pieeju.

“Ieņēmumu griestu” pieeju raksturo paredzams un stabils tarifs, uz darbības optimizāciju vērsta uzņēmumu pārvaldība un plašākas iespējas stimulējošu regulācijas mehānismu piemērošanai. “Ieņēmumu griestu” pieeja ir viena no biežāk piemērotajām tarifu noteikšanas pieejām sistēmas operatoriem Eiropā.

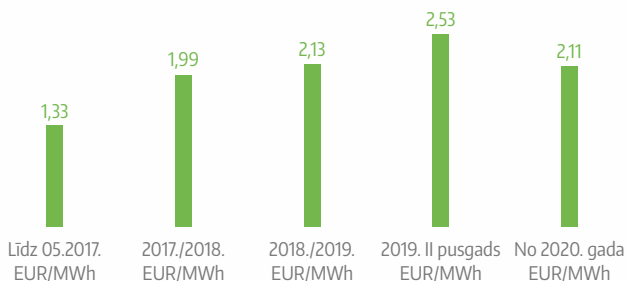
Metodikas grozījumi attiecībā uz vienoto dabasgāzes pārvades ieejas-izejas sistēmu bija būtisks priekšnoteikums vienotās sistēmas darbības sākšanai, jo tā paredz atteikties no tarifiem pārvadei starp vienotās sistēmas valstīm (Latviju, Igauniju, Somiju), kā arī noteikt visās minētajās valstīs vienādu tarifu ieejas punktiem no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas. Metodika bija jākonsultē ne tikai ar Latvijas ieinteresētajām pusēm, bet arī Eiropas līmenī. Atbilstoši EK regulējumam par metodiku tika saņemts arī ACER izvērtējuma ziņojums.

Dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifi

2019. gadā dabasgāzes pārvades tarifi tika vērtēti divas reizes. Aprīlī tika apstiprināti tarifi laika periodam no 1. jūlija, taču, lai gan daudzas izmaksu pozīcijas ir būtiski samazinātas, piemēram, kapitāla izmaksas samazinātas par 4% un personāla izmaksas – par 13%, kopējās tarifu aprēķinā iekļaujamās izmaksas pieauga. Tas saistāms ar lietotāju apgādes drošības izmaksām, kuras nosaka ikgadējā izsole.

Pēc normatīvā regulējuma pielāgošanas vienotajai ieejas-izejas sistēmai dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifi tika skatīti atkārtoti, jau ņemot vērā pārvades operatoru savstarpējo kompensācijas mehānismu un vienotās sistēmas ieejas tarifu. Tarifs tika noteikts 33 mēnešiem, papildus iestrādājot piemērošanas kārtību lietotāju apgādes drošības izmaksu atspoguļošanai tarifos. Tādējādi no 2020. gada 1. janvāra maksa par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu ir samazinājusies, bet turpmākos divus gadus, katra gada 1.oktobrī, tiks noteikta atbilstoši drošības izsoles izmaksu apmēram.

Dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojumu tarifi Latvijas lietotāju apgādei

Dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojumu tarifi

Atbilstoši metodikai un SPRK izsniegtajai atļaujai, ja AS “Gaso” konstatē, ka lietotājiem nodotās dabasgāzes apjoms kalendārajā gadā ir mainījies par 5% salīdzinājumā ar to apjoma prognozi, kas iekļauta spēkā esošajos – 2018. gada – tarifos, komersantam ir pienākums veikt tarifu aprēķinu un iesniegt to SPRK izvērtēšanai.

Šāda pieeja izveidota, lai nodrošinātos pret lielu neparedzēto ieņēmumu/izdevumu uzkrāšanos tarifu periodā. SPRK ir pienākums 21 dienas laikā no paziņojuma saņemšanas brīža izvērtēt, vai tarifi ir pamatoti un aprēķināti atbilstoši metodikai.

2019. gadā šāda novirze tika konstatēta un AS “Gaso” aprēķināja tarifu korekcijas. Ņemot vērā katras lietotāju grupas patēriņa izmaiņas, AS “Gaso” veica korekcijas dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojumu tarifu. Lietotājiem bez sezonālā dabasgāzes patēriņa tarifu mainīgā daļa 2020. gadā nedaudz pieaug, bet citām grupām – samazinās. Tomēr neatkarīgi no šīm pieņemtajām izmaiņām sadales sistēmas pakalpojumu tarifu gala maksājumu par dabasgāzi tas būtiski neietekmē. Tas ir tādēļ, ka dabasgāzes cenas samazinājusies pēdējā pusgada laikā, kā arī samazinājies dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma maksa par izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei izmantošanu.

Savukārt lietotājiem ar sezonālo dabasgāzes patēriņu, proti, tiem, kuri dabasgāzi patērē noteiktos mēnešos, tarifi saglabājas esošajā apmērā. Koriģētos tarifus SPRK apstiprināja 2019. gada 18.decembrī, un tie ir spēkā no 2020. gada 1. janvāra.

Dabasgāzes krātuves pakalpojumu tarifs

Pēc diviem salīdzinoši zema pieprasījuma gadiem 2019. gadā, ievērojot lielo dabasgāzes tirgus dinamiku, bija novērojama liela tirgotāju interese par dabasgāzes krātuves pakalpojuma izmantošanu. Būtisko pieprasījuma svārstību dēļ iesūkšanās sezonas laikā tika konstatēti tehniski sarežģījumi un krātuves operatoram bija jāierobežo kopējās uzglabāšanas un iesūkšanās jaudas. Pieejamā jauda iesūkšanās sezonas laikā tika pilnībā rezervēta, sasniedzot 18,6 TWh aizpildījumu.

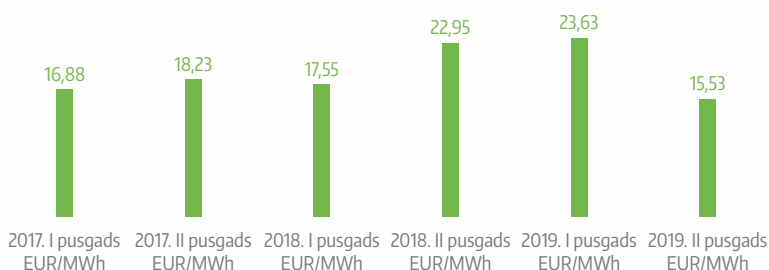
Sezonas beigās noteiktās tarifu vērtības krātuves pakalpojumiem bija šādas:

- Grupētās jaudas produkts – 0,82 EUR/MWh;
- Divu gadu grupētās jaudas produkts – 4,90 EUR/MWh;
- Tirgus produkts – 5 EUR/MWh.

Dabasgāzes saistīto lietotāju (mājsaimniecību) tarifs

Dabasgāzes saistīto lietotāju tarifs līdz jauna tarifu projekta apstiprināšanai tiek noteikts saskaņā ar SPRK lēmumu⁹. Tarifs tiek pārskatīts divas reizes gadā līdz pusgada pēdējā mēneša 10. datumam. 2019. gada pirmajā pusgadā dabasgāzes diferencētie tirdzniecības gala tarifi tika noteikti pie dabasgāzes tirdzniecības cenas 23,63 EUR/MWh, savukārt otrajā pusgadā tarifi tika noteikti atbilstoši dabasgāzes tirdzniecības cenai 15,53 EUR/MWh. 2019. gada otrajā pusgadā dabasgāzes cena bija zemākā, kopš dabasgāzes tirgus atvēršanas.

Dabasgāzes cenas, pie kurām nosaka saistīto lietotāju tarifu

⁹ 2008. gada 24. jūlija lēmums Nr. 247 "Par akciju sabiedrības "Latvijas Gāze" dabasgāzes apgādes tarifiem".

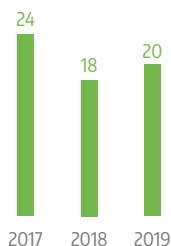
PAKALPOJUMU KVALITĀTES UZRAUDZĪBA

Visbiežāk lietotāji sūdzējušies par dabasgāzes uzskaiti un norēķiniem

Lietotāju aizsardzība un iesniegumu izskatīšana

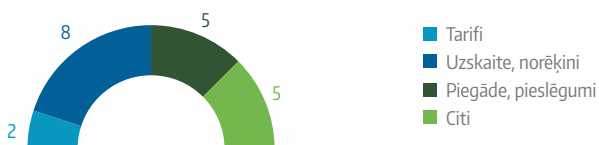
Salīdzinājumā ar 2018. gadu 2019. gadā lietotāju sūdzību skaits pieaudzis par divām, kopumā saņemtas 20 sūdzības. No tām 14 bijušas nepamatotas, savukārt sešas neattiecas uz SPRK kompetenci.

Saņemtās sūdzības

Biežākais sūdzību iemesls saistīts ar neizpratni par saņemtajā ikgadējā izlīdzinātā maksājuma pārskatā ietverto informāciju. Izlīdzinātais dabasgāzes patēriņa princips ir norēķinu metode, saskaņā ar kuru lietotājs maksā konstantu summu katru mēnesi, kas aprēķināta, balstoties uz lietotāja vēsturisko dabasgāzes patēriņu. Mainoties lietotāja paradumiem vai laikapstākļiem (apkure), rodas starpība starp prognozēto un faktisko patēriņu. Lai izlīdzinātu radušos starpību, tiek sagatavots izlīdzinātā maksājuma pārskats, kurā tiek salīdzināts faktiskais dabasgāzes patēriņš ar aprēķināto izlīdzināto dabasgāzes patēriņu un kopējā pārskata periodā maksājamā summa ar faktiski samaksāto.

Saņemtās sūdzības pēc to veida

Divas sūdzības saņemtas par AS "Gaso" tarifu struktūras izmaiņām no 2019. gada 1. janvāra. Lielāko daļu no sadales sistēmas pakalpojuma izmaksām veido dabasgāzes piegādei nepieciešamās infrastruktūras uzturēšanas pastāvīgās izmaksas, kas nav atkarīgas no dabasgāzes patēriņa. Līdz ar to, lai uzturētu infrastruktūru atbilstošā tehniskā stāvoklī un nodrošinātu citas sadales sistēmas funkcionēšanai nepieciešamās darbības, tika mainīta tarifu struktūra, nosakot arī fiksēto tarifa daļu. Pretējā gadījumā veidotos situācija, ka lietotāji, kas dabasgāzi faktiski nelieto vai lieto niecīgā apmērā, nepiedalītos infrastruktūras izmaksu segšanā, bet tiem jebkurā laikā būtu iespēja lietot dabasgāzi. Savukārt nepieciešamās infrastruktūras uzturēšana šādu lietotāju vajadzībām būtu jānodrošina par līdzekļiem, kas saņemti no citiem lietotājiem.

Četri lietotāji neatzina pakalpojumu sniedzēju sagatavotās pretenzijas par izlietotās dabasgāzes un aprēķinātās kompensācijas samaksu saistībā ar dabasgāzes lietošanas normatīvo aktu pārkāpšanu. Pakalpojuma sniedzēji ir konstatējuši minēto normatīvo aktu vai līguma noteikumu pārkāpumu, kā rezultātā dabasgāzes lietotājam ir bijusi iespēja samazināt uzskaitītās dabasgāzes patēriņa apjomu vai patērēt dabasgāzi bez maksas.

ENERGOAPGĀDES OBJEKTU UZRAUDZĪBA

Dabasgāzes plānoto pārtraukumu skaits un ilgums pieaug

Pārvades sistēmas operatora uzraudzība

2019. gadā veiktas divas dabasgāzes pārvades objektu ekspluatācijas atbilstības kontroles, kurās pārbaudīti 32 objekti. Pārbaužu laikā konstatētas sešas nepilnības, kas saistītas ar objektu zibensaizsardzības ierīkošanu, siltumiekārtu ekspluatāciju un objektu informatīvajiem apzīmējumiem. Četras no fiksētajām nepilnībām novērstas 2019. gadā, bet pārējās divas plānots novērst 2020. gadā.

Dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma kvalitāte

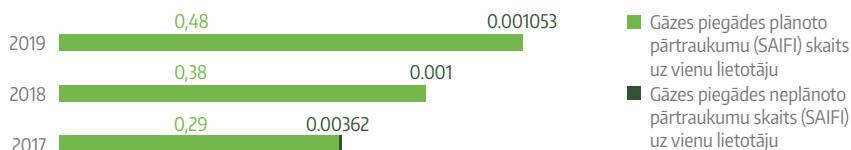
Lai veicinātu dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma kvalitātes uzlabošanos Latvijā, SPRK sāka mērit dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma kvalitāti raksturojošos parametrus. SPRK katru gadu veic pārbaudes AS "Gaso" darbībā.

2019. gadā veiktas divas dabasgāzes sadales objektu ekspluatācijas atbilstības kontroles, kurās pārbaudīti 15 objekti. Pārbaužu laikā konstatēta viena neatbilstība, kas saistīta ar gāzes vadu zemēšanas noteikumu ievērošanu un tiks novērsta SPRK norādītajos termiņos.

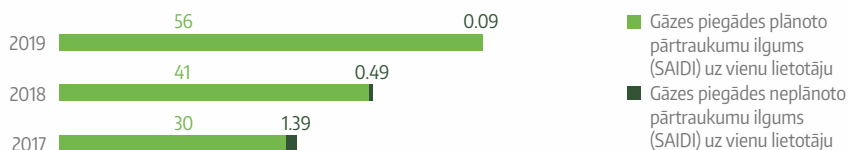
2019. gadā dabasgāzes sadales sistēmā plānoto dabasgāzes apgādes pārtraukumu skaits (SAIFI) un ilgums (SAIDI) uz vienu lietotāju bija 0,48 reizes un 56 minūtes.

Dabaszgāzes apgādes neplānoto pārtraukumu skaits bija 425 reizes, bet ilgums uz vienu lietotāju (SAIDI) – 0,09 minūtes. Savukārt dabaszgāzes piegādes atjaunošanas laiks pēc neplānotiem pārtraukumiem (CAIDI) 2019. gadā bija 88 minūtes jeb pusotra stunda.

Dabaszgāzes piegādes pārtraukumu skaits (SAIFI) uz vienu lietotāju

Dabaszgāzes piegādes pārtraukumu ilgums minūtēs (SAIDI) uz vienu lietotāju¹⁰

NOZARES ATTĪSTĪBAS TENDENCES UN IZAICINĀJUMI 2020. GADĀ

Līga Kurevska, departamenta direktore

2020. gads iesāksies ar īpašu notikumu – darbību sāks vienotā Somijas-Igaunijas-Latvijas dabaszgāzes pārvades ieejas-izejas sistēma (vienotais dabaszgāzes tirgus). Tas paredz tirgus dalībniekiem būtiskas pārmaiņas, tamdēļ 2020. gadā SPRK īpaši vērīgi būs jāuzrauga vairumtirgus un mazumtirgus darbība. Papildus darbības uzsākšanai plānots turpināt aktīvu darbu pie vienotā tirgus attīstības, lai vienotajam tirgum pievienotu Lietuvu un ilgtermiņā arī Poliju.

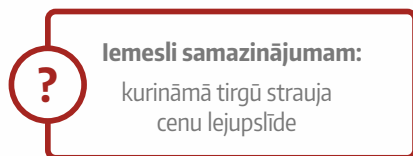
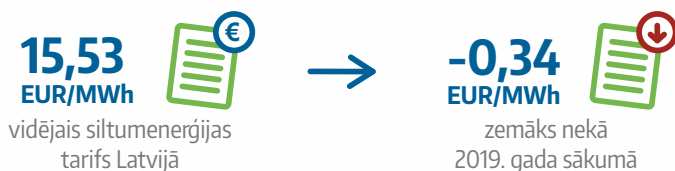
Turpināsies darbs arī pie dabaszgāzes nozares normatīvā regulējuma – Inčukalna pazemes dabaszgāzes krātuves lietošanas un tarifu noteikumu pilnveides. Regulējuma mērķis būs rast veidu, kā līdzsvarot tirgus dalībnieku pieaugošo vajadzību pēc produktu elastības ar krātuves ilgtermiņa tehniskajām vajadzībām. Papildus plānots izstrādāt jaunu regulējumu dabaszgāzes sadales pakalpojumu tarifu noteikšanas metodikai, kā arī sākt darbu pie saistīto lietotāju dabaszgāzes cenas pārskatīšanas. No 2020. gada sagaidāmi jauni dabaszgāzes sadales pakalpojumu tarifi un jauni dabaszgāzes uzglabāšanas tarifi.

¹⁰ AS "Gaso" iesniegtā informācija.

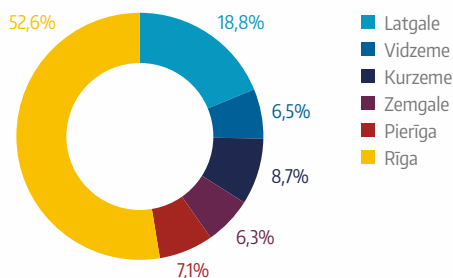
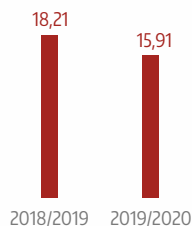
7.

SILTUMENERGIJA

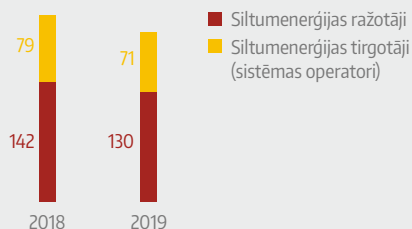
FAKTI UN SKAITĻI: ĪSUMĀ

Lietotājiem nodotais apjoms

Šķeldas vidējā cena Latvijā
(EUR/MWh)

Siltumapgādes
komersanti aktīvi
izmantojuši iespēju
saņemt atļauju pašiem
noteikt tarifu

Komersantu sadalījums siltumenerģijas
nozarē

Siltumapgādes komersantu skaits samazinās;
 šķeldas cenas samazinās,
 pieaug interese pēc atļaujas izmantošanas pašiem noteikt tarifu

KOMERSANTU REĢISTRĀCIJA UN UZRAUDZĪBA

Siltumapgādes komersantu skaits samazinās

Siltumenerģijas nozarē Latvijā tiek izšķirti trīs veidu regulēti pakalpojumi:

PĀRVALDE
UN SADALE

TIRDZNICĪBA

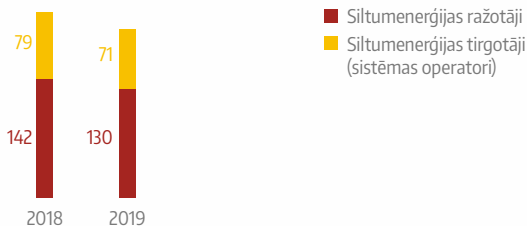

RAŽOŠANA

Siltumenerģijas pārvade un sadale – SPRK pārrauga pakalpojumu sniedzējus, kuri lietotājiem nodod vairāk nekā 5000 MWh/gadā. Regulētu pakalpojumu var sniegt tikai licencēti pakalpojuma sniedzēji, un pakalpojuma cena ir regulēta (noteikts tarifs). 2019. gada sākumā bija reģistrēti 76 licencēti pakalpojumu sniedzēji, gada laikā no jauna izsniegtas četras licences, bet anulētas septiņas.

Siltumenerģijas tirdzniecība – SPRK pārrauga tirdzniecības pakalpojuma sniedzējus, kas pārdod siltumenerģiju, kas tiek pārvadīta pa regulēta komersanta siltumtīkliem, tādēļ vairumā gadījumu ar siltumenerģijas tirdzniecību nodarbojas komersanti, kas vienlaikus ir licencēti siltumenerģijas pārvades un sadales pakalpojumu sniedzēji. Pērnā gada sākumā SPRK siltumenerģijas tirgotāju reģistrā bija iekļauti 79 pakalpojuma sniedzēji, bet gada laikā no jauna reģistrēti četri, savukārt 12 komersanti no reģistra izslēgti.

Siltumenerģijas ražošana – SPRK pārrauga pakalpojumu sniedzējus, kuri centralizētajā siltumapgādes sistēmā nodod vairāk nekā 5000 MWh/gadā un kuru iekārtu uzstādītā kopējā jauda pārsniedz 1 MW. 2019. gada sākumā SPRK siltumenerģijas ražotāju reģistrā bija iekļauti 142 pakalpojuma sniedzēji, gada laikā no jauna reģistrēti četri, bet 16 no reģistra izslēgti, kā rezultātā gada beigās reģistrā bija iekļauti 130 komersanti.

Siltumenerģijas ražotāju skaits samazinājies, jo pēc valsts atbalsta perioda beigām daudzi komersanti neredz iespēju turpināt darbību siltumapgādes un elektroenerģijas ražošanas nozarēs. Turklāt no 2019. gada 8. jūnija ir spēkā grozījumi Ministru kabineta noteikumos¹¹, kas sašaurina regulējuma tvērumu, no regulējamo pakalpojumu klāsta izslēdzot individuālo siltumapgādi.

PAKALPOJUMU IZMAKSAS

Šķeldas cenas samazinās;
astoņas lielākās Latvijas pilsētas patērē aptuveni
80% no visa Latvijā saražotā siltuma

Siltumapgādes pakalpojuma izmaksu raksturojums

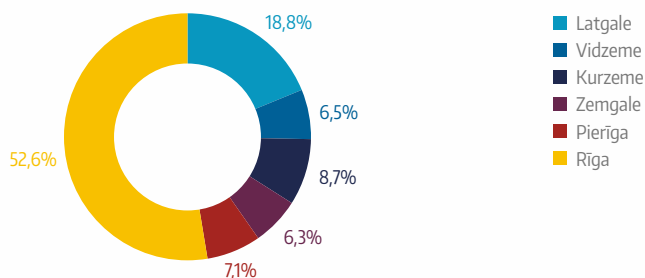
Nozares raksturojums

Vērtējot nozari kopumā, būtiski ņemt vērā Latvijas specifiku. Centralizētās siltumapgādes nozare ir sadrumstalota. Vairāk nekā 50% no siltumenerģijas Latvijā patērē Rīgas iedzīvotāji (pakalpojuma sniedzējs AS "Rīgas Siltums"). Astoņas lielākās pilsētas pēc siltumenerģijas patēriņa – Rīga, Daugavpils, Liepāja, Jelgava, Ventspils, Jūrmala, Rēzekne, Valmiera – summāri patērē aptuveni 80% no kopējās Latvijā saražotās siltumenerģijas.

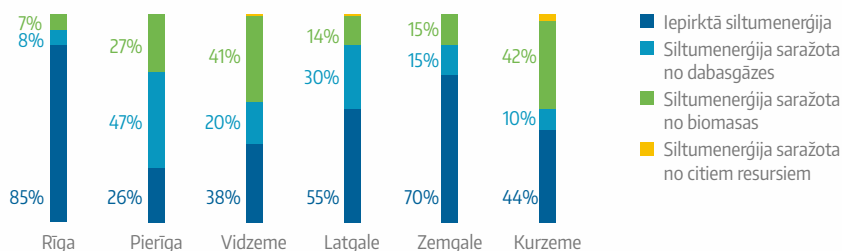
Nozares strukturālā un ģeogrāfiskā sadrumstalotība ir viens no apsvērumiem, kas jāņem vērā, pilnveidojot nozares regulējumu. Atbalsts, uzraudzība un efektivitātes mērķi, kas būtu lietderīgi lielo komersantu segmentam, var būtiski atšķirties no tiem, kas nepieciešami lielākajai daļai mazo komersantu.

¹¹ Ministru kabineta noteikumi "Noteikumi par regulējamiem sabiedrisko pakalpojumu veidiem".

Lietotājiem nodotais apjoms 2019. gadā

Lietotājiem nodotās siltumenerģijas izcelsmes struktūra novados 2018. gadā¹²

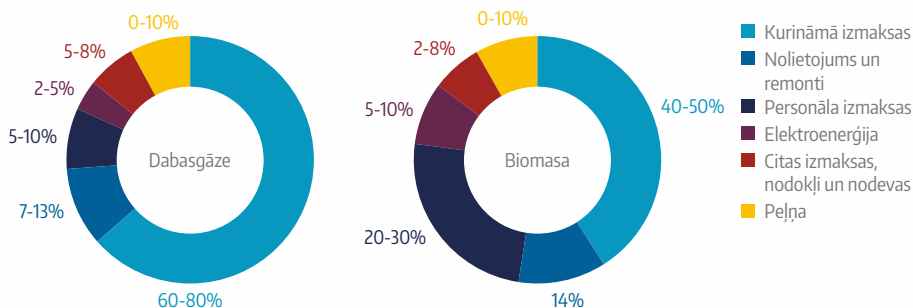

Kurināmā cenu raksturojums

Papildus tīkla topoloģijai un centralizētās siltumapgādes pieslēgumu blīvumam un intensitātei būtisku ietekmi uz tarifu atstāj siltumenerģijas iegūšanas veids. Ir trīs siltumenerģijas avoti (dabasgāze, biomasas, iepirkta siltumenerģija) un citi. Normālos tirgus apstākļos šķeldas kurināmais nodrošina iespēju siltumenerģiju saražot lētāk nekā izmantojot dabasgāzi. Atšķirības iespējamas, ja dabasgāzi izmanto, vienlaikus ražojot siltumenerģiju elektroenerģijas koģenerācijā un saņemot valsts atbalstu par elektroenerģijas ražošanu obligātā iepirkuma ietvaros.

¹² Dati par siltumenerģijas izcelsmes struktūru balstīti uz 2018. gada datiem. Apkopojums par 2019. gadu plānots 2020. gada trešajā ceturksnī.

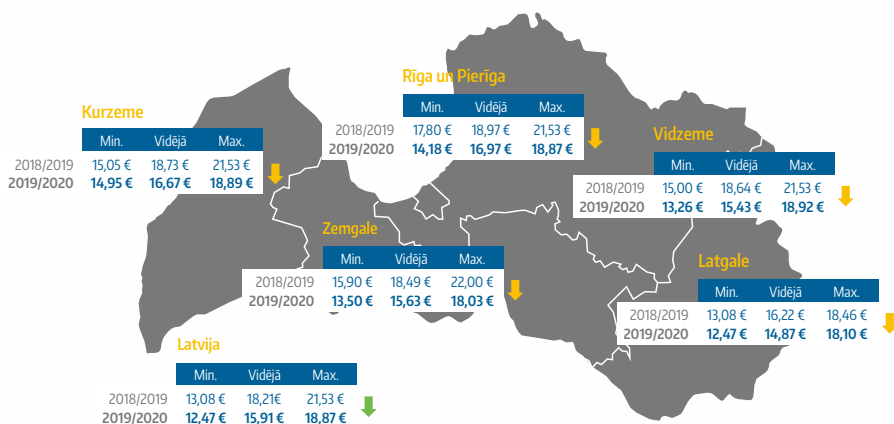
Siltumenerģijas ražošanas izmaksu struktūra

No biomasas veidiem visbiežāk izmantotais kurināmais ir šķelda. Latvijas šķeldas tirgu primāri ietekmē saražotais šķeldas apjoms, resursa imports no Lietuvas un Baltkrievijas, kā arī eksports uz Ziemeļvalstīm un Centrāleiropu. 2018. gadā Latvijā bija novērojams straujš šķeldas cenas pieaugums. Tas bija saistīts ar šķeldas izstrādei nelabvēlīgiem laikapstākļiem Latvijā un kaimiņvalstīs, kā arī negaidītu šķeldas pieprasījuma pieaugumu. 2019. gadā laikapstākļi normalizējās, kā dēļ šķeldas cenas 2019./2020. gada apkures sezonā samazinājās.

Šķeldas cenās vērojamas reģionālas atšķirības – vietās, kur pieprasījums un piedāvājums ir samērīgs, šķeldas cenas ir zemākas. Savukārt reģionos, no kuriem iespējams eksports, izmantojot jūras transportu, un reģionos, kur ražošanas un/vai siltumapgādes nozarēs būtiski pieaudzis biomasas kurināmā īpatsvars, patēriņš pieaudzis straujāk nekā ražošana. Līdz ar to atsevišķos Latvijas novados cena saglabājusies salīdzinoši augsta.

Šķeldas cenas Latvijas novados (EUR/MWh)

TARIFI, TARIFU APRĒĶINĀŠANAS METODIKAS UN TARIFU IZMAIŅAS

Siltumapgādes komersanti aktīvi izmantojuši iespēju saņemt atļauju pašiem noteikt tarifu

Regulējuma attīstība

Saistībā ar tarifu noteikšanu jānorāda divu normatīvo aktu grozījumi un pozitīva tendence attiecībā uz esošā regulējuma aktivāku izmantošanu.

Grozījumi kapitāla atdeves likmes noteikšanas metodikā paredz šo metodiku attiecināt arī uz siltumapgādes komersantiem (tiklīdz šāds regulējums būs iekļauts tarifu noteikšanas metodikā). Ievērojot aktīvu uzskaites praksi, kapitāla atdeves likme siltumapgādes komersantiem tiek piemērota nominālā izteiksmē.

Grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr. 1227¹³ sašaurina regulējuma tvērumu, no regulējamo pakalpojumu klāsta izslēdzot individuālo siltumapgādi. Rezultātā daļa komersantu tika izslēgti no regulējamo pakalpojumu reģistriem, taču citiem sašaurinājās lietotāju skaits, kas saņem regulētu pakalpojumu.

No 2019. gada atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr. 243¹⁴ komersantiem jānodrošina zudumu apmērs, kas nepārsniedz 17% (2018. gadā pieļaujamais sliekšnis bija 19%).

Attiecībā uz esošā regulējuma izmantošanu pērn bija vērojama liela komersantu interese lūgt SPRK noteikt tarifu piemērošanas kārtību vai izsniegt atļauju (pienākumu) noteikt pašiem tarifu, ja mainās kurināmā, iepirktais siltumenerģijas vai pārdotās elektroenerģijas cena. Šāda iespēja komersantiem ir pieejama jau no 2017. gada 3. aprīļa, taču tieši 2019. gadā, ievērojot būtiskās svārstības kurināmā cenu tirgū, komersanti atļaujas mehānismu sāka izmantot aktīvāk. 2019. gada beigās izdotas 11 atļaujas (no tām piecas atļaujas un trīs tarifu lēmumi kopā ar atļaujām izdotas 2019. gada laikā).

Vienlaikus SPRK aktīvi strādāja pie jaunas tarifu noteikšanas metodikas, gan tiekoties ar nozares pārstāvjiem, gan piedaloties pieredzes apmaiņā ar citiem ES regulatoriem, kas pārrauga siltuma sektoru, gan arī veiksmīgi piesakoties Eiropas fondu finansējuma atbalstam konsultantu piesaistei.

Izmaiņas tarifos

Kopumā Latvijā siltumapgādes pakalpojumus par regulētu tarifu saņem enerģijas lietotāji 94 teritorijās. No tām trijās teritorijās gala tarifam noteikta piemērošanas kārtība, kas nozīmē, ka tarifs mainās katru mēnesi. Pārējās teritorijās tarifs mainās līdz ar atļaujas izmantošanu vai pilnu tarifa pārskatīšanu.

¹³ Ministru kabineta noteikumi "Noteikumi par regulējamajiem sabiedrisko pakalpojumu veidiem".

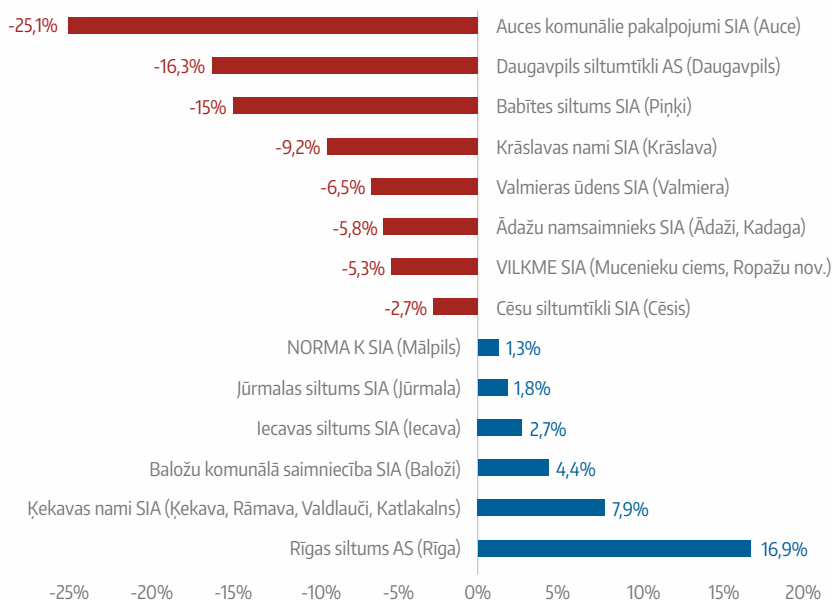
¹⁴ Ministru kabineta noteikumi "Noteikumi par energoefektivitātes prasībām licencēta vai reģistrēta energoapgādes komersanta valdījumā esošām centralizētām siltumapgādes sistēmām un to atbilstības pārbaudes kārtību".

Vidējais siltumenerģijas tarifs Latvijā 2019. gada beigās bija 55,21 EUR/MWh (par 0,34 EUR/MWh mazāks, salīdzinot ar 2019. gada sākumu). Zemākais SPRK noteiktais tarifs bija Aucē (44,73 EUR/MWh), savukārt augstākais tarifs – Saulkrastos un Zvejniekiemā (69,98 EUR/MWh).

2019. gadā kopumā tika skatīti 23 tarifu lēmumi, viens tarifu projekts skatīšanas laikā tika atsaukts. Ievērojot, ka daļa no lēmumiem saistīti ar atļauju izmantošanu, vairākās apdzīvotās vietās tarifi mainījās atkārtoti. Kopumā izmaiņas salīdzinājumā ar 2019. gada sākumu bijušas 14 komersantiem. No tiem astoņos gadījumos tarifs samazinājies un sešos gadījumos pieaudzis.

Tarifu samazinājums saistāms ar būtisku kurināmā cenu samazinājumu, savukārt izmaksu pieaugums galvenokārt saistīts ar iepriekšējos periodos uzkrātiem neparedzētiem izdevumiem. Būtiskākais pieaugums tika novērots Rīgā. AS "Rīgas siltums" ilgstoši nebija pārskatījusi tarifu un uzkrājusi būtiskus neplānotos izdevumus saistībā ar iepirkto siltumenerģiju, kas 2017.–2018. gadā bija kļuvusi dārgāka.

Tarifu izmaiņas 2019. gadā

PAKALPOJUMU KVALITĀTES UZRAUDZĪBA

Neatbilstības konstatētas 28 komersantiem,
daļa novērstas 2019. gadā

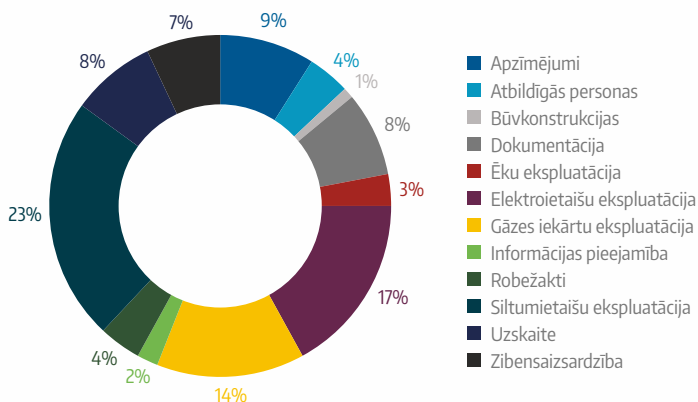
Lietotāju aizsardzība un iesniegumu izskatīšana

Salīdzinājumā ar 2018. gadu 2019. gadā lietotāju sūdzību skaits samazinājies par vienu. No kopā saņemtajām sešām sūdzībām viena bija nepamatota, taču pārējās piecas neattiecas uz SPRK kompetenci.

Lielākoties iebildumi saistīti ar dzīvojamās mājas pārvaldnieka sniegtajiem dzīvojamās mājas pārvaldīšanas pakalpojumiem un izrakstītajiem rēķiniem par siltumenerģijas apgādes pakalpojumiem. Sūdzības galvenokārt sniegtas par komersantiem, kuri nesniedz regulētus sabiedriskos pakalpojumus, proti, dzīvojamo māju pārvaldīšanas joma saskaņā ar likumu nav regulējama nozare un tajā sniegtie pakalpojumi nav regulēti sabiedriskie pakalpojumi. Normatīvais regulējums neparedz SPRK kompetenci dzīvojamo māju pārvaldīšanas jomā. Domstarpības – maksa par siltumapgādi dzīvojamās mājās aiz piederības robežas¹⁵ – risināmas saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem, pusēm vienojoties.

Siltumapgādes objektu uzraudzība

2019. gadā veiktas 37 komersantu objektu ekspluatācijas atbilstības kontroles, kuru laikā pārbaudīts 91 objekts. Pārbaužu laikā konstatētas 122 neatbilstības 28 komersantiem (83% no pārbaudēm kopā). 36 neatbilstības novērstas pērn, pārējās neatbilstības atbilstoši SPRK norādījumiem novērstas 2019. gadā vai tiks novērstas 2020. gada laikā.

¹⁵ Piederības robeža – līdz ēkas ievadam.

Lielākais neatbilstību skaits – 28 gadījumi – fiksēts siltumiekārtu ekspluatācijā. Neatbilstības saistītas ar energoefektivitātes rādītāju reģistrēšanu (18 gadījumi), divos gadījumos komersanti nebija veikuši katla kārtējo pārbaudi, piecos gadījumos komersantam nebija apstiprināta temperatūras grafika, trīs gadījumos fiksēta neatbilstoši ierīkota katla siltumnesēja pārspiediena novadišana. Otrs lielākais neatbilstību skaits fiksēts elektroietaišu ekspluatācijā – 21 gadījums. Lielākajā daļā gadījumu – 13 – fiksēta elektroietaišu profilaktisko mērījumu periodiskuma neievērošana, pārējos gadījumos fiksēta neatbilstība saistībā ar iekārtu zemēšanu un neatbilstoši izbūvētu elektroietaisa daļu un tehnisko dokumentāciju.

Lielākā daļa no pārbaudēs konstatētajiem trūkumiem objektu ekspluatācijā tiešā veidā neietekmē siltumapgādes drošumu, tomēr attiecīgos apstākļos var radīt būtiskus ražošanas procesa traucējumus un ietaišu bojājumus. Būtiskākie no trūkumiem ir novērsti SPRK norādītajos termiņos.

NOZARES ATTĪSTĪBAS TENDENCES UN IZAICINĀJUMI 2020. GADĀ

Līga Kurevska, departamenta direktore

2020. gads siltumenerģijas nozarē iezīmējas ar kopīgu darbu, attīstot un pilnveidojot siltumapgādes regulējumu. Iecerēti gan grozījumi Enerģētikas likumā, kas palīdzētu skaidrāk nodefinēt tirgus dalībnieku lomas, gan arī plānots izmantot Eiropas fondu piešķirto finansējumu siltumapgādes tarifu metodikas attīstībai, meklējot veidu, kā veicināt mērķtiecīgas inovācijas klimata mērķu sasniegšanai, reizē nodrošinot un stiprinot lietotāju izmaksu optimizāciju un veselīgu konkurenci. Tāpat sagaidāmi pirmie priekšlikumi no Eiropas zaļā kursa paketes, kas var paredzēt jaunas prasības arī siltumapgādes komersantiem.

Vienlaikus regulatīvā satvara attīstībai notiek aktīvs darbs pie esošā regulējuma pilnveides un attīstības. Kurināmā tirgi kļūst aizvien dinamiskāki, kas prasa arī SPRK nodrošināt un atbalstīt komersantus mainīgajā vidē. SPRK plāno rīkot tikšanās un seminārus, lai veicinātu kvalitatīvu nozares un pārraugošās institūcijas sadarbību un kopīgiem spēkiem rastu veidu, kā labāk nodrošināt kvalitatīvu pakalpojumu par pieejamu cenu.

8.

ŪDENSŠAIMNIECĪBA

FAKTI UN SKAITĻI: ĪSUMĀ

63

komersanti

2

no reģistra izslēgtie
komersanti

TOP1

iemesls tarifu
pārskatīšanai:

veiktie ES fondu projekti
pakalpojumu kvalitātes un
pieejamības nodrošināšanai

6

komersantu
pārbaudes

2

konstatētas
neatbilstības

APSTIPRINĀTI TARIFI

9

ūdensapgādes
pakalpojumu tarifi

14

kanalizācijas
pakalpojumu tarifi

TARIFU IZMAIŅAS

13

samazinājums,
salīdzinot ar sākotnēji
iesniegtajiem tarifiem

10

pieaugums,
salīdzinot ar sākotnēji
iesniegtajiem tarifiem

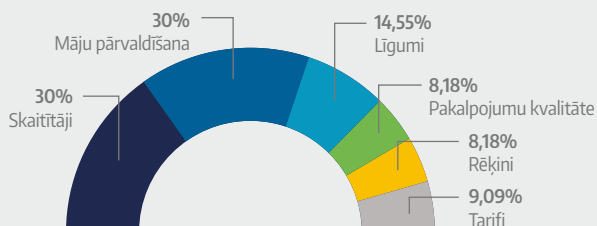
SŪDZĪBAS

12

84

Pieaug ūdenssaimniecības pakalpojumu
pieejamība, kvalitāte un izmaksas

KOMERSANTU REĢISTRĀCIJA UN UZRAUDZĪBA

Samazinās pakalpojumu sniedzēju skaits

SPRK ūdenssaimniecības nozarē regulē komersantu sniegtos ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus, ja ūdenssaimniecības pakalpojumu apjoms vismaz vienā no četriem sabiedriskā pakalpojuma veidiem pārsniedz 100 000 m³ gadā:

ŪDENS IEГУVE UN
SAGATAVOŠANA

ŪDENS PIEGĀDE

NOTEKŪDEŅU SAVĀKŠANA
UN NOVADĪŠANA

NOTEKŪDEŅU
ATTĪRĪŠANA

Pērn ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju reģistrā bija reģistrēti 63 komersanti. Lai gan jauni pakalpojumu sniedzēji pērn nav reģistrēti, no reģistra izslēgti divi komersanti – SIA “Līgatnes komunālserviss” un SIA “Ūdensnesējs Serviss”, jo tie neatbilda noteiktajiem regulēšanas kritērijiem.

SPRK uzdevums ir uzraudzīt komersantu darbību. Pērn SPRK veica sešas komersantu pārbaudes to darbības vietās, kuru laikā tika konstatētas divas neatbilstības. Vienā gadījumā SPRK iesniedzamajās atskaitēs nebija korekti norādītas visas komersanta nošķirtās ūdenssaimniecības sistēmas. Savukārt otrā – komersantam, pārņemot no pašvaldības savā darbības teritorijā jaunu apdzīvotu teritoriju, netika piemērots komersanta apstiprinātais tarifs. Abas neatbilstības novērstas pārskata gadā.

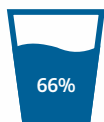
TARIFI, TARIFU APRĒĶINĀŠANAS METODIKA, TARIFU IZMAIŅAS

Daļa komersantu joprojām atsevišķās darbības teritorijās
piemēro reģionālo regulatoru apstiprinātos tarifus

Pērn komersanti strādāja ar 57 SPRK apstiprinātiem ūdensapgādes tarifiem un 59 kanalizācijas tarifiem. Savukārt reģionālo regulatoru apstiprinātos ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifus un pašvaldību apstiprinātās maksas komersanti piemēroja 30 ūdensapgādes un 34 kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas teritorijās.

Daļa komersantu joprojām atsevišķās darbības teritorijās piemēro reģionālo regulatoru apstiprinātos tarifus vai pašvaldību noteikto maksu. SPRK ūdenssaimniecības nozari sāka uzraudzīt 2009. gadā, apstiprinot komersantiem tarifus, kas aprēķināti pēc SPRK metodikas.

No visiem piemērotajiem tarifiem reģionālo regulatoru noteiktie tarifi un pašvaldību noteiktā maksa joprojām ieņem salīdzinoši augstu īpatsvaru.

SPRK apstiprinātie
ūdensapgādes
pakalpojumu tarifi

Reģionālo regulatoru un
pašvaldību noteiktās ūdensapgādes
pakalpojumu maksas

63%

SPRK apstiprinātie
kanalizācijas
pakalpojumu tarifi

37%

Reģionālo regulatoru
un pašvaldību noteiktās
kanalizācijas pakalpojumu maksas

Lai veicinātu pāreju uz SPRK apstiprinātiem tarifiem un vienlaikus paātrinātu tarifu noteikšanu jaunajiem komersantiem, SPRK veica grozījumus noteikumos¹⁶. Tie nosaka tarifu iesniegšanas kārtību no jauna reģistrētajiem komersantiem, kā arī tiem, kuriem līdz 2019. gada 15. aprīlim nebija SPRK vai pašvaldību regulatora apstiprināta sabiedriskā ūdenssaimniecības pakalpojuma tarifa. Grozījumi nodrošina, ka lietotāji pēc iespējas ātrāk var saņemt regulētu ūdenssaimniecības pakalpojumu par tehniski un ekonomiski pamatotu cenu, SPRK pārbaudot tarifu projektā visas ar pakalpojumu saistītās izmaksas.

Cik jaunu tarifu pērn apstiprināts?

Pērn jauni ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifi tika apstiprināti deviņiem komersantiem (kopumā deviņi ūdensapgādes pakalpojumu tarifi un 14 kanalizācijas pakalpojumu tarifi). Tarifu projekta izskatīšanas gaitā 13 gadījumos SPRK izdevās tos samazināt vai atstāt nemainīgus salīdzinājumā ar sākotnēji iesniegtajiem. Tomēr 10 gadījumos pēc nepieciešamo precizējumu veikšanas tarifi pieauga.

¹⁶ Vispārējās atļaujas, reģistrācijas un informācijas iesniegšanas noteikumi ūdenssaimniecības nozarē.

Komersanta nosaukums	Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu darbības zona	Apstiprinātais ūdensapgādes pakalpojumu tarifs (izmaiņas pret sākotnēji iesniegto), EUR/m ³	Apstiprinātais kanalizācijas pakalpojumu tarifs (izmaiņas pret sākotnēji iesniegto), EUR/m ³
LIELVĀRDES REMTE, SIA	Lielvārdes novads	1,01 (-0,02)	1,62 (0,15)
PRIEKULES NAMI, SIA	Priekule, Priekules pagasts, Virgas pagasts	1,03 (-0,08)	1,73 (-0,20)
BN KOMFORTS, SIA	Valmieras pagasts, Ēveles pagasts, Rencēnu pagasts, Vecates pagasts, Matīšu pagasts, Burtnieku pagasts	1,72 (0,03)	1,27 (-1,23)
LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS, SIA	Ludza	1,17 (-0,05)	1,59 (0,02)
MADONAS ŪDENS, AS	Madonas pilsēta, Lazdonas pagasts, Ļaudonas pagasts, Praulienas pagasts un Dzelzavas pagasts, Madonas novads	1,18	1,48
PLAVIŅU KOMUNĀLIE PAKALPOJUMI, SIA	Plaviņas, Vietalvas pagasts	1,01 (0,04)	1,73
SALTAVOTS, SIA	Siguldas novads	1,05 (-0,05)	1,38 (0,01)
GROBIŅAS NAMSERVISS, SIA	Grobiņas novads	0,93 (-0,03)	-
	Grobiņa, Robežnieku ciems,	-	1,23 (0,09)
	Dubeņu ciems, Āres, Grobiņas pagasts (sākotnēji Dubeņu ciemam tarifu projekts rēķināts atsevišķi)	-	1,23 (-0,09)
	Cimdenieku ciems, Grobiņas pagasts	-	1,63 (0,28)
	Kapsēdes ciems, Medzes pagasts	-	1,49 (0,33)
	Bārtas ciems, Bārtas pagasts	-	0,81 (0,02)
	Gaviezes ciems, Vārtāja, Gaviezes pagasts	-	0,75 (-0,02)
ĀDAŽU ŪDENS, SIA	Ādažu novads	0,94 (-0,16)	1,50 (0,01)

Kāpēc tarifi tiek mainīti?

Šobrīd ūdenssaimniecības nozarē nepieciešamību pārskatīt tarifus pamatā nosaka pēdējos gados valsts teritorijā veiktā Eiropas Savienības fondu līdzfinansēto ūdenssaimniecības attīstības projektu īstenošana, kas joprojām turpinās. Komersantiem pastāvīgi ir pienākums nodrošināt pakalpojuma kvalitātes uzlabošanu sava novada iedzīvotājiem, kas prasa lielus finanšu ieguldījumus ūdensapgādes sistēmas pilnveidošanā. Šo projektu mērķi ir vairāki, galvenokārt lietotājiem nodrošinot:

- ūdenssaimniecības pakalpojumu pieejamību un nepārtrauktību;
- kvalitātes un nekaitīguma prasībām atbilstošu ūdeni;
- apkārtējās vides piesārņošanas risku samazināšanu no kanalizācijas pakalpojumiem.

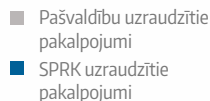
Vienlaikus tarifi pērn pārskatīti, jo paplašinājušās komersantu darbības teritorijas, kurās plānots nodrošināt regulētu pakalpojumu lietotājiem. Arvien biežāk pašvaldības veic komersantu reorganizāciju, apvienojot vairākus uzņēmumus, kā arī nodod komersantiem pakalpojumu sniegšanu teritorijās, kur līdz šim pakalpojumus sniegušas pašvaldības iestādes.

2019. gadā SIA "SALDUS KOMUNĀLSERVISS", Krimuldas novada SIA "Entalpija-2" un SIA "NAUJENES PAKALPOJUMU SERVISS" savām esošajām pakalpojumu sniegšanas teritorijām pievienoja jaunas teritorijas, kurās sniegtos pakalpojumus līdz šim uzraudzīja pašvaldības.

PAKALPOJUMU LIETOTĀJU AIZSARDZĪBA

Pakalpojumu lietotāji un komersanti savstarpējās problēmas atrisina patstāvīgi, kā rezultātā trīs gadu laikā saņemto sūdzību skaits nav būtiski mainījies

Ūdenssaimniecības nozarē SPRK uzrauga 63 komersantus, kuri sniegto pakalpojumu apjoma ziņā aptver lielāko daļu no Latvijā sniegtajiem sabiedriskajiem ūdenssaimniecības pakalpojumiem.

Neskaidrības galvenokārt radušās par komercuzskaites mēraparātiem, komercuzskaites mēraparātu mezglu ierīkošanu un ar māju pārvaldīšanas darbībām saistītiem jautājumiem. Šie jautājumi risināmi sadarbībā ar pakalpojumu sniedzēju vai namu pārvaldnieku un nav SPRK pārraudzībā esoši jautājumi.

Factor	Percentage
Skaitītāji	30%
Māju pārvaldīšana	30%
Līgumi	14,55%
Pakalpojumu kvalitāte	8,18%
Rēķini	8,18%
Tarifi	9,09%

NOZARES ATTĪSTĪBAS TENDENCES UN IZAICINĀJUMI 2020. GADĀ

Aigars Mežals, departamenta direktora p.i.

2020. gadā turpināsies 2014. – 2020. gada ES Kohēzijas politikas plānošanas perioda līdzfinansēto ūdenssaimniecības attīstības projektu realizācija. Sadarbībā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju (VARAM) turpināsim apzināt situāciju reģionos par ūdenssaimniecības sistēmu paplašināšanas un atjaunošanas nepieciešamību. Informāciju paredzēts izmantot, diskutējot par ES Kohēzijas politikas nākamā plānošanas perioda finansējuma sadalījumu.

Saistībā ar realizētajiem ūdenssaimniecības attīstības projektiem, kā arī pērn veiktajiem grozījumiem SPRK noteikumos 2020. gadā un turpmāk gaidāma aktīva ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu pārskatīšana. Tas veicinās pāreju no reģionālo regulatoru vai pašvaldību noteiktās maksas piemērošanas uz SPRK apstiprinātiem tarifiem. Uzklusot nozares komersantu izteiktos ierosinājumus, 2020. gadā tiks izvērtēta iespēja veikt izmaiņas Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikā. Grozījumi būs saistīti ar divdaļīgā tarifa noteikšanas iespēju ūdenssaimniecības pakalpojumiem. Tas ļaus samazināt sezonalitātes ietekmi uz komersantu naudas plūsmu no sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas. Tiks izvērtēta arī iespēja noteikt atšķirīgu kanalizācijas pakalpojumu tarifu lietotājiem, kuru sniegto pakalpojumu apjoms komersanta nošķirtajā kanalizācijas inženiertīklā pārsniegs 10% no komersanta kopējā sniegtā kanalizācijas pakalpojuma apjoma šajā inženiertīklā.

Papildus tiks izvērtēta iespēja ieviest tarifu noteikšanas periodiskumu, lai ilgtermiņā samazinātu potenciālos zaudējumus no sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas. Sagaidāms, ka jaunus izaicinājumus pašvaldībām un komersantiem radīs arī administratīvi teritoriālā reforma, kas arī ir SPRK prioritārs jautājums 2020. gadā.

9.

SADZĪVES ATKRITUMU
APGLABĀŠANA

FAKTI UN SKAITĻI: ĪSUMĀ

5
apstiprināti tarifi

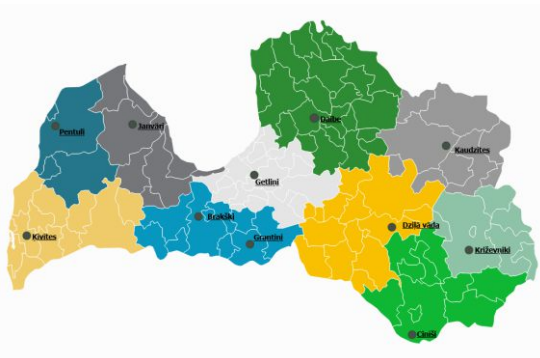
Iemesli tarifu pieaugumam:

Dabas resursu nodokļa (DRN) palielinājums
Ražošanas izmaksu pieaugums
Otrreizējo izejmateriālu tirgus svārstības

Sadzīves atkritumu
apglabāšanas
pakalpojuma tarifi
pie DRN likmes
43 EUR/t

no 42,85 EUR/t
līdz 65,77 EUR/t

No lietotājiem **nav saņemtas**
sūdzības par regulēto pakalpojumu

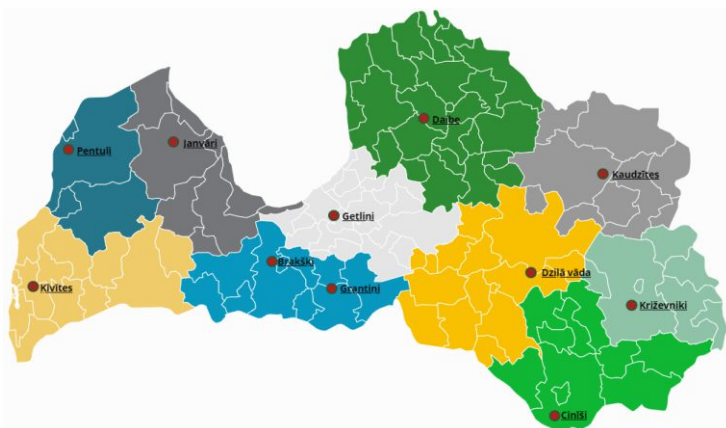
No 2022. gada 1. februāra darbību uzsāk depoziņa
iepakošanas sistēma, kuras uzraudzībā piedalās arī SPRK

Saeima pērnā gada rudenī lēma uzticēt
SPRK dzērienu iepakojuma depozīta sistēmas uzraudzību

KOMERSANTU REĢISTRĀCIJA UN UZRAUDZĪBA

Komersantu skaits – nemainīgs

Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas nozarē SPRK regulē sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojumu sadzīves atkritumu poligonos. Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu Latvija tiek iedalīta 10 atkritumu apsaimniekošanas reģionos, un ir izveidoti 11 sadzīves atkritumu poligoni (atkritumu poligoni), kurus apkalpo 11 regulēti pakalpojuma sniedzēji.

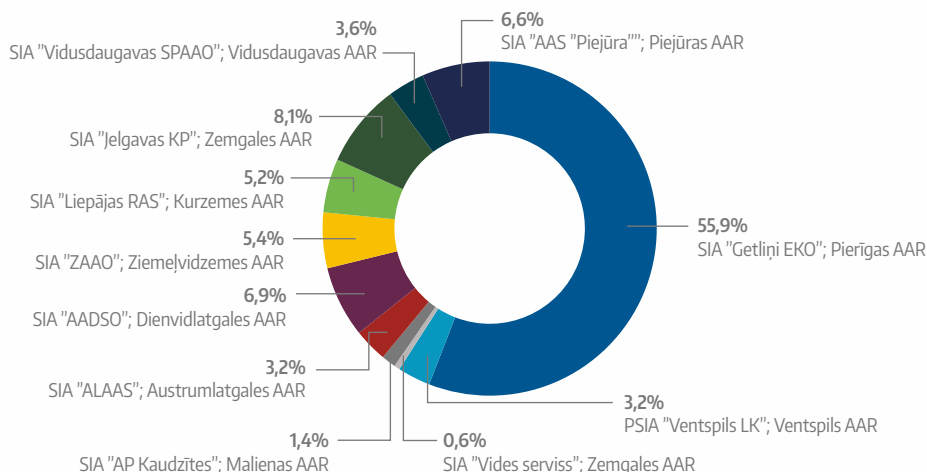

Pērn sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma atkritumu poligonos sniedzēju reģistrā bija reģistrēti 11 komersanti. To skaits ir nemainīgs kopš 2017. gada.

Pēc SPRK pēdējiem iesniegtajiem datiem par regulējamo komersantu 2018. gada saimniecisko darbību¹⁷, atkritumu poligonos kopumā pieņemti 527 tūkst. tonnu nešķirotu sadzīves atkritumu, kas būtiski neatšķiras no iepriekšējiem periodiem. Kā ik gadu, visvairāk atkritumu pieņemta atkritumu poligonā "Getliņi", kas apsaimnieko ~56% no kopējā atkritumu poligonos pieņemtā nešķirotu sadzīves atkritumu apjoma. Vismazāk atkritumu pieņemts atkritumu poligonā "Grantiņi" (0,6%) un atkritumu poligonā "Kaudzītes" (1,4%).

¹⁷ Informācija par 2019. gada saimniecisko darbību tiks apkopota no atskaitēm, kas komersantiem ikgadējās darbības izvērtēšanai SPRK jāiesniedz līdz 2020. gada 15. maijam vai 2020. gada 15. augustam, ja komersants atbilst kritērijiem "liela sabiedrība" atbilstoši Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumam (saskaņā ar SPRK 2014. gada 23. oktobra lēmumu "Vispārējās atļaujas, reģistrācijas un informācijas iesniegšanas noteikumi sadzīves atkritumu apglabāšanai atkritumu poligonos").

Atkritumu poligonos pieņemtais sadzīves atkritumu apjoma procentuālais īpatsvars kopējā apjomā, %

TARIFI, TARIFU APRĒĶINĀŠANAS METODIKA, TARIFU IZMAIŅAS

Tarifi pieaug – tajos iekļauts gan DRN par apglabāšanu, gan izmaksas par papildu investīcijām atkritumu poligonos

Pērn SPRK turpināja izskatīt vairāku komersantu iesniegtos tarifu projektus, kas iesniegti saistībā ar izmaiņām SPRK Metodikā¹⁸. Izmaiņas Metodikā tika veiktas, balstoties uz grozījumiem Atkritumu apsaimniekošanas likumā. Tie paredzēja no 2018. gada 1. janvāra mainīt kārtību, kā tiek aprēķināti atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifi, paredzot sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifā iekļaut DRN par apglabāto sadzīves atkritumu daudzumu¹⁹. Šī iemesla dēļ vairāki komersanti iesniedza tarifu projektus izvērtēšanai:

- SIA "Jelgavas komunālie pakalpojumi";
- SIA "Vides serviss";
- SIA "Vidusdaugavas SPAAO";
- SIA "Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība "Piejūra"".

Savukārt SIA "ZAAO" iesniedza tarifu projektu izvērtēšanai, jo piesaistītas jaunas investīcijas atkritumu poligona "Daibe" infrastruktūras uzlabošanai. Specializētā tehnika, kas nodrošināja atkritumu apglabāšanas tehnoloģisko procesu, savu laiku bija nokalpojusi un nespēja pilnvērtīgi pildīt savas funkcijas. Lai spētu nodrošināt regulētā pakalpojuma nepārtrauktību un efektivitāti, uzņēmumam bija jāieģādājas jauna tehnika.

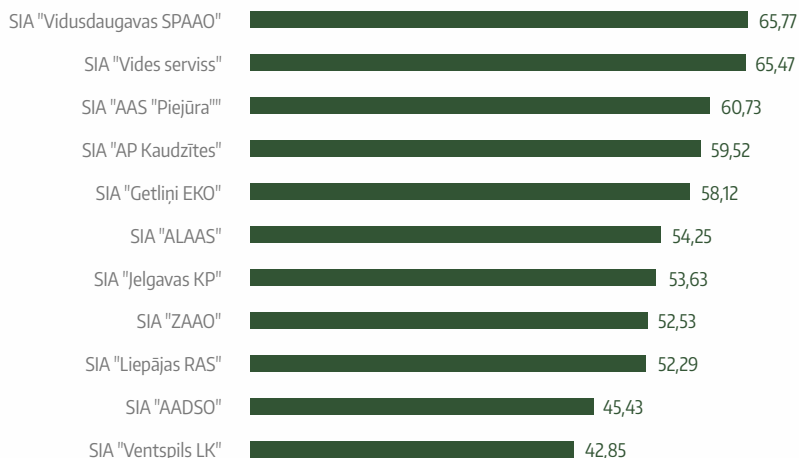
¹⁸ 2018. gada 18. janvāra lēmums Nr.1/1 "Grozījumi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2017. gada 16. februāra lēmumā Nr.1/5 "Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa aprēķināšanas metodika"", kas stājas spēkā 2018. gada 23. janvārī.

¹⁹ Līdz 2017. gada 31. decembrim DRN netika iekļauts tarifos, tā bija atsevišķa atkritumu apsaimniekošanas maksas sastāvdaļa.

Pērn SPRK apstiprināja piecus sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifus, kas bija augstāki salīdzinājumā ar iepriekšējiem tarifiem. Tarifu kāpumu sekmēja ne tikai DRN iekļaušana tarifā, bet arī izmaksu pieaugums, ko ietekmēja:

- ekonomiskā attīstība valstī;
- atkritumu poligonos veiktās investīcijas saistībā ar nolietotās tehnikas nomaiņu;
- jaunu pamatlīdzekļu iegāde, lai spētu nodrošināt regulētā pakalpojuma efektīvu sniegšanu atbilstoši vides normatīvo aktu prasībām.

SPRK apstiprinātie sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifi 2019. gada 31. decembrī

Tarifs ar DRN (pie DRN likmes 43 EUR par tonnu), EUR par tonnu

No 2022. gada Latvijā darbu sāks depoziņa iepakojuma sistēma, kuras regulēšanā piedalīsies arī SPRK, kas izstrādās normatīvos aktus un metodiku, kura noteiks depoziņa sistēmas nodrošināšanas pakalpojuma aprēķinu.

Pārskata gadā SPRK piedalījās VARAM organizētajā darba grupā, kas izstrādāja likumprojektu "Grozījumi Iepakojuma likumā", kas tika pieņemts 2019. gada 24. oktobrī. Minētie grozījumi ir saistīti ar depoziņa iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas ieviešanu Latvijā no 2022. gada 1. februāra.

Saeima pērnā gada rudenī lēma uzticēt SPRK dzērienu iepakojuma depozīta sistēmas uzraudzību. Ar šādu pienākumu SPRK ir vienīgais regulators Eiropā. SPRK jau pērn iesāka un šogad turpinās strādāt pie metodikas izstrādes, pēc kuras tiks noteikta ekonomiski pamatota maksa depozīta sistēmas operatoram, lai tas sāktu darbību 2022. gadā. Metodikai jāstājas spēkā no 2020. gada 30. septembra.

SPRK arī izskatīs potenciālās domstarpības, kas varētu rasties starp operatoru un tā dalībniekiem (tirgotājiem, ražotājiem) saistībā ar depozīta iepakojuma apsaimniekošanas maksu. Jaunās nozares dalībnieku uzraudzības, domstarpību izskatīšanas un depozīta sistēmas dalības maksas izskatīšanas funkcijas SPRK sāks pildīt 2023. gadā.

PAKALPOJUMU LIETOTĀJU AIZSARDZĪBA

Jau divus gadus sūdzības par regulēto pakalpojumu nav saņemtas

Tāpat kā pērn, arī 2019. gadā SPRK nav saņemtas sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma lietotāju sūdzības. SPRK turpināja darbu pie regulējamo komersantu, atkritumu radītāju un pašvaldību pārstāvju informēšanas saistībā ar kompetencēm atkritumu apsaimniekošanas nozarē un atkritumu apsaimniekošanas maksas noteikšanā. SPRK ikdienā gan skaidroja jautājumus saistībā ar regulējamo pakalpojumu, gan arī sniedza norādes interesentiem, kur rast atbildes un risināt problēmsituācijas saistībā ar atkritumu apsaimniekošanu.

Pērn SPRK izstrādāja interaktīvu skaidrojošo materiālu par tarifu un iesniegto tarifu projektu veidojošo izmaksu un ieņēmumu sastāvu, kā arī informāciju par tarifu saimnieciskās darbības radītājiem katrā no atkritumu poligoniem: <https://bit.ly/2wH5o58>.

NOZARES ATTĪSTĪBAS TENDENCES UN IZAICINĀJUMI 2020. GADĀ

Aigars Mežals, departamenta direktora p.i.

Šobrīd nozare ir pārmaiņu priekšā, ko mainīs jaunais Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns (plāns) 2021. – 2028. gadam. Paredzams, ka plānā tiks pārskatītas esošo atkritumu apsaimniekošanas reģionu robežas, kā arī sniedzamo pakalpojumu klāsts atkritumu poligonos.

Sagaidāms, ka viena no plāna prioritātēm būs bioloģiski noārdāmo atkritumu (BNA) dalītās vākšanas sistēmas ieviešana pašvaldībās, paralēli attīstot jau esošo papīra, stikla, plastmasas un metāla iepakojuma dalītu vākšanu. Tā rezultātā poligonos apglabāšanai nogādāto sadzīves atkritumu apjoms pamazām samazināsies. BNA veido nozīmīgu īpatsvaru (~40%) kopējā nešķirotu sadzīves atkritumu sastāvā. Pašlaik BNA no nešķirotu sadzīves atkritumu plūsmas tiek atšķiroti ar atkritumu poligonos uzstādītajām iekārtām atkritumu sagatavošanas apglabāšanai. Lai šos poligonos atšķirotos, kā arī tuvākajā nākotnē dalīti savāktos BNA apstrādātu atbilstoši ES mērķiem un prasībām, jau ir piešķirtas lielas investīcijas. SIA "Getliņi EKO" ir sākusi BNA pārstrādes rūpnīcas izveidi atkritumu poligonā "Getliņi", šim mērķim saņemot ES Kohēzijas fonda līdzfinansējumu 29,6 milj. EUR apmērā²⁰. Jaunu BNA pārstrādes iekārtu izveidei ir gatavi arī pārējie atkritumu poligonu apsaimniekotāji, taču tam nepieciešams ES līdzfinansējuma atbalsts, kas tuvākajā laikā sagaidāms atlases konkursa kārtībā ar nākamo finansējuma piesaistes plānošanas periodu.

Ietekmi uz atkritumu poligonos nogādāto nešķirotu sadzīves atkritumu plūsmu un regulējamo komersantu darbību atstās arī tuvākajā nākotnē plānotais DRN likmes pieaugums, kā arī plānotā depozīta iepakojuma sistēmas ieviešana valstī no 2022. gada.

²⁰ Saskaņā ar tīmekļvietnē ES fondi.lv apkopoto informāciju

<https://www.esfondi.lv/es-fondu-projektu-mekletajs/project?number=5.2.1.2%2F18%2FA%2F008>.

10.

ELEKTRONISKIE SAKARI

FAKTI UN SKAITĻI: ĪSUMĀ

247
komersanti

10
jauni komersanti

Mobilajā
tīklā

~380 tūkst. piešķirtu numuru

~420 tūkst. anulētu numuru

Fiksētajā
tīklā

~20 tūkst. piešķirtu numuru

~105 tūkst. anulētu numuru

LIETOTĀJI GALVENOKĀRT BIJUŠI NEAPMIERINĀTI PAR:

līgumiem

kvalitāti

tarifu piemērošanu
un rēķiniem

✓ Valstis,
uz kurām Latvijas iedzīvotāji
pērn zvanījuši visvairāk:

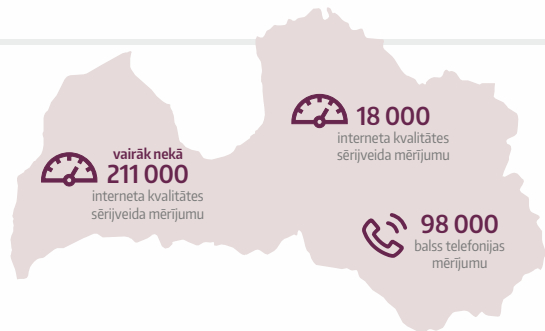
Lietuva, Lielbritānija, Vācija

✓ Zvaniem un īsziņām uz
Eiropu noteikti cenu griesti

**SMS 0,06 EUR
Minūte 0,19 EUR**

✓ Runas pārraides
kvalitāte mobilajos tīklos
novērtēta kā laba.

✓ Fiksētajā tīklā kvalitāte
bijusi teicama.

Vidējie lejupielādes ātrumi 4G tīklā (Mbit/s)

Samazinās to apdzīvoto
vietu skaits, kurās
pakalpojums
netiek nodrošināts.

BITE Latvija	28,86
LMT	32,63
Tele2	48,41

Pakalpojuma kvalitāte sakaru pakalpojumiem pieaug

TIRGUS UZRAUDZĪBA

Numerāciju krāpniecības gadījumu skaits pieaug;
SPRK turpina darbu pie lietotāju aizsardzības

SPRK uzrauga septiņus dažādus elektronisko sakaru pakalpojumus – balss telefoniju, datu un elektronisko ziņojumu pārraidi, nomātās līnijas, interneta piekļuvi, radio vai televīzijas programmu izplatīšanu publiskajos elektronisko sakaru tīklos, piekļuvi sakaru tīkliem un infrastruktūrai, kā arī starpsavienojumus starp operatoriem.

kopējais komersantu skaits

jauni komersanti
gada laikā

Numerācijas resursu piešķiršana

Pērn pieņemti 65 lēmumi par numerācijas lietošanas tiesību piešķiršanu. Kopā šādas tiesības piešķirtas 59 elektronisko sakaru komersantiem, bet 52 lēmumi pieņemti par specifiskiem numerācijas lietošanas tiesību nosacījumiem. Tie nosaka, līdz kuram laikam un cik lielā apjomā elektronisko sakaru komersantam ir jāsāk izmantot tam piešķirtos numerācijas resursus.

SPRK joprojām turpina uzraudzīt numerācijas resursu efektīvu izmantošanu – lai elektronisko sakaru komersanti veicinātu pakalpojuma attīstību un nodrošinātu, ka galalietotāji saņem elektronisko sakaru pakalpojumus, nevis neizmanto tiem piešķirto numerāciju. SPRK ir tiesības arī anulēt piešķirtās numerācijas tiesības, ja nav sāka numerācijas lietošanas tiesību izmantošana noteiktā apjomā un termiņā.

Numerācijas lietošanas tiesības, kas piešķirtas komersantiem 2019. gadā

	Anulēti	Piešķirti
Identifikācijas kodi	104	7
Īsie kodi	25	23
Citu veidu pakalpojumu numuri	61 910	60
Papildu samaksas pakalpojuma numuri	26 650	150
Dalītās samaksas pakalpojuma numuri	2 110	50
Bezmaksas izsaukuma pakalpojuma numuri	29 471	125
Publiskā mobilā telefonu tīkla numuri	420 000	380 000
Publiskā fiksētā telefonu tīkla numuri	105 800	20 400

Frekvenču lietošanas tiesību piešķiršana

Pērn kopumā pieņemti trīs lēmumi par frekvenču lietošanas tiesībām – viens par lietošanas tiesību termiņa grozījumiem un divi par termiņa pagarināšanu. Izsludinātas arī divas publiskās konsultācijas – par izsoles nosacījumiem radiofrekvenču spektra joslas 1432,0 MHz – 1492,0 MHz lietošanas tiesību piešķiršanai un konsultācija par grozījumiem radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību izsoles kārtības noteikumos.

Izmaiņas tika veiktas, lai veicinātu lietderīgāku un efektīvāku radiofrekvenču spektra izsoles norisi, ko SPRK rīko jau 10 gadu – kopš 2010. gada. Ņemot vērā gūto pieredzi šo izsolu rīkošanā, SPRK saskatīja nepieciešamību precizēt to norises kārtību. Proti, precizēt nosacījumus, lai nodrošinātu izsoles norisi, ja vienlaicīgi tiek izsolīti vairāki izsoles priekšmeti, tostarp arī mainot nodrošinājuma naudas maksājumu nosacījumus. Izmaiņas noteikumos atvieglos pretendentu pieteikšanos dalībai izsolē, kas gaidāma 2020. gadā.

Krāpniecība, izmantojot numerāciju: kā samazināt šo gadījumu izplatību?

SPRK strādāja, lai Satiksmes ministrija un Ministru kabinets pieņem lēmumu – turpmāk numerācijas resursiem, kas tiek piešķirti elektronisko sakaru komersantiem, ir jāpiemēro maksa. Latvijas nacionālie numuri ir izmantojami vienīgi lietošanai Latvijā. Taču bieži vien Latvijas komersanti pārkāpj normatīvo regulējumu un tos izmanto ārzemēs, kā dēļ daļa no numuriem nemaz nav pieejami Latvijas iedzīvotājiem.

Latvijas nacionālie numuri pastiprināti tiek izmantoti krāpniecības gadījumos gan pašmājās, gan arī ārzemēs. Bieži vien lietotāji saņem izsaukumus no nepazīstama lietotāja ar Latvijas numuru, lai veiktu krāpnieciskas shēmas, piemēram, liekot zvana saņēmējam atzvanīt. Tas vienlaikus ir saistīts ar to, ka numerācijas lietošanas tiesību piešķiršana un izmantošana elektronisko sakaru komersantiem ir bez maksas. Līdz ar to SPRK turpinās strādāt pie tā, lai maksa par numerāciju tiktu piemērota, lai mazinātu šādu krāpniecības gadījumu izplatību.

Joprojām krāpniecību skaits saglabājies līdzvērtīgs – 2018. gadā saņemti 10, bet pērn – 12 iesniegumi gan no Latvijas, gan ārvalstu elektronisko sakaru komersantiem. Septiņiem Latvijas elektronisko sakaru komersantiem piešķirtie numuri ir izmantoti krāpnieciskos nolūkos.

Starpsavienojumu līgumi un piekļuve elektronisko sakaru tīklam

Elektronisko sakaru komersantu attiecības nosaka vairāku veidu līgumi. Lai viena publiskā elektronisko sakaru tīkla galalietotāji varētu sazināties ar cita publiskā elektronisko sakaru tīkla gala lietotājiem, operatori slēdz starpsavienojuma līgumu (līgums). Savukārt līgumā tiek iekļauti visi tehniskie, komerciālie un citi piekļuves vai starpsavienojuma noteikumi. Tiek noteiktas arī vienošanās, kas attiecas uz numerācijas atvēršanu izsaukumu maršrutēšanai, izsaukumu sākšanas, pabeigšanas un tranzīta tarifiem.

SPRK nosaka prasības informācijai, kas ir iekļaujama līgumos, līdz ar ko komersantam 10 darbadienu laikā pēc līguma noslēgšanas vai grozīšanas līgums jāiesniedz SPRK. SPRK pārbauda, vai līgumos ir iekļauta visa SPRK noteiktā informācija, kas palīdz novērst iespējamās domstarpības. Viens no domstarpību iemesliem var būt saistīts ar iekļaujamo informāciju par darbībām un maksājumu kārtību, ja ir konstatēta krāpniecība, izmantojot numerāciju.

pērn reģistrētie
starpsavienojuma līgumi

pērn izbeigtie
starpsavienojuma līgumi

spēkā esošie
starpsavienojuma līgumi

Piekļuve ir citam elektronisko sakaru komersantam sniegts pakalpojums ar nosacījumiem piekļūt elektronisko sakaru pakalpojumu nodrošināšanai nepieciešamajām iekārtām un pakalpojumiem (pārsvarā interneta un TV pakalpojumu nodrošināšanai galalietotājiem).

SPRK, veicot uzraudzību par piekļuvi tirgiem, secināja, ka elektronisko sakaru komersantiem ir ierobežota piekļuve sakaru pakalpojumiem, kas tiek izmantoti, lai attīstītu interneta un TV pakalpojumus, kā arī 5G Latvijas teritorijā. Minētie pakalpojumi ir piekļuve saistītām iekārtām (kabeļu kanalizācijai un stabiem), atsaistītai piekļuvei abonentlīnijai un datu plūsmai (piekļuves pakalpojumi).

Lai nodrošinātu iespēju arī citiem elektronisko sakaru komersantiem piekļūt minētajiem pakalpojumiem, tiem jāņem vērā nosacījumi, kurus iepriekš SIA "Tet" kā vēsturiskais operators ir noteikusi pamatpiedāvājumā. Izvērtējot situāciju, SPRK konstatēja, ka nosacījumi bijuši pārmērīgi, tāpēc piekļuves pakalpojumi nav aktīvi izmantoti.

Šo iemeslu dēļ 2018. gadā SPRK rīkoja nacionālo konsultāciju ar tirgus dalībniekiem. Tā rezultātā 2019. gadā stājās spēkā triju noteikumu grozījumi, kā arī jauni noteikumi. Normatīvā regulējuma mērķis bija sekmēt konkurenci, interneta un TV pakalpojumu attīstību un priekšnosacījumus 5G pakalpojumu attīstībai Latvijā.

SPRK pieņemtais lēmums nozīmē, ka SIA "Tet" ir jānodrošina piekļuve, caurredzamība un vienlīdzīga attieksme piekļuvei elektronisko sakaru pakalpojumiem. Tā rezultātā pērn SPRK reģistrēti pieci piekļuves līgumi, kas ir vairāk nekā 2018. gadā un nozīmē, ka Latvijā elektronisko sakaru nozarē ir raksturīga infrastruktūras konkurence.

TARIFI, TARIFU APRĒĶINĀŠANAS METODIKA, TARIFU IZMAIŅAS

Zvani uz Eiropas valstīm kļuvuši daudz lētāki

2019. gada 15. maijā stājās spēkā mazumtirdzniecības tarifi starptautiskajiem zvaniem uz Eiropas Ekonomisko zonu (EEZ). Zvanot uz Eiropu, operators drīkstēja piemērot lietotājam ne vairāk kā 0,19 EUR par zvana minūti un 0,06 EUR – par katru īsziņu. Šādi tarifu griesti starptautiskajiem zvaniem uz Eiropu līdz šim netika noteikti. Katrs operators lietotājiem piemēroja atšķirīgus tarifus.

Arī pēc 15. maija operatoru starptautisko zvanu un SMS tarifi uz EEZ valstīm lietotājiem ar dažādiem tarifu plāniem var būt dažādi, bet šāds tarifs nedrīkst pārsniegt noteikto augšējo robežu.

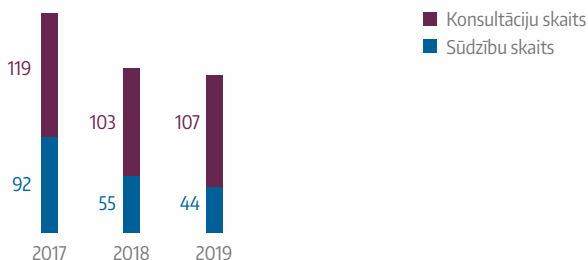
No apkopotajiem datiem secināms, ka pērn Latvijas iedzīvotāji visbiežāk zvanījuši uz kaimiņvalsti Lietuvu, kā arī Lielbritāniju un Vāciju. Pirms šīm izmaiņām zvans uz Lietuvu izmaksāja līdz 0,27 EUR par minūti, bet uz Vāciju un Lielbritāniju – līdz pat 0,49 EUR par minūti.

PAKALPOJUMU LIETOTĀJU AIZSARDZĪBA

Pērn samazinājies saņemto sūdzību skaits SPRK par internetu, TV un mobilajiem sakariem

Pērn saņemtas un sniegtas atbildes uz 44 lietotāju sūdzībām, kā arī sniegtas 107 telefoniskas konsultācijas, kas kopskaitā ir mazāk nekā 2018. gadā.

Sūdzību un konsultāciju skaits 2017.–2019. gadā

Par pakalpojumiem mobilajā tīklā sūdzības un jautājumi saņemti 84 reizes, bet par pakalpojumiem fiksētajā tīklā – 67 reizes. Visbiežāk lietotāji bijuši neapmierināti par pakalpojumiem, kurus sniedz SIA “Tele2”, SIA “BITE Latvija” un SIA “Tet”, retāk – SIA “Latvijas Mobilais Telefons” (SIA “LMT”) un SIA “Baltcom”.

Lietotāji galvenokārt bijuši neapmierināti par:

līgumiem

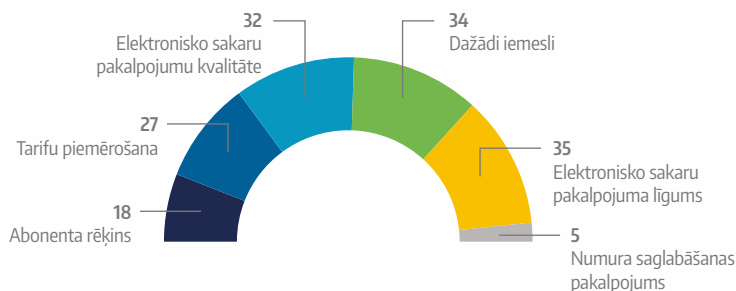

kvalitāti

tarifu piemērošanu
un rēķiniem

Sūdzību skaits pēc to veida

Balss telefonijas pakalpojumu kvalitāte

Pakalpojumu kvalitātes mērījumus balss telefonijas pakalpojumam mobilajā un fiksētajā tīklā visā Latvijas teritorijā veic gan SPRK, gan operatori. SPRK balss telefonijas pakalpojuma mērījumos izvērtē nesekmīgo savienojumu koeficientu, savienošanas laiku un runas pārraides kvalitāti.

SPRK mērījumus veikusi, izmantojot balss kontroles sistēmu. Pērn balss telefonijas pakalpojuma fiksētā tīkla mēriekārtas tika izvietotas 10 vietās un mobilā tīkla mēriekārtas – vairāk nekā 40 dažādās vietās, vienmērīgi aptverot visu Latvijas teritoriju.

Runas pārraides kvalitāte, kas tiek novērtēta, mērījumos imitējot abpusēju sarunu un veicot balss pārraidi, atspoguļo sarunas dzirdamību un saprotamību. Šo parametru SPRK novērtē, izmantojot PESQ²¹ un kopš 2019. gada arī POLQA²² algoritmu. Runas pārraides kvalitātes vērtējums tiek raksturots atbilstoši tabulā norādītajai 5 ballu skalai.

Kvalitātes novērtējums	Vērtība ballēs	Vērtējuma skaidrojums
Teicams	≥ 4	Balsis saklausāmas skaidri, un nav dzirdami traucējoši fona trokšņi
Labs	≥ 3 līdz < 4	Saruna ar nelielu trokšņu fonu
Apmierinošs	≥ 2 līdz < 3	Nepietiekamas dzirdamības vai īslaicīgu sarunas pārtraukumu dēļ atsevišķi vārdi var nebūt skaidri saklausāmi
Vājš	≥ 1 līdz < 2	Augsta trokšņu fona vai sarunas pārtraukumu dēļ saklausāmi tikai atsevišķi vārdi
Slikts	< 1	Sazināšanās nav iespējama

2019. gada mērījumu rezultāti liecina, ka runas pārraides kvalitāte gan fiksētajā, gan mobilajā tīklā ir līdzvērtīga iepriekšējo gadu mērījumiem, un sarunas ir nodrošinātas skaidri dzirdamas un uztveramas, labā kvalitātē mobilajos tīklos un teicamā – fiksētajā tīklā.

Operatoru nodrošinātās vidējā savienošanas laika²³ vērtības liecina, ka zvana savienojums tiek izveidots ātri un zvanītājs neizjūt laika aizturi starp numura sastādīšanu un atbildes signāla saņemšanu kā traucējošu. Mobilajā tīklā balss telefonijas vidējais savienošanas laiks novērots no 3 līdz 6 sekundēm, bet fiksētajā tīklā – vidēji no 1 līdz 2 sekundēm.

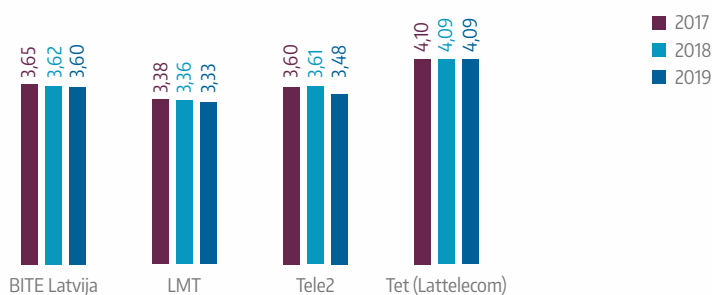
²¹ Perceptual Evaluation of Speech Quality.

²² Perceptual Objective Listening Quality Analysis.

²³ Laika posms no izsaucamā numura nosūtīšanas brīža līdz brīdim, kad konstatē izsaukuma kontroles signālu, aizņemties signālu vai atbildi.

Visu operatoru tīklos nodrošināti arī zemi neseekmīgo savienojumu koeficienta²⁴ rādītāji. Tikai retos gadījumos mērījumos novēroti neseekmīgie savienojumi – savienojuma mēģinājuma atteikums, sarunas pārrāvums u.tml. Līdz ar to lietotājiem balss telefonijas pakalpojumi neatkarīgi no pakalpojuma sniedzēja izmantotās tehnoloģijas pērn tika nodrošināti labā kvalitātē.

Vidējās runas pārraides kvalitātes mērījumu rezultāti trijos gados

Interneta pakalpojuma kvalitāte

Veicot interneta pakalpojuma kvalitātes mērījumus, SPRK novērtē vairākus parametrus:

- pieslēguma ātrumu (lejupielādes un augšupielādes),
- latentumu,
- trīci,
- pakešu zuduma koeficientu.

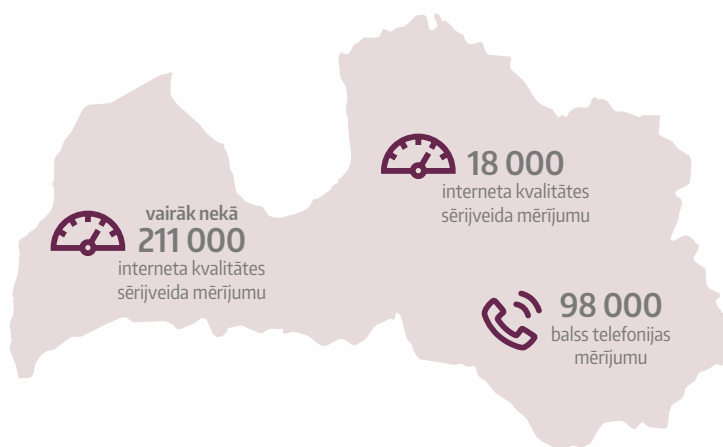
Pērn veikti gan izlases²⁵, gan sērijveida²⁶ interneta pakalpojuma kvalitātes mērījumi SIA “Bite Latvija”, SIA “LMT” un SIA “Tele2” mobilajā elektronisko sakaru tīklā dažādās Latvijas vietās.

Kopumā izlases mērījumi veikti 1200 brīvi izvēlētās, pārsvarā apdzīvotās ģeogrāfiskās vietās, iespējami vienmērīgi aptverot visu Latvijas teritoriju, tajā skaitā vairāk nekā 200 vietās Rīgā, veicot aptuveni 18 000 mērījumu. Sērijveida mērījumi 2019. gada laikā tika veikti 24 dažādās vietās Latvijā, kopumā nodrošinot vairāk nekā 211 000 mērījumu.

²⁴ Raksturo neseekmīgo savienojumu skaita attiecību pret kopējo veikto savienojumu mēģinājumu skaitu procentos.

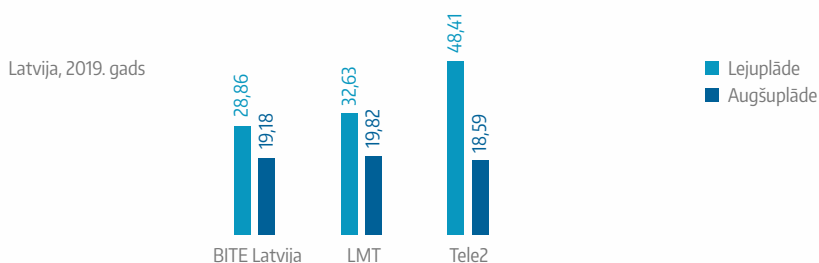
²⁵ Izlases mērījumi atspoguļo konkrētā vietā un laikā pieejamos interneta pakalpojuma kvalitātes rādītājus, kā arī mobilo tīklu izplatību un tehnoloģiju attīstību Latvijas mērogā.

²⁶ Sērijveida mērījumi atspoguļo konkrētā vietā pieejamos kvalitātes rādītājus un to izmaiņu dinamiku diennakts laikā.

No apkopotajiem datiem var secināt, ka 4G pieslēgums visu mobilo operatoru tīklos apdzīvotās vietās Latvijā bija pieejams 97–99% mērījumu. Neskatoties uz plašo 4G tīklu izplatību un augstiem pieslēguma ātrumiem, 2019. gada mērījumos ārpus pilsētām²⁷ joprojām ir vietas, kurās mobilā interneta pakalpojums nav pieejams nestabila vai neesoša pārklājuma dēļ. Tomēr secināms, ka vietās, kurās mērījumu laikā kāda mobila operatora tīklā interneta pakalpojums nav bijis pieejams, citu mobilo operatoru tīklā ir fiksēts interneta pakalpojums ar vidējo lejupielādes ātrumu vismaz 2 Mbit/s, bet vairumā gadījumu – virs 10 Mbit/s.

Pieslēguma ātruma vidējās vērtības 95% mērījumu 4G datu pārraides tehnoloģijā, Mbit/s

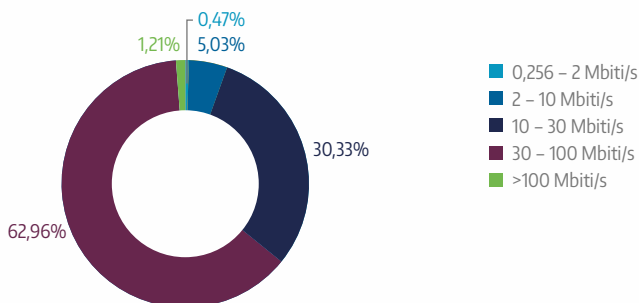

²⁷ Deviņas republikas pilsētas un 67 novada pilsētas saskaņā ar Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu.

Jāņem vērā, ka vidējās pieslēguma ātruma vērtības raksturo vispārīgu mobilā interneta pakalpojuma kvalitātes līmeni un tā attīstības dinamiku Latvijā. Atšķirīgās vietās, pat dažu metru attālumā, kā arī dažādās diennakts stundās šie rādītāji var būt atšķirīgi. Līdz ar to vidējās vērtības nevar uzskatīt par faktisku interneta pakalpojuma novērtējumu ikvienā pieslēguma vietā.

Galvenokārt lejupielādes ātrums tiek nodrošināts ātruma diapazonā no 10 līdz 30 Mbit/s un no 30 līdz 100 Mbit/s. No operatoru iesniegtajiem datiem kopumā Latvijā interneta pieslēguma ātrumu virs 30 Mbit/s nodrošināja apmēram 70% operatoru, kas sniedz fiksētā interneta pakalpojumu, no tiem 62% virs 100 Mbit/s, bet mobilo sakaru operatoru vidū – 68%.

Interneta pakalpojuma mērījumu lejupielādes ātruma procentuālais sadalījums pa ātruma diapazoniem visu mobilo operatoru tīklos

SPRK Vispārējās atļaujas noteikumos mobilajiem operatoriem ir noteikta prasība nodrošināt minimālo garantēto pieslēguma ātrumu – 256 kbit/s. Visos mērījumos novērota lejupielādes ātruma vērtību atbilstība minētajam kritērijam. Līdz ar to visi operatori vienlīdz ievēro noteikto prasību.

Apkopojot iegūtās latentuma²⁸ vērtības un salīdzinot ar mobilo operatoru 2019. gada kvalitātes deklarācijās iesniegto informāciju, secināms, ka visi mobilie operatori nodrošina vidējos latentuma rādītājus atbilstoši kvalitātes deklarācijās norādītajām vērtībām.

Lai, neizjūtot traucējumus, atvērtu apjomīga satura tīmekļvietni, pieļaujamais latents jeb laika aizture no brīža, kad lietotājs veic darbību tīmeklī, līdz atbildes saņemšanai ir 50–400 milisekundes (ms). Piemēram, tādiem pakalpojumiem kā videospēlēm tiešsaistē pieļaujamais latents var būt daudz zemāks – no 10 līdz 150 ms. Pērn visu mobilo operatoru tīklos konstatēts ātrs tīkla reakcijas laiks, lai lietotāji netraucēti varētu izmantot interneta pakalpojumus.

²⁸ Parametrs, kas norāda laika aizturi starp informācijas pieprasījumu un informācijas saņemšanu.

	Mērījumi 4G tīklā	Mērījumi 3G tīklā	Deklarētā vērtība
BITE Latvija	25,01	28,72	≤100
LMT	17,51	31,30	≤400
Tele2	25,99	36,60	≤100

Atsevišķos gadījumos latentuma vērtības var būt daudz augstākas par vidējiem rādītājiem, tomēr 2019. gada mērījumos latentuma vērtības, kas ir augstākas par 100 ms, SIA "Bite Latvija" un SIA "LMT" tīklā nav novērotas, savukārt SIA "Tele2" tīklā – 0,07% mērījumu latentuma vērtības pārsniedza 100 ms.

Līdzīgi arī vidējās trīces²⁹ un pakešu zuduma koeficienta³⁰ vērtības kopumā atbilst komersantu kvalitātes deklarācijās norādītajām un ir nodrošinātas interneta pakalpojuma lietošanai pietiekamā līmenī, atsevišķos mērījumos gan sasniedzot kritiski augstas vērtības.

UNIVERSĀLAIS PAKALPOJUMS ELEKTRONISKO SAKARU NOZARĒ

Vēsturiski senākais universālā pakalpojuma veids,
pieejams kopš 2003. gada

Universālā pakalpojuma (UP) koncepts elektronisko sakaru nozarē ir vēsturiski senākais un tāpēc arī visvairāk attīstītais. Tas ir minimālas noteiktas kvalitātes elektronisko sakaru pakalpojumu kopums, kas par pieņemamu cenu ir pieejams visiem esošajiem un potenciālajiem lietotājiem neatkarīgi no to ģeogrāfiskās atrašanās vietas.

Vēsturiski UP bija daudz plašāks – taksofona pakalpojumi, pieeja abonentu sarakstam (telefona grāmatas), uzzīņu dienesta pakalpojumi u.c. Attīstoties digitālajām tehnoloģijām un iespējām, pakalpojumi zaudēja savu nozīmi. Taču vienlaikus UP grozs tika saglabāts, nodrošinot labvēlīgus nosacījumus pakalpojumu klāstam personām ar īpašām vajadzībām. SPRK jau kopš 2003. gada pienākumu sniegt UP ir uzdevis SIA "Tet" (iepriekš SIA "Lattelecom"). Līdz ar to, tāpat kā 2018. gadā, operatoram ir noteikts pienākums nodrošināt personām ar invaliditāti noteiktas maksas atlaides par elektronisko sakaru pakalpojumiem.

SPRK pēc iesniegtās informācijas analīzes apstiprināja, ka 2018. gadā UP nodrošināšana noteiktajā apjomā ir radījusi 343 729 EUR zaudējumus, kuri SIA "Tet" kompensējami no valsts budžeta.

²⁹ Parametrs, kas nosaka laika aiztures nevienmērību starp datu pakešu sūtīšanu un saņemšanu.

³⁰ Parametrs, kas nosaka zaudēto pakešu attiecību pret kopējo pārraidīto pakešu skaitu.

NOZARES ATTĪSTĪBAS TENDENCES UN IZAICINĀJUMI 2020. GADĀ

Andris Virtmanis, departamenta direktors

Nākamgad lielākais izaicinājums būs jaunā Elektronisko sakaru likuma un ar to saistīto sekundāro aktu pieņemšana atbilstoši Eiropas Elektronisko sakaru kodeksam (Kodekss), ar ko saistīti vismaz 30 SPRK normatīvie akti. Latvijā plānotas arī divas radiofrekvenču izsoles 5G tehnoloģijas izmantošanai.

Eiropas Elektronisko sakaru regulatoru iestāde (BEREC) saistībā ar Kodeksu izstrādā kopumā 12 vadlīnijas dažādu Kodeksa prasību ieviešanai. SPRK vienlaikus piedalās visu BEREC ekspertu darba grupu darbā, t.sk. minēto vadlīniju izstrādē.

Viesabonēšanas vairumtirdzniecības tarifs (maksājumiem operatoru starpā) saistībā ar viesabonēšanas režīmu "viesabonē kā mājās" ES valstīs no 2020. gada 1. janvāra turpina samazināties – līdz 3,50 EUR par GB, tādējādi vēl vairāk uzlabojot ceļotāju iespējas izmantot internetu.

2020. gadā EK virzīs projektu par balss izsaukumu pabeigšanas tarifu cita operatora tīklā fiksētu vērtību noteikšanu gan fiksētajos, gan arī mobilajos elektronisko sakaru tīklos. Tas regulatoriem un EK samazinās darbietilpīgo tirgu analīzes procesu veikšanu abos tirgos. SPRK šiem pakalpojumiem noteiktie tarifi Latvijas tirgū iepriekšējo reizi stājās spēkā no 2018. gada 1. janvāra.

11.

PASTS

FAKTI UN SKAITĻI: ĪSUMĀ

70
kopējais komersantu
skaits

7
jauni komersanti

16
no reģistra
izslēgtie komersanti

70 milj.
sūtījumu

15
izskatītas administratīvo
pārkāpumu lietas

LIETOTĀJI GALVENOKĀRT BIJUŠI
NEAPMIERINĀTI PAR:

12
sūdzības

pasta sūtījumu
piegādi

sūtījumu
bojāšanu

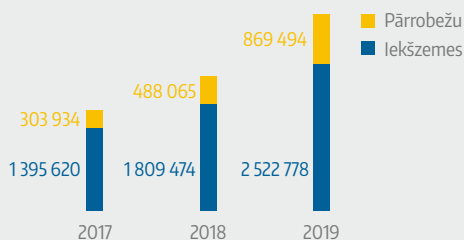
sūtījumu
nozaudēšanu

✓ Apstiprināti jauni universālā pasta
pakalpojuma tarifi AS "Latvijas Pasts"

✓ Cenu pieaugums vēstuļu sūtīšanai, bet
atsevišķiem pasta pakalpojumiem cena
samazinājusies

PASTA PAKU SŪTĪJUMU SKAITS

 UP pakalpojumu saistību
izpildes tīrās izmaksas
par 2018. gadu 1,5 milj. EUR
apmērā netiek atzītas.

Apstiprināti jauni AS "Latvijas Pasts" tarifi;
cenu pieaugums vēstuļu sūtīšanai,
bet atsevišķiem pasta pakalpojumiem cena samazinājusies

TIRGUS UZRAUDZĪBA

Strauji aug pasta paku
pakalpojumu segments

SPRK pasta nozarē regulē tradicionālos pasta pakalpojumus, eksprespasta pakalpojumus, kurjerpasta pakalpojumus un abonētās preses piegādes pakalpojumus.

70
kopējais komersantu
skaits

7
jauni komersanti
gada laikā

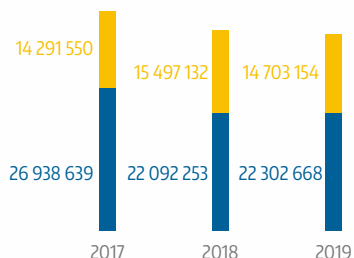

16
no reģistra
izslēgtie komersanti

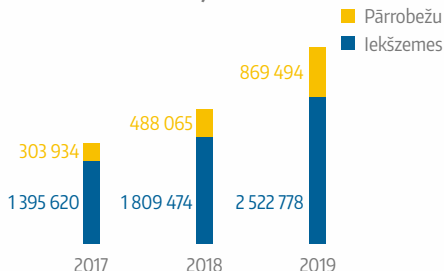
Galvenokārt pasta komersanti izslēgti no reģistra, jo pēdējo 12 mēnešu laikā nav sāka pasta pakalpojumu sniegšana. Kopumā gada laikā izskatītas 15 administratīvo pārkāpumu lietas par vispārējās atļaujas noteikumu neievērošanu, proti, informācijas nesniegšanu SPRK. Vienam komersantam tika atņemtas tiesības sniegt pasta pakalpojumus uz trīs gadiem.

Pasta pakalpojumu tirgus straujāk aug pasta paku pakalpojumu segmentā. Galvenais iemesls tam ir e-tirdzniecības attīstība un ar to saistītā paku piegāde. Ņemot vērā iepriekšējo gadu tendences un elektronisko pakalpojumu attīstību, vēstuļu sūtījumu apjomi turpina samazināties.

Vēstuļu korespondences
sūtījumi

Pasta paku
sūtījumi

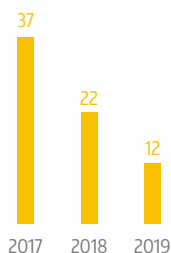
PAKALPOJUMU LIETOTĀJU AIZSARDZĪBA

Turpina pieaugt pasta pakalpojumu lietotāju sūdzību skaits par eksprespasta un kurjerpasta pakalpojumiem

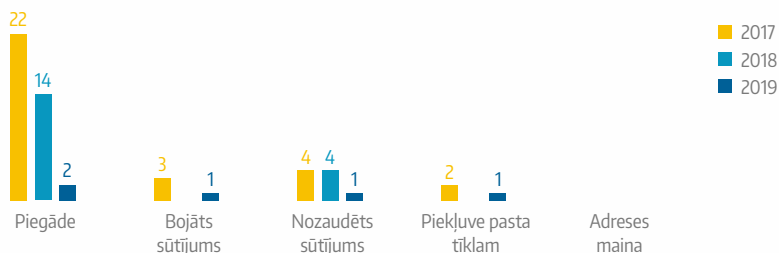
SPRK 2019. gadā saņēma un sniedza rakstveida atbildes uz 12 lietotāju sūdzībām par pakalpojumiem un ar tiem saistītiem jautājumiem no kopējiem 70 milj. pasta sūtījumu skaita. Salīdzinot ar 2018. gadu, sūdzību skaits ir samazinājies par 10 sūdzībām jeb 83%. Galvenokārt sūdzības saņemtas par pasta sūtījumu piegādi un pasta sūtījumu nozaudēšanu vai bojāšanu.

Lai nodrošinātu lielāku aizsardzību pret nekvalitatīvu pakalpojumu saņemšanu, SPRK 2019. gadā apstiprināja jaunas prasības pasta pakalpojumu komersantiem, proti, pienākumu publiskot to noteiktās kvalitātes prasības savās tīmekļvietnēs, kas ietver arī materiālo atbildību par nekvalitatīvu pakalpojumu sniegšanu. Regulējums ir pozitīvs signāls, lai lietotāji apzinātos savas iespējas un tiesības saņemt pasta pakalpojumu atbilstoši pasta komersanta kvalitātes prasībām.

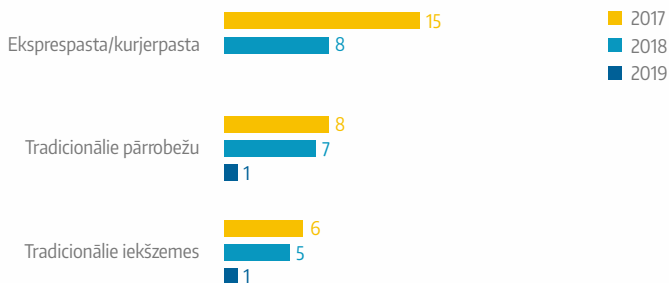
Sūdzību skaita dinamika
2017.–2019. gadā

Saņemto sūdzību skaita salīdzinājums
pēc sūdzību iemesliem pa gadiem

Saņemto sūdzību skaita salīdzinājums pēc pasta pakalpojumiem pa gadiem

UNIVERSĀLAIS PAKALPOJUMS PASTA NOZARĒ

Pirmo reizi 2018. gada universālā pasta (UP) pakalpojuma saistību tīrās izmaksas netiek apstiprinātas

UP pakalpojums ir minimālais noteiktas kvalitātes pasta pakalpojumu kopums, kas pieejams visiem lietotājiem visā Latvijas Republikas teritorijā neatkarīgi no to ģeogrāfiskās atrašanās vietas. UP pakalpojuma sniedzējam ir pienākums nodrošināt iekšzemes un pārrobežu vēstuļu korespondences sūtījumu (tajā skaitā ierakstītu un apdrošinātu) savākšanu, šķirošanu, pārvadāšanu un piegādi, kuru svars nepārsniedz divus kilogramus; iekšzemes un pārrobežu pasta paku (tajā skaitā apdrošinātu) savākšanu, šķirošanu, pārvadāšanu un piegādi, kuru svars nepārsniedz 10 kilogramus, un pārrobežu pasta paku (tajā skaitā apdrošinātu) piegādi, kuras saņem no citām ES valstīm un kuru svars nepārsniedz 20 kilogramus.

Vairāk nekā 25 gadus UP pakalpojumu sniegšanu Latvijā ir nodrošinājusi AS "Latvijas Pasts". Atbilstoši Pasta likumā noteiktajam SPRK 2019. gadā rīkoja konkursu UP pakalpojuma sniedzēja noteikšanai no 2020. gada 1. janvāra, lai nodrošinātu UP pakalpojuma sniegšanas nepārtrauktību un tā pieejamību visā Latvijas teritorijā, tai skaitā attālākos lauku rajonos. Konkursā pieteicās tikai viens dalībnieks – AS "Latvijas Pasts", kas pēc tam savu pieteikumu atsauca. Rezultātā SPRK atbilstoši Pasta likumam noteica, ka līdz 2021. gada 31. decembrim UP pakalpojumu sniedzējs ir AS "Latvijas Pasts".

SPRK katru gadu pārbauda UP pakalpojuma kvalitāti saskaņā ar nozares speciālajiem normatīvajiem aktiem. Novērtējot pakalpojumu kvalitāti, tā atbilda noteiktajām prasībām, tostarp nekonstatējot nevienu pārkāpumu. Vienlaikus AS "Latvijas Pasts" ir pienākums ar SPRK rakstveidā saskaņot izmaiņas pasta pakalpojumu sniegšanas vietu un vēstuļu kastīšu izvietojumā. SPRK saskaņojusi 12 izmaiņas pasta pakalpojumu sniegšanas vietu un 121 vēstuļu kastītes izvietojumā, tostarp tika slēgtas sešas AS "Latvijas Pasts" pasta pakalpojumu sniegšanas vietas.

Atbilstoši normatīviem 2019. gadā SPRK pēc iesniegtās informācijas analizēja UP kalpojuma sniedzēja iesniegtās UP pakalpojumu saistību izpildes tīrās izmaksas, bet neapstiprināja to apmēru. SPRK pienākums ir nodrošināt, ka tiek kompensēti tikai pamatoti zaudējumi. Tomēr SPRK rīcībā saņemtie pierādījumi un precizējumi, lai aprēķinātos zaudējumus atzītu par pamatotiem, nebija pietiekami. 2018. gads bija pirmais gads, kad UP pakalpojuma nodrošināšana noteiktajā apjomā bija radījusi zaudējumus, kas kompensējami no UP pakalpojuma kompensācijas fonda līdzekļiem.

Pakalpojumu tarifus pasta nozarē nosaka pasta komersants, bet UP pakalpojuma tarifu apstiprina SPRK. 2019. gadā tika apstiprināti jauni UP pakalpojuma tarifi AS "Latvijas Pasts". AS "Latvijas Pasts" 2010. gadā apstiprinātie tarifi 2018. gadā radīja zaudējumus vairāk nekā 1,5 miljonu EUR apmērā. Prognozēts, ka jaunie tarifi nodrošinās universālā pasta pakalpojumu sniegšanas rentabilitāti.

No 2020. gada 1. janvāra maksa, piemēram, par vienkāršās A klases vēstuļu korespondences sūtījumu svarā līdz 20 gramiem ir 1,00 EUR līdzšinējo 0,57 EUR vietā. Savukārt, piemēram, vislielākais samazinājums iekšzemes pasta pakas sūtījumam ir svarā no 15 kg – no 11,23 EUR līdz 8,04 EUR. Bet, piemēram, apdrošinātu sīkpaku svarā no 50 līdz 100 g var nosūtīt kā apdrošinātu pasta sūtījumu par 1,91 EUR (iepriekš 3,56 EUR) – samazinājums par 46%.

NOZARES ATTĪSTĪBAS TENDENCES UN IZAICINĀJUMI 2020. GADĀ

Andris Virtmanis, departamenta direktors

SPRK piedalījās Pasaules Pasta savienības (UPU) ārkārtas kongresā, kas apstiprināja pasta sektora reformas pamatvirzienus pieņemšanai UPU kongresā 2020. gadā.

Tiks turpināts darbs pie sniegto pasta pakalpojumu kvalitātes prasību ievērošanas uzraudzības, vienlaicīgi pārskatot UP pakalpojumā ietilpstošo pakalpojumu aktualitāti. Tāpat arī tiks aktualizētas prasības konkursa nolikumā, 2020. gadā izraugoties jauno UP pakalpojumu sniedzēju, kas UP pakalpojumu sniegs Latvijā no 2021. gada. Tas veicinās ne tikai konkurenci starp pakalpojumu sniedzējiem, bet arī pakalpojumu kvalitāti.

Vienlaikus SPRK 2020. gadā sāks izvērtēt abonēto preses izdevumu piegādes tarifus, kas stāsies spēkā no 2021. gada. Pērn spēkā stājās grozījumi Pasta likumā, pagarinot preses piegādes pakalpojuma nodrošināšanu 2020. gadā ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi bijuši līdz šim. Tas nozīmē, ka laika posmā no 2020. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim AS "Latvijas Pasts" tiks kompensēti tie zaudējumi, kas radušies, sniedzot preses piegādes pakalpojumus.

Pēc pasta paku regulas pieņemšanas 2018. gadā SPRK kopš 2019. gada ik gadu uzrauga pārrobežu pasta paku tirgu un analizē šo pakalpojumu cenu pieejamību un to izmaksu pamatotību, kas tiks turpināts arī 2020. gadā.

12.

TIESISKAIS REGULĒJUMS

FAKTI UN SKAITĻI: ĪSUMĀ

SPRK DALĪBA TIESVEDĪBĀS

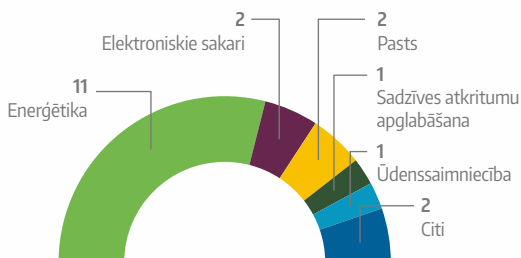
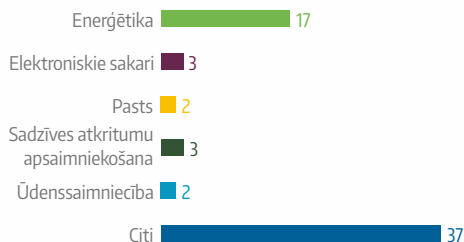
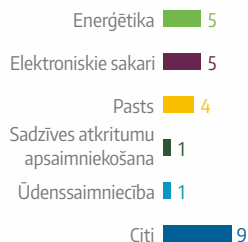
57 1 5
noslēgušās labvēlīgi52 1
turpinās22
rakstveida
paskaidrojumi tiesām

Garākais tiesvedību process SPRK vēsturē:

Līdz 2019.gada nogalei garākais tiesvedības process –
"mazo HES" lietas, kas aizsākās 2006.gadā
un joprojām tiek skatītas tiesā

SPRK izdotie iekšējie
normatīvie akti8
reglamentē
SPRK iekšējos
procesus
regulējamās nozarēs21
reglamentē
SPRK iekšējos
administratīvos
procesus

SPRK izdotie ārējie normatīvie akti

Sniegtie atzinumi par
Ministru kabineta noteikumu projektiemSniegtie atzinumi
par likumprojektiem

Enerģētikas nozare

Pasta nozare

13.

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Viens no būtiskākajiem notikumiem 2019. gadā bija SPRK priekšsēdētāja ievēlēšana par ACER Regulatoru padomes priekšsēdētāja vietnieku un vienu no CEER prezidenta vietniekiem.

Ieguldītais darbs, pārstāvot ACER un CEER starptautiski, gatavojot ACER Regulatoru padomes un CEER Ģenerālās Asamblejas darba kārtību, ir vēl vairāk nostiprinājis SPRK uzticamību Eiropas regulatoru vidū. Vienlaikus Latvijas regulators ir devis savu ieguldījumu ACER un CEER darbībā laikā, kad sāka TEP normu ieviešana. Papildus tam SPRK priekšsēdētājs turpināja pildīt ERRA prezidija locekļa pienākumus, kā arī atkārtoti izvēlēts par Austrumu partnerības Elektronisko sakaru regulatoru kontakttīkla (EaPeReg) līdzpriekšsēdētāju.

Īpaši jāuzsver Baltijas valstu regulatoru, pārvades sistēmas operatoru un ministriju panāktais, strādājot pie vienotā dabasgāzes tirgus izveides.

ELEKTRONISKIE SAKARI

Dalība starptautiskajās organizācijās un forumos

SPRK turpināja darboties BEREK dažādos reģionālos un divpusējos sadarbības projektos. BEREK darbībā SPRK pievērsās vienotas autorizācijas formas, standarta klientu līguma formas izstrādei un numerācijas krāpniecībai. Arī Latvijā drīzumā ieviesīs daļu no šiem pasākumiem.

SPRK organizēja arī Baltijas Elektronisko sakaru un pasta regulatoru sanāksmi (BaltReG), diskutējot par uzdevumiem, kas veicami pēc Elektronisko sakaru kodeksa stāšanās spēkā (2018. gada 11. decembris). Sanāksmes darba kārtībā bija arī tirgus analīze, M2M/lietu internets, eCall sistēmas risinājumi un starptautiskie projekti (EU4Digital, EaPeReg, "Twinning" projekti).

Savukārt 2. Ziemeļvalstu un Baltijas Elektronisko sakaru regulatoru kontakttīkla (NB Reg) sanāksmes galvenā tēma bija 5G ieviešana ("Preparation for making 5G ready"). Regulatori analizēja, kādus IT rīkus lieto ikdienas darbā, dalījās ar redzējumu par Elektronisko sakaru kodeksa ieviešanu, iepazinās ar Norvēģijas regulējumu, kā izveidot tīklus ārkārtas situācijām, izmantojot komerciālos tīklus, kā arī diskutēja par 5G tīklu drošību un attīstību.

Tāpat SPRK sadarbībā ar EK organizēja EaPeReg plenārsēdi un semināru "Viesabonē kā mājās".

Ekspertu devums starptautiskos projektos

SPRK uzvarēja konsorciā ar Itālijas un Vācijas elektronisko sakaru regulatoriem “Twinning” projektā par elektronisko sakaru nozares regulējuma ieviešanu Izraēlā. SPRK šajā projektā sniedz priekšlikumus par Izraēlas regulēšanas ietvara harmonizēšanu ar ES ietvaru. Savukārt pēc uzvaras konsorciā ar Lietuvas regulatoru “Twinning” projektā par Ukrainas regulatora kapacitātes stiprināšanu tirgus piekļuves jomā un pakalpojumu kvalitātes uzraudzībā SPRK parakstīja projekta sākšanas dokumentu.

SPRK eksperti piedalījās arī EUR4Digital projektā. Tā mērķis ir ES vienotā digitālā tirgus pieredzes nodošana sešām Austrumu partnerības valstīm. Piedaloties Tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas biroja (TAIEX) projektos, SPRK sniedza zināšanas vairākiem regulatoriem:

- Ukrainā – par piemērojamām saistībām operatoriem ar būtisku ietekmi tirgū un strīdu izskatīšanu;
- Moldovā – par atvērtā interneta prasību uzraudzību;
- Kosovā – par infrastruktūras kopīgo izmantošanu un tirgus analīzes regulējuma pārskatu.

Tāpat SPRK parakstīja sadarbības memorandu ar Armēnijas daudznozaru regulatoru par sadarbību nozares regulēšanā, kā arī aktualizēja sadarbības memorandu ar Ukrainas regulatoru, kas pirmo reizi tika parakstīts 2010. gadā.

PASTS

Starptautiskas diskusijas par pasta nozares nākotni

Eiropas Pasta regulatoru grupa (ERGP) 2019. gadā strādāja pie turpmākās trīs gadu stratēģijas 2020–2022, bet Eiropas Pasta regulēšanas komitejas (CERP) plenārsēdē galvenās diskusijas notika par savstarpējiem paku norēķiniem mainīgajā pasta pakalpojumu vidē.

Savukārt reģionālajā BaltReg sanāksmē regulatori diskutēja par izmaiņām pasta likumos, kas saistītas ar ES regulu par pārrobežu pasta paku sūtījumiem un universālo pasta pakalpojumu (UPP). Šis jautājums ir īpaši svarīgs arī Latvijai, ņemot vērā izmaiņas patērētāju ieradumos un tehnoloģiju attīstībā, vienlaikus būtiski samazinoties vēstuļu nosūtīšanas apjomiem un strauji pieaugot e-tirdzniecības attīstībai.

ENERĢĒTIKA

Izmaiņas starptautiskā regulējuma ieviešanā

Elektroenerģijas un dabasgāzes nozarē ir panākta vienošanās reģionālajos tirgos, lai izpildītu TEP un Trešās enerģētikas paketes nosacījumus. Elektroenerģijā Baltijas valstis ir sasniegts atbilstošais TEP kritērijs 70% apmērā, lai nodrošinātu neto pārvades starpsavienojumu jaudu.

Darbs turpinājās arī pie Tīkla kodeksu un vadlīniju ieviešanas (t.sk. gandrīz pilnībā ir ieviests CACM regulējums), kā arī notika diskusijas ar EK par pārrobežu jaudas aprēķina metodiku ar trešajām valstīm. SPRK arī iecēla "European Market Coupling Operator" AS par nominēto elektroenerģijas tirgus operatoru Latvijas tirdzniecības zonā. Uzraugot elektroenerģijas vairumtirgu, SPRK turpināja piedalīties ACER vairumtirgus uzraudzības (REMIT) darba grupās un Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Regulatoru padomē, kura pārrauga reģionālo tirgu.

Piemēram, Latvijas, Igaunijas, Somijas un Zviedrijas regulatori un ACER pēc "Nord Pool" lūguma sadarbojās aizdomīga gadījuma izmeklēšanā. SPRK pēc savas iniciatīvas arī sāka Latvijā reģistrēto Centralizētā Eiropas enerģētikas tirgus dalībnieku reģistra (CEREMP) auditu.

Vienots dabasgāzes tirgus

Lai vienotais dabasgāzes tirgus sāktu darboties 2020. gada 1. janvārī, Somijas, Igaunijas un Latvijas valstu regulatori un operatori strādāja pie kopīgās regulējuma paketes sagatavošanas. Turpmāk, importējot dabasgāzi vienotajā sistēmā, pārvades sistēmas pakalpojumu tarifs tiks piemērots tikai vienu reizi un visos vienotās pārvades sistēmas ieejas punktos būs vienāds.

SPRK darba kārtībā bija arī dalība ACER un CEER darba grupās, tostarp piedaloties EK dokumentu paketes "Tīra enerģija visiem Eiropas iedzīvotājiem" izskatīšanā un viedokļa formulēšanā. Vienlaikus SPRK piedalījās Eiropas elektroenerģijas un dabasgāzes pārvades sistēmas operatoru efektivitātes salīdzinošajā pētījumā. Pētījuma rezultātus SPRK izmanto ikdienas darbā.

SPRK ekspertu zināšanu nodošana ārvalstu kolēģiem

Ar SPRK dalību pērn Latvijā notika vairāki starptautiska mēroga pasākumi enerģētikas nozarē. Septembrī rīkotajā ERRA konferencē piedalījās eksperti un nozares pārstāvji no 37 valstīm un 5 kontinentiem. Arī Baltijas Elektroenerģijas tirgus un Baltijas Gāzes forums pulcēja plašu dalībnieku skaitu no ACER, CEER, Baltijas valstu, Somijas, Zviedrijas, Vācijas un Polijas regulatoriem.

SPRK eksperti, pārstāvēti ERR, CEER, ACER vai ar TAIEK starpniecību, ir dalījušies pieredzē un zināšanās ar vairāku valstu regulatoriem par trešās puses piekļuvi, enerģētikas tirgu atvēršanu un pārskatāmību, regulatoru neatkarību, Baltijas un Ziemeļvalstu dabasgāzes tirgu, Eiropas regulēšanas ietvaru, sistēmas operatoru uzdevumiem enerģētikas pārkārtošanās periodā, reģionālo elektroenerģijas un dabasgāzes tirgu sasaistīšanu, kā arī par siltumapgādes nozares regulēšanu Latvijā.

ŪDENSsAIMNIECĪBA

SPRK 2019. gadā piedalījās Eiropas Ūdenssaimniecības nozares regulatoru asociācijas (WAREG) iekšējo vadlīniju un ziņojuma "Tariff regulatory frameworks in WAREG member countries" izstrādē un seminārā par valstu pieredzi investīciju piesaistē ūdenssaimniecības infrastruktūrai. Regulatori secināja, ka ir jāņem vērā atšķirīgais ūdenssaimniecības nozares konteksts dažādās valstīs un pieeja "viens mērs visiem" nav piemērojama.

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA: 2020. gads

2020. gadā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD) sāks vērtēt SPRK trīs gadu (2018. – 2020. g.) darbības ciklu, kas seko OECD pirmajam – 2016. gada – ziņojumam par SPRK darbību un attīstības veicināšanu.

Elektroniskie sakari un pasts

Elektronisko sakaru kodeksa ieviešana 2020. gada 21. decembrī

BEREC stratēģijas 2020–2024 īstenošana

Dalība "Twinning" projektā Izraēlā, Ukrainā, EU4Digital programmā

ERGP jaunās stratēģijas 2020–2022 īstenošana – vienota Eiropas pasta tirgus attīstība, universālā pasta pakalpojuma izveide, ņemot vērā patērētāju intereses

Enerģētika

ACER regulējuma un Elektrības regulas ieviešana

EK priekšlikumu izpēte jaunam enerģētikas infrastruktūras un gāzes nozares regulējumam

Saskaņota kompensācijas mehānisma risinājumu izveidošana vienotā tarifa zonā starp Somiju, Igauniju, Latviju un Lietuvu

Ar ES Strukturālo reformu atbalsta programmas palīdzību sākts projekts "Ieteikumi efektīva regulēšanas ietvara izstrādei siltumapgādes, elektroenerģijas un gāzes sadales tarifu noteikšanā"

Ūdenssaimniecība

Dalība WAREG pasākumos un WAREG stratēģijas 2020–2022 īstenošanā

14.

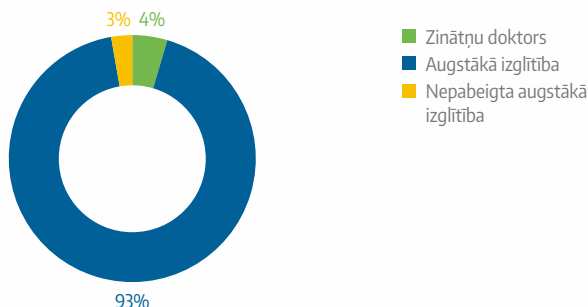
STRUKTŪRA UN DARBA ORGANIZĀCIJA

SPRK darba organizāciju un struktūru nosaka likums "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem". Atbilstoši likumam SPRK lēmējinstītūcija ir padome, kuras sastāvu veido Saeimas iecelts priekšsēdētājs un četri locekļi. Padomes priekšsēdētāju un locekļus amatā ieceļ uz pieciem gadiem. Padome SPRK vārdā pieņem lēmumus un izdod administratīvos aktus, kas ir saistoši konkrētiem sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un lietotājiem. Pērn notika 49 padomes sēdes, kurās pieņemti 287 lēmumi.

Padomei ir pakļauta izpildinstītūcija, kas pilda padomes sekretariāta un ekspertu funkcijas, lai sagatavotu jautājumus un dokumentus izskatīšanai padomes sēdē, kā arī īstenotu padomes pieņemto lēmumu un izdoto administratīvo aktu izpildi.

Izpildinstītūciju veido izpilddirektors, septiņi departamenti, tostarp katrai regulējamajai nozarei atbilstoša struktūrvienība, un viena patstāvīgā nodaļa. 2019. gada 31. decembrī SPRK strādāja 109 darbinieki. Gada laikā komandai ir pievienojušies 12 darbinieki un tikpat ir devušies jaunos izaicinājumos. SPRK strādā 36 kungi un 73 dāmas, vidējais vecums ir 40 gadi.

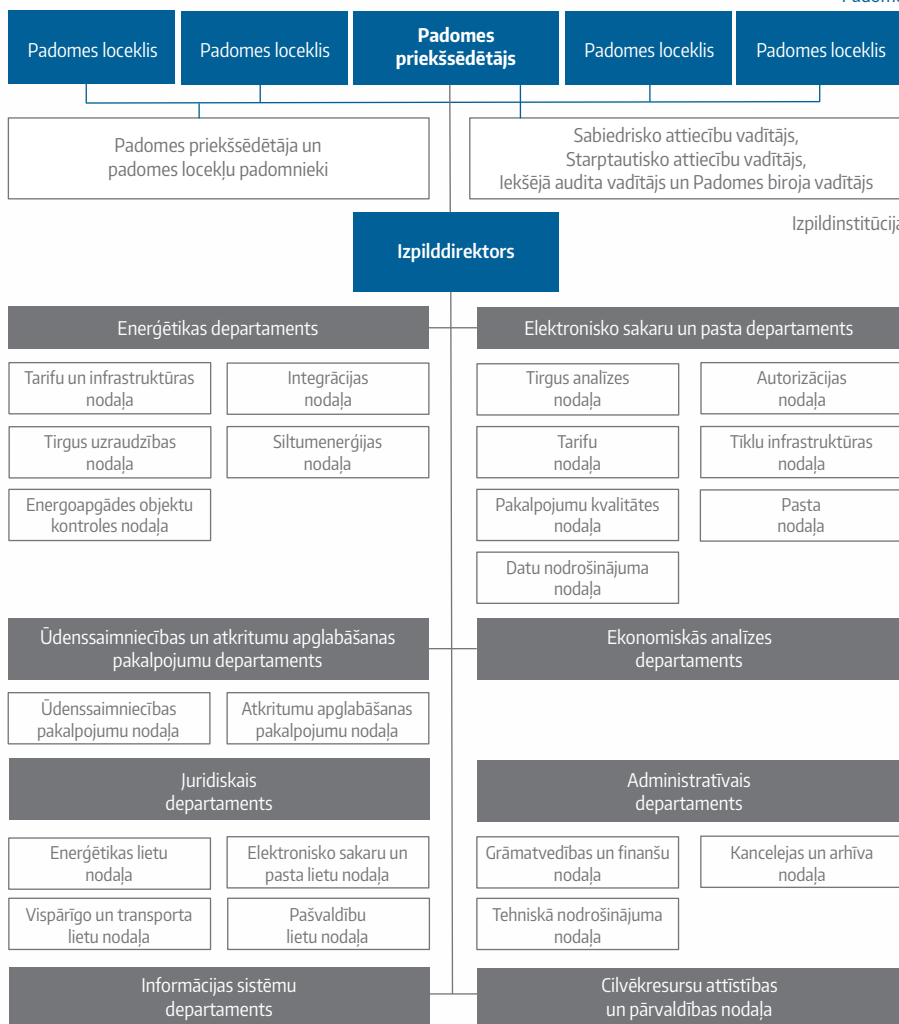
SPRK darbinieku kvalifikācijas līmenis %

STRUKTŪRA UN DARBA ORGANIZĀCIJA: 2020. gads

Nākamais gads Cilvēkresursu attīstības pārvaldības nodaļai ir lielo projektu gads. Tiks uzsākta Personāla un grāmatvedības sistēmas maiņa, kas paredz vienas vienotas sistēmas ieviešanu, visu procesu elektronizāciju, atteikšanos no dažādiem rīkojumu veidiem, kā arī veidot vienotu pieteikumu sistēmu visiem SPRK darbiniekiem.

Padome

15.

FINANSES UN SAIMNIECISKĀ DARBĪBA

SPRK 2019. gada darbību realizēja atsevišķā budžeta programmā, kas apstiprināta likumā "Par valsts budžetu 2019. gadam". SPRK darbība tiek finansēta no nodevas par sabiedrisko pakalpojumu regulēšanu, kuru maksā regulējamie komersanti. Pārskata gadā valsts nodevas apmērs regulējamās nozarēs bija 0,2% no komersanta sniegtā attiecīgā sabiedriskā pakalpojuma neto apgrozījuma 2017. gadā. Komersanti, kuri 2019. gadā sāka sniegt sabiedriskos pakalpojumus, aprēķināja valsts nodevu no komersanta plānotā attiecīgā sabiedriskā pakalpojuma veida neto apgrozījuma pirmajā darbības gadā.

SPRK darbības nodrošināšanai 2019. gadā plānoti izdevumi 5 460 630 EUR apmērā. Savukārt faktiski apgūti 5 263 126 EUR, kas ir 96,4% no pārskata gadā plānotā.

Saskaņā ar likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 31. panta septīto daļu faktiskais finansēšanas līdzekļu atlikums, kas attiecīgajā kalendāra gadā pārsniedz SPRK darbības nodrošināšanai nepieciešamās izmaksas, tiek ieskaitīts SPRK kontā Valsts kasē valsts nodevas uzkrājumos un ir izmantojams SPRK darbības nodrošināšanai nākamajos periodos saskaņā ar likumā par valsts budžetu apstiprināto SPRK budžetu. Finanšu līdzekļu atlikums uz 2019. gada 31. decembri pamatbudžetā ir 145 176 EUR, kas pārcelts uz SPRK deponēto līdzekļu kontu un izmantots valsts nodevas uzkrājuma veidošanai.

Ieņēmumi ES finansēto institūciju stiprināšanas programmu mērksadarbības projekta Nr. IL 13 ENPI-TE 01 16 (IL/13) "Izraēlas regulēšanas kapacitātes stiprināšana telekomunikāciju nozarē ar uzvaru uz pakalpojumu nodrošināšanu, izmantojot citu operatoru tīklus" ietvaros pārskata periodā plānoti 80 447 EUR apmērā. Faktiski izlietoti 71 255 EUR jeb 88,6% no pārskata perioda plānotajiem finanšu līdzekļiem. Finanšu līdzekļu atlikums uz 2019. gada 31. decembri ir 9 192 EUR.

Ieņēmumi un izdevumi ES finansēto institūciju stiprināšanas programmu mērksadarbības projekta Nr. UA 18 ENI TE 01 19 "Ukrainas valsts regulatīvās iestādes regulēšanas kapacitātes stiprināšana telekomunikāciju nozarē ar uzvaru uz piekļuvi tirgum un pakalpojumu kvalitātes uzraudzības sistēmu" ietvaros projekta periodā norādīti par visu projektu 176 499 EUR apmērā, faktiski projekts sākts 2019. gada augustā un turpināsies pēc pārskata perioda. Faktiski pārskata periodā izlietoti 31 291 EUR jeb 17,7% no projekta plānotajiem finanšu līdzekļiem. Finanšu līdzekļu atlikums uz 2019. gada 31. decembri ir 145 208 EUR.

SPRK 2019. gada finanšu pārskats sagatavots atbilstoši Ministru kabineta 2018. gada 19. jūnija noteikumiem Nr. 344 "Gada pārskata sagatavošanas kārtība". 2019. gada pārskats iesniegts Valsts kasē 2020. gada 2. aprīlī. SIA "Revīzija un vadības konsultācijas" (zvērinātu revidentu komercsabiedrības licence Nr. 79) par SPRK 2019. gada finanšu pārskatu sniedza atzinumu bez iebildumiem.

2019. gadā SPRK kopumā ir noslēgusi 68 saimnieciskās darbības līgumus, tai skaitā saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu organizējusi 10 publiskos iepirkumus.

Nr.p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde, EUR)*	Pārskata gadā (EUR)	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde*
1.	Ieņēmumi (kopā), t. sk.	5 378 216	5 717 576	5 510 848
	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	5 344 148	5 460 630	5 408 302
	Pārējie iepriekš neklasificētie īpašiem mērķiem noteiktie ieņēmumi (ES projekts Nr. IL 13 ENPI-TE 01 16 (IL/13) Izraēla)	34 068	80 447	71 255
	Pārējie iepriekš neklasificētie īpašiem mērķiem noteiktie ieņēmumi (ES projekts Nr. UA 18 ENI TE 01 19 Ukraina)	-	176 499	31 291
2.	Izdevumi	5 275 949	5 363 176	5 365 672
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	5 068 541	5 460 630	5 263 126
	starptautiskā sadarbība	27 480	27 810	27 810
	pārējie uzturēšanas izdevumi	5 041 061	5 300 930	5 104 068
2.2.	Kapitālie izdevumi	207 408	131 890	131 248

* pēc naudas plūsmas principa

Revīzija un vadības konsultācijas SIA

NEATKARIGU REVIDENTU ZINOJUMS PAR SAĪSINĀTO FINANŠU PĀRSKATU

Latvijas Republikas Saeimai

Mēs esam veikuši Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2019. gada finanšu pārskata, uz kuru pamatojoties ir sagatavots saīsinātais Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2019. gada finanšu pārskats, revīziju saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem finanšu revīzijām piemērojamiem Starptautiskajiem Augstāko revīzijas iestāžu standartiem (turpmāk - ISSAI). Mūsu 2020. gada 24. aprīļa revidentu ziņojumā mēs sniedzām atzinumu bez iebildēm par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2019. gada finanšu pārskatu, uz kuru pamatojoties ir sagatavots saīsinātais Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2019. gada finanšu pārskats.

Pievienotajā saīsinātajā finanšu pārskatā nav iekļauta visa saskaņā ar Ministru Kabineta 2018. gada 19. jūnija noteikumiem Nr. 344 „Gada pārskata sagatavošanas kārtība” atklājamā informācija. Tāpēc saīsinātais pārskats neaizvieto pilno Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas finanšu pārskatu, kas sagatavots saskaņā ar Ministru Kabineta 2018. gada 19. jūnija noteikumiem Nr. 344 „Gada pārskata sagatavošanas kārtība” par gadu, kas noslēdzās 2019. gada 31. decembrī.

Vadības atbildība

Vadība ir atbildīga par saīsinātā finanšu pārskata sagatavošanu atbilstoši revidētajam finanšu pārskatam, kas sagatavots saskaņā ar Ministru Kabineta 2018. gada 19. jūnija noteikumiem Nr. 344 „Gada pārskata sagatavošanas kārtība”.

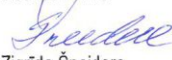
Revidentu atbildība

Mēs esam atbildīgi par revidentu atzinuma sniegšanu par šo saīsināto finanšu pārskatu, pamatojoties uz procedūrām, kas veiktas saskaņā ar 810. Starptautisko revīzijas standartu „Uzdevums sniegt ziņojumu par saīsinātajiem finanšu pārskatiem”.

Atzinums

Mūsuprāt, pievienotais saīsinātais finanšu pārskats, kas sagatavots, pamatojoties uz Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas revidēto finanšu pārskatu par gadu, kas noslēdzās 2019. gada 31. decembrī, visos būtiskajos aspektos ir atbilstošs revidētajam finanšu pārskatam, kas sagatavots saskaņā ar Ministru Kabineta 2018. gada 19. jūnija noteikumiem Nr. 344 „Gada pārskata sagatavošanas kārtība”.

SIA „Revīzija un vadības konsultācijas”
Dārzaugļu iela 1-107, Rīga, LV-1012
Licence Nr. 79

Zigrīda Šneidere
Valdes locekle
LR zvērināta revidente
Sertifikāta Nr. 110

Rīgā,
2020. gada 24. aprīlī.